

41827

2

Obrtno knjigovodstvo

Z

naukom o menicah.

Sestavil

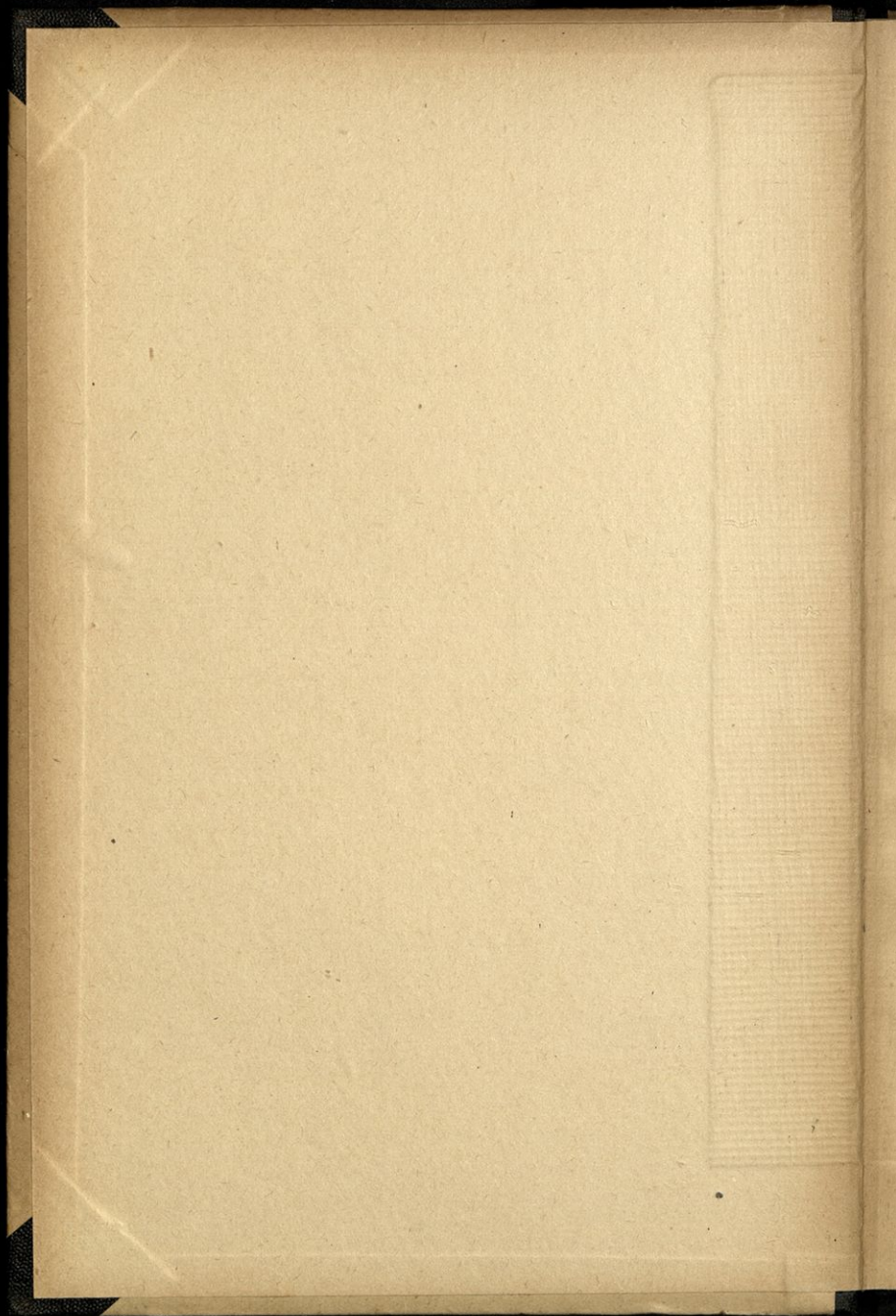
H. Podkrajšek,
c. kr. strokovni učitelj.

Cena vezani knjigi 1 K 20 h.

Na Dunaju.

V cesarski kraljevi zalogi šolskih knjig.

Obrtno knjigovodstvo

z

naukom o menicah.

Sestavil

H. Podkrajšek,

c. kr. strokovni učitelj.

Cena vezani knjigi 1 K 20 h.

Na Dunaju.

V cesarski kraljevi zalogi šolskih knjig.

1908.

41827

Šolske knjige, v c. kr. zalogi šolskih knjig na svetlo dane, se
smejo prodajati **samo** po ceni, ki je povedana na čelni strani.

Pridržujejo se vse pravice.

030048069

Tiskovne napake.

- Str. 3., 5. vrsta zgoraj, namesto ustanovljen čitaj: ustanovljeno.
Str. 6., 1. " " " oddneve čitaj: oddnevne.
Str. 10., 6. " " " trvdko čitaj: tvrdko.
Str. 10., 10. " " " Spoštovanjem čitaj: S spoštovanjem.
Ta napaka se je vrnila tudi na str. 17., 20., 21., 22., 25., 26., 27., 30.
Str. 10., 20. vrsta zgoraj, namesto komisijonarska čitaj: komisijska.
Str. 21., 3. " spodaj, " posiljam čitaj: pošiljam.
Str. 25., na hrbtu menice, namesto za me čitaj: Zame.
Ta napaka se ponavlja tudi na str. 29., 33.
Str. 40., 2. vrsta spodaj, namesto tuzemstvo čitaj: tozemstvo.
To napako je popraviti tudi na str. 41.
Str. 44., 8. vrsta zgoraj, namesto preračunijo čitaj: preračunjajo.
Str. 49., 2. " spodaj, " imenje čitaj: imetje.
Ta napaka se je vrnila tudi na str. 50.
Str. 56., 5. vrsta zgoraj, namesto Trgovskem čitaj: Trgovinskem.
Str. 56., 9., 10. in 11. vrsta zgoraj, namesto prebivalcev čitaj: prebivalci.
Str. 64., v kolonah za datum, namesto Marc čitaj: Marec.
Str. 68., zadnja vrsta, namesto ju čitaj: ji.
Str. 86., 19. vrsta zgoraj, namesto Prodam čitaj: Prodaj.
Str. 128., v koloni za denar, 10 vrsta zgoraj, namesto 26·20 čitaj 28·80, v 11. vrsti pa namesto 12·62—10·02.
Str. 154., 2. vrsta zgoraj, namesto mu čitaj: mi.
Str. 169., 8. " spodaj, " Potegnel čitaj: Potegnil.
Str. 169., 2. " " " delavnici čitaj: delavnice.

Prvi del.

Nauk o menicah.

Uvod.

Menica (der Wechsel) je izrečno za menico izdana listina, s katero se dolžnik zaveže, da bode plačal določeno vsoto ob določenem času in na določenem kraju ali sam ali po kom drugem.

Menični dolžnik je v poravnavo svojega dolga zavezan po meničnem pravu (Wechselrecht), ki je ustanovljen v „Meničnem redu“ (Wechselordnung) z dne 25. januarja 1850. leta.

„Menični red“ natanko določuje, kako je ravnati, kadar se menice izdajajo, prevajajo in plačujejo; prav tako določuje natanko sodni postopek nasproti mudnim meničnim dolžnikom.

Ker se posli na up dandanašnji tudi v obrtnem življenju večkrat zavarujejo z menicami, je dobro, da sleherni obrtnik pozna v glavnih točkah predpise „Meničnega reda“, ki jih podaja nastopno navodilo.

I. O sposobnosti izdavatı menice.

(Von der Wechselfähigkeit.)

Menice izdavatı in podpisavatı sme vsak, ki se sme po zakonu zavezati s pogodbami.

Potentakem so sposobne izdavatı menice vse polnoletne osebe, to so tisti, ki so dovršili 24. leto svoje dobe, in pa tisti, ki so izpolnili 21. leto svojega življenja ter so s privoljenjem očeta, variha ali sodnije spoznani polnoletnim.

Meničnopravno se ne morejo zavezati:

1. osebe, ki po zakonu ne morejo sklepati veljavnih pogodb, to so:
 - a) mladoletni, ki še nimajo zakonitih let,
 - b) norci, bebeci in zapravlјivcem proglašeni, ki imajo od sodnije postavljene skrbnike (kuratorje),
2. pravi aktivni in upokojeni častniki in moštvo oborožene sile (nasprotno pa so menično sposobni rezervni častniki, vojaški zdravniki in avditorji),
3. k smrti obsojeni zločinci,

4. vojaški beguni,
5. redovniki,
6. nedovoljene družbe.

II. Vrste menic.

(Arten der Wechsel.)

Menice so lastne, suhe ali sola menice (eigene, trockene oder Sola-Wechsel) in potegnjene, tuje ali trasirane menice (gezogene, fremde oder trassierte Wechsel).

Lastno menico spiše menični dolžnik sam in se z besedama „plačam jaz“ zaveže plačati menično vsoto. Menični dolžnik je izdatnik in plačnik obenem.

Potegnjeno menico pa spiše upnik, ki z besedama „plačate Vi“ pozove dolžnika, da plača menično vsoto. V tem slučaju sta menični izdatnik in menični plačnik dve različni osebi.

Recimo, da je Anton Drobnič iz Ljubljane kupil pri Petru Korošču v Ljubljani dne 11. septembra 19.. za 800 K blaga in da se je Anton Drobnič z menico zavezal, da bode ta svoj dolg poravnal dne 11. decembra 19..

Z ozirom na to, kar smo zgoraj povedali o menici, se za ta dolg lahko izda lastna ali potegnjena menica ter se glasi:

a) lastna menica:

V Ljubljani, dne 11. septembra 19.. Za 800 K.

Dne 11. decembra plačam jaz za to edino menico po naredbi gospoda Petra Korošca vsoto

osemsto kron.

Anton Drobnič.

b) potegnjena menica:

V Ljubljani, dne 11. septembra 19.. Za 800 K.

Dne 11. decembra plačate Vi za to edino menico po naredbi moji lastni vsoto

osemsto kron.

Gospod Anton Drobnič
v Ljubljani.

Peter Korošec.

III. O zahtevkih menice.

(Erfordernisse des Wechsels.)

Menice se izvečine pišejo na tiskane obrazce, ki se imenujejo golice (Blankette); pišejo pa se lahko tudi na navaden papir.

Pomniti je, da mora vsaka menica, bodi že pisana tako ali tako, zadoščati zahtevkom, ki jih predpisuje „Menični red“.

Ti zahtevki so bistveni, ki so brezuvetno potrebni, in ne-bistveni, brez katerih menica ne izgubi svoje veljavnosti.

Bistveni zahtevki so:

1. Kraj in čas (dan, mesec in leto), kdaj je bila menica izdana.

2. Menična vsota. Po zakonitih predpisih se sme menična vsota zapisati samo enkrat, in sicer s številkami ali s črkami. Navadno pa se piše na oba načina, in sicer enkrat s številkami (zgoraj na desni strani), enkrat pa s črkami (v tretji vrsti meničnega besedila).

Kadar zapisani vsoti ne soglašata, velja s črkami zapisana vsota.

Kadar se menica glasi na inozemske novce, n. pr. na rublje, franke, marke, se lahko izplača v tuzemski veljavi, ako izdatnik z besedo „efektivno“ izrečno ne določi, da se mora menična vsota izplačati v tisti veljavi, ki je navedena v menici.

3. Čas, kdaj se mora menica plačati. Z ozirom na čas plačila razločujemo:

a) dnevne menice (Tagwechsel), kadar je plačilni dan izrečno naveden, n. pr. „Dne 15. marca 19.. plačate Vi...“. Pisati se smejo tudi nepremekljivi prazniki, n. pr. „Na binkoštno nedeljo leta 19..“, ali „Na Sveti dan leta 19..“; nasprotno pa bi bila neveljavna menica, če bi se pisalo „Na sv. Frančiška dan“, ali „O božiču“, to pa zategadelj, ker je več dni v letu posvečenih svetnikom tega imena, božična doba pa tudi šteje več dni.

Veljavnim dnevnim menicam se prištevajo tudi tiste, ki so izdane za začetek (primo), za sredo (medio) in za konec (ultimo) meseca. Prve se morajo plačati prvi dan meseca, druge 15. dan meseca, tretje pa tistega dne, s katerim se mesec konča. Ultimo februarja pomeni torej 28. dan februarja, v prestopnem letu pa 29. dan februarja.

b) dato ali oddneve menicé (Datowechsel), ki se plačajo določen čas potem, ko so bile izdane, kar se v menici označi z besedami „a dato“ ali „od danes“.

Zapadni dan se izračuni takó:

Kadar je doba določena na dneve, se dan izdaje ne računi. Menica, ki je bila izdana dne 3. novembra za 28 dni a dato, zapade dne 1. decembra.

Kadar se doba računi na tedne, šteje teden 7 dni, dan izdaje pa se ne šteje. Tako n. pr. zapade menica, ki je bila izdana dne 23. marca na 14 dni, dne 6. aprila.

Kadar je doba določena na mesece, zapade menica na tisti dan plačilnega meseca, ki se po številu ujema z dnem, ko je bila menica izdana. N. pr. Menica, ki je bila izdana dne 16. aprila na 4 mesece, zapade dne 16. avgusta.

c) menice na vid (Sichtwechsel oder a vista Wechsel), ki se morajo plačati precej, ko se v plačilo predlože (presentirajo). Imetnik menice na vid sme menico predložiti kadar hoče, storiti pa mora to tekom dveh let od dne izdaje, sicer izgubi vse menično-pravne pravice.

Zgled menice, ki se mora plačati na vid.

V Ljubljani, dne 11. septembra 19.. Za K 800.—

Na vid plačate Vi za to edino menico po naredbi
moji lastni

osemsto kron.

Gospod Anton Drobnič
v Ljubljani.

Peter Korošec.

d) časovne menice na vid (Zeitsichtwechsel). Tako menico mora imetnik plačniku dvakrat predložiti. Prvi vid se mora na menici potrditi; ko je pa po vidu dotekla ona doba, ki se je na menici za plačilo določila, se mora menica plačati. Če ima n. pr. obrtnik A obrtniku B na menico, plačno 10 dni po vidu, plačati določeno vsoto, in se mu ta menica predloži dne 16. septembra, mora potemtakem menico plačati dne 26. septembra.

Ker je od dne prvega vida zavisen dan plačila, se mora pri prvem vidu svojeročnemu podpisu pristaviti datum.

Zgled časovne menice na vid.

V Ljubljani, dne 11. septembra 19.. Za K 800.—

Deset dni po vidu plačate Vi za to edino menico
po naredbi moji lastni vsoto

osemsto kron.

Gospod Anton Drobnič
v Ljubljani.

Peter Korošec.

Videl dne 16. septembra 19..

Anton Drobnič.

e) tržne ali semanje menice (Markt- oder Meßwechsel), ki se plačujejo o splošno znanih semnjih.

4. Oznamenilo „menica“. To oznamenilo se mora izrečno navesti v besedilu menice, nikdar pa ne kot nadpis, kakor je to običajno pri drugih listinah.

Pred besedo menica se postavi beseda „edina“ (sola) ali „prva“ (prima) ali „druga“ (sekunda). Beseda „edina“ pomeni, da se je menica izdala samo v enem izvodu. Kadar pa nanesejo okolščine, da se mora ena in ista menica izdati v več izvodih, se zapiše na prvi izvod pred besedo menica beseda „prva“ ali „prima“, na drugi izvod pa na istem mestu beseda „druga“ ali „sekunda“.

Več o tem glej na str. 31. in 32.

5. Ime osebe ali tvrdke, ki se ji mora plačati. Ta oseba ali tvrdka se imenuje remitent ali pošiljatelj (Remittent). Pred ime osebe ali tvrdke se navadno postavi besedi „po naredbi“ (an die Ordre), kar pomeni, da se menična vsota v takem slučaju, kadar remitent sam hoče, lahko plača drugi od njegga določeni osebi.

Zgodi se pa tudi, da menični izdatnik dogovorno z meničnim plačnikom ne dovoli, da bi menica iz remitentovih rok prešla drugi osebi v last. Ker se mora v takem slučaju menična vsota plačati remitentmu samemu, ne pa po njegovi naredbi komu drugemu, se to v menici označi z besedami „plačate Vi, pa ne po naredbi.“ Taka menica se imenuje zabranjena menica (Rektawechsel).

Je pa tudi mogoče, da menični izdatnik samega sebe določi za remidenta. V menici označi to z besedami „plačate Vi po naredbi moji lastni“.

Taki menici se pravi menica po lastni naredbi (Wechsel an eigene Ordre).

6. Ime izdatnikovo. — Menični izdatnik ali trasant (Wechselaussteller oder Trassant) je oseba, ki menico izda ali trasira. Izdatnik se vselej podpiše na desni strani pod meničnim besedilom. Osebe, ki ne znajo pisati, narede na tem mestu svojeročno znamenje (tri križe † † † ali tri kolesa ○ ○ ○), ki se mora pri notarju ali pri sodišču poveriti.

Litografirani podpisi niso dovoljeni; prav tako ni dovoljeno, da bi kdo namesto svojeročnega podpisa na menico pritisnil svoj pečat (štampljo).

Trasant se s svojim podpisom meničnopravno zaveže:

- a) da se bode menica sprejela,
- b) da se bode menica plačala.

7. Ime poteznikovo. — Poteznik ali trasat (Bezogener oder Trassat) je na menici ona oseba, ki mora menico plačati.

Ime trasata ali njega tvrdka se navadno zapiše v obliki naslova na levi strani pod besedilom. V plačilo pa se zaveže trasat šele takrat, ko je menico podpisal ali akceptiral. Podpisana menica se zato tudi imenuje akcept, trasat pa, ki je menico sprejel, je akceptant.

Akceptant mora menično vsoto plačati imetniku menice.

8. Kraj, kjer se mora menica plačati. — Navadno se menica plača na trasatovem bivališču, ki je na menici zapisano na levi strani pod njegovim imenom. Zgodi se pa tudi, da se menica ne plača na trasatovem bivališču. To velja zlasti takrat, kadar je trasatovo bivališče neznamen kraj brez denarnih zavodov, ki bi za meničnega imetnika prejeli denar za menico.

Da v takem slučaju menica ostane sposobna za obtek, to je, da se rada sprejema namesto plačila in da se zanjo lahko dobe kupci, določi izdatnik dogovorno s trasatom (ali pa ta sam) za plačevališče namesto trasatovega bivališča kak večji kraj.

Menica, ki je plačna drugod nego stanuje trasat, se imenuje udomljena ali domicilirana menica (Domizilwechsel). Kdor postavi plačevališče na menico, je udomitelj ali domicilant (Domizilant), oseba ali tvrdka, ki mora menico plačati, je udomljenec ali domiciliat (Domiziliat).

Udomljena menica se predloži trasatu v njegovem bivališču v sprejem, ne pa v plačilo; v plačilo se predloži samo domiciliatu,

in sicer v njegovem bivališču. Ker pa domiciliat menice ne podpiše in se torej tudi ne zaveže v plačilo, mora menični prejemnik menično vsoto pravočasno poslati domiciliatu. Kadar je menica v plačevališču udomljena pri banki, naj pošlje trasat nekaj dni pred dospetnim dnevom dotični banki menično vsoto in poštno troške, da se mu vrne menica, banki sami pa za izvršeni posel 1/2 % provizije.

Menice, ki so plačne tam, kjer so bile izdane, se imenujejo mestne menice (Platzwechsel).

Zgled udomljene menice:

V Ljubljani, dne 2. marca 19..

Za K 465.—

Dva meseca a dato plačate Vi za to edino menico
po naredbi moji lastni vsoto

štiristopetinšestdeset kron.

Gospod B. Debevec
na Vrhniki,

G. Smolnikar.

plačno pri banki g. A. Lokarja v Ljubljani.

V tem slučaju sta se trasant G. Smolnikar in trasat B. Debevec dogovorila, da se menica namesto na Vrhniki plača v banki A. Lokarja v Ljubljani.

Kdo je udomitelj, in kdo udomljenec?

Nebistveni zahtevki so:

1. Potrdilo prejete vrednosti. Kadar se v menici pove, kako je med izdatnikom in remitentom nastalo meničnopravno razmerje in kako se je poravnala vrednost, se to označi z nastopnimi izrazi: „Vrednost prejel“, kar pomeni, da je izdatnik od remitenta prejel pokritje za menico. „Vrednost zamenjana“ se pravi, da se je dala menica za menico. „Vrednost v računu“ se piše tedaj, kadar imata izdatnik in remitent račun med seboj. „Vrednost v blagu“ se zapiše, kadar se menica izda za kupljeno blago.

2. Naznanilo, se li plača menica „po poročilu“ ali „brez poročila“ in na čigav račun se plača menična vsota.

Te besede se pišejo samo pri potegnjenih menicah in kažejo razmerje, v katerem sta izdatnik in trasat. Menični izdatnik navadno obvesti trasata, da je nanj izdal menico in ga obenem vpraša, bode-li menico sprejel in plačal. Pismo s takim obvestilom se imenuje obvestilno pismo (Avisobrief).

Zgled obvestilnega pisma.

V Ljubljani, dne 21. oktobra 19..

Gospod Andrej Legat,
železninar

v Kranju.

S tem listom Vas vdano obveščam, da sem na Vašo trvdko izdal menico
za K 400.— po naredbi G. Lavriča na dva meseca a dato.

Obenem prosim, da blagovolite sprejeti to menico in jo izplačati na
moj račun.

Spoštovanjem

V. Poženel.

Menice, ki je izdana s pristavkom „po poročilu“, trasat ne
sme sprejeti, dokler od izdatnika ne dobi obvestilnega pisma.

„Brez poročila“ se izdajajo menice za manjše zneske. Take menice se
torej sprejemajo in izplačujejo brez izdatnikovega obvestilnega pisma.

Kadar se izda menica komisijonalno, to se pravi po naročilu
ali na račun koga drugega, se postavi ime ali trvdka te osebe
v menico. (N. pr. „in postavite jo na račun Andreja Smoleta“.)
Trasat mora potem obračunati s to osebo.

Taka menica se imenuje komisijonarska menica
(Kommissionstratte).

1	dne	19..	Za 2
3	plača	za to 4	menico
po naredbi 5		vsoto	
6			
vrednost 7	in postavite jo na račun 8		poročila.
9			
10		11	

Bistveni in nebistveni zahtevki, o katerih smo govorili zgoraj,
se zapišejo na menično golico, kakršno nam podaja predstoječi
vzorec, tako, da stoji

- pri števil. 1 kraj, dan, mesec in leto, ko je bila menica izdana,
" " 2 menična vsota s številkami,
" " 3 čas plačila,
" " 4 beseda „edina“, „prva“ ali „druga“,
" " 5 naredba, po kateri se je menica izdala,
" " 6 menična vsota s črkami,
" " 7 potrdilo prejete vrednosti,
" " 8 naznanilo, ali se bode menica plačala po poročilu ali brez poročila,
" " 9 trasatovo ime,
" " 10 njega bivališče,
" " 11 izdatnikov podpis.

Naloge. 1. Peter Bučar v Kranju izda dne 15. aprila 19.. menico za 545 K, ki jo mora Andrej Golob iz Škofje Loke plačati za prejeto blago tri mesece a dato. Napišite menico!

2. Anton Pečnik v Kranjski gori je dolžan železninarju Simonu Ahlinu v Ljubljani 165 K za železo, ki ga je kupil dne 11. januarja 19.. Kako se glasi menica, ki jo je izdal upnik na tri mesece časa?

3. Peter Borštnik v Rakitni si izposodi dne 1. maja 19.. pri „Kmetiski posojilnici v Ljubljani“ 500 K na 4 meseca časa. Dotična menica se udomi pri G. Jurmanu v Ljubljani.

4. Pavel Kroglíč izda v Ljubljani dne 14. junija 19.. menico za 365 K, ki jo mora Gregor Lah iz Brezovice plačati za prejeto blago. Napišite menico!

5. Jožef Varl iz Metlike je prejel dne 22. julija 19.. od Gašperja Suhadolnika iz Novega mesta 340 K posojila. Kakšna je menica, ki se mora plačati 14 dni po vidu in je udomljena pri P. Črnetu v Novem mestu?

IV. Menični prevod ali žiro.

(Das Wechselindossament oder Giro.)

Remitent, ki ima v rokah menico po lastni naredbi, odstopi *) lahko tako menico pred dospetnim dnem z vsemi pravicami, ki jih

*) Odstopi se pa lahko tudi vsaka druga menica, ki ni bila trasirana z dostavkom „ne po naredbi“. Več o tem glej na str. 14.

ima do nje sam, komu drugemu. Odstopi jo lahko za plačilo dolga namesto denarja, odstopi jo pa tudi lahko, kadar potrebuje denar, da se mu zanjo izplača menična vsota.

Vsak odstop menice se imenuje prevod ali žiro. Menični imetnik, ki menico prevaja, je prevodnik ali žirant (Girant), oni, na kogar se menica prevaja, je prevodojemnik ali žiratar (Giratar).

Potemtakem je prvi prevodnik pri menicah po lastni naredbi remitent sam. Prvi prevodnik pa menico zopet lahko prevede na drugo osebo. Kakor hitro to stori, je on prevodnik, druga oseba pa prevodojemnik. Ako se prevajanje na ta način nadaljuje, je vsak prevodojemnik prihodnjemu meničnemu imetniku nasproti prevodnik.

Pri prevedeni menici imenuje menični imetnik prejšnje imetnike in izdatnika te menice svoje prednike (Vormänner), tiste pa, ki so menico prejeli za njim, svoje nastopnike (Nachmänner).

Prevod se zapiše menici na hrbet (in dosso); zaradi tega se prevod tudi imenuje hrbotopis ali indosma (Indossament). Prevodniku se pravi indosant ali prenosnik (Indossant), prevodojemniku pa indosatar (Indossatar).

Prvi prevod se piše na zadnji strani menice tam, kjer je na sprednji strani trasatov naslov.

Kakor smo zgoraj slišali, se menica lahko večkrat prevede. Kadar v takem slučaju vseh prevodov ni mogoče napisati na menični hrbet, se na ožji konec menice prilepi kos papirja, ki je po obliki in velikosti enak menični golici. Na ta podaljšek (Allonge, čitaj: alonž) se pišejo vsi prevodi, ki niso imeli prostora na meničnem hrbtu. Pomniti je, da se ona vrsta v prevodu, s katero se prehaja od menice na podaljšek, piše tako, da segajo črke s spodnjo polovico iz menice na podaljšek. Na sprednji strani podaljška se zapiše beseda podaljšek; obenem se tukaj na kratko označi vsebina menice, ali pa se sem menica doslovno prepíše.

Prevod daje prevodojemniku vse pravice, ki izvirajo iz menice, zlasti pa še pravico, da sme menico dalje prevesti ali žirirati. Nasprotno pa je prevodnik s prevodom zavezan, kateremukoli svojih nastopnikov plačati menično vsoto z vsemi troški, ako bi menični imetnik ob določenem času ne prejel denarja od meničnega dolžnika.

Prevodnik jamči torej pri lastni menici za plačilo, pri potegnjeni menici pa poleg tega tudi za sprejem menice.

Menični prevod je lahko popoln (vollständig) ali nepopoln (unvollständig).

Popoln prevod obsega prevodojemnikovo ime s pristavkom, da se je menica nanj prevedla, potem kraj in čas, kdaj se je menica prevedla in prevodnikov podpis. Ako n. pr. Andrej Gabrič iz Ljubljane dne 27. oktobra 19.. prevede menico na Jožefa Lavriča, se glasi popolni prevod:

Za me po naredbi g. Jožefa Lavriča; vrednost prejel.

V Ljubljani, dne 27. oktobra 19..

Andrej Gabrič.

Besedi „vrednost prejel“ in datum se lahko izpustita, tako da se popolni prevod tudi glasi:

Za me po naredbi g. Jožefa Lavriča.

Andrej Gabrič.

Nepopoln prevod (Giro in bianco, Blanko-Indossament) obsega samo prevodnikov podpis.

Dasi so nepopolni prevodi prav tako veljavni kakor popolni, naj bodo vendar popolni, ako je le mogoče, to pa zaradi tega, da je razvidna zaporednost prevodnikov in da na izgubljenih menicah ni mogoče ponarejeno kaj izpolniti.

Nepopoln pa bodi prevod:

1. kadar se menica prevede na eskomptno banko in se prej ne ve, ali jo bode banka eskomptirala ali ne;

2. kadar se menica izroči mešetarju za prodaj in se naprej ne ve prevodojemnikovo ime;

3. kadar se menica pošlje upniku namesto plačila v gotovini in je dvomljivo, če bode upnik s takim plačilom zadovoljen.

Ker se pri nepopolnem prevodu prevodojemnikovo ime ne piše, se smatra meničnim lastnikom nje imetnik.

Kakor smo že zgoraj povedali, ima menični izdatnik pravico določiti, da menica ne more iz remitentovih rok drugi osebi v lašt. Ta pravica pristojna pa tudi vsakemu prevodniku. Kadar torej prevodnik neče, da bi se menica dalje prevajala, zapiše pred svoj

prevod besede „ne po naredbi“ (nicht an die Ordre). Tak hrbotpis se imenuje tudi zabranjen hrbotpis (Rekta-Indossament).

S takim hrbotpisom jamči indosant samo svojemu neposrednjemu indosatarju za sprejem in plačilo menice.

Če bi se taka menica prevedla, nimajo indosatarjevi nastopniki po „Meničnem redu“ nikakršnih pravic do onega prevodnika, ki je prevel menico s pristavkom „ne po naredbi“. Nasprotno pa ostane pravno razmerje prejšnjih in poznejših indosantov med seboj neizpremenjeno.

Kadar se menica žirira s pristavkom „brez obveznosti“, ne jamči prevodnik s svojim podpisom niti za plačilo niti za sprejem menice. Indosatar tako menico lahko prevede na koga drugega, vendar pa ne more nihče, torej tudi on sam ne, meničnopravno v plačilo pozvati prevodnika, ki je menico prevel s pristavkom „brez obveznosti“.

S prevodi ali hrbotpisi, o katerih smo govorili doslej, se menica odstopi prevodjemniku v last; so pa tudi prevodi ali hrbotpisi, s katerimi se menica ne odstopi prevodjemniku v last. Prvi so pravi hrbotpisi (eigentliche Indossamente), drugi so nepravi ali pooblastilni hrbotpisi (uneigentliche oder Prokura-Indossamente).

Z nepravim hrbotpisom indosant pooblasti indosatarja, da zanj sprejme menično vsoto, ali vloži menično tožbo. Nepravi hrbotpis se izrazi z besedami „za inkaso“ ali „za ugotovilo“ (zum Inkasso) ali „v prokuro“ (in Prokura).

Recimo, da ima Franc Golob v Kranju menico, ki se mu mora plačati v Ljubljani.

Franc Golob lahko sam prejme denar v Ljubljani; ako pa ne utegne priti, žirira to menico poljubni osebi v Ljubljani, da sprejme plačilo. Ako s tem poslom poveri svojega prijatelja Ivana Lenčeta, se glasi pooblastilni hrbotpis:

„Za me na gosp. Ivana Lenčeta za inkaso.“

(Für mich an Herrn Johann Lenče zum Inkasso.)

Ivan Lenče s tem nepravim hrbotpisom lahko sprejme plačilo, tudi lahko žirira to menico na koga drugega za sprejem plačila, nikdar pa ne more te menice odstopiti s pravim hrbotpisom.

Pooblastilni hrbotpisi se ne smejo zamenjati s pravimi hrbotpisi, ki jih pišejo prokuristi večjih tvrdk v imenu tvrdke. Ker prokurist zastopa tvrdko, veljajo vse izjave, ki jih prokurist zapiše na menico, tvrdka pa je odgovorna zanje.

Zgled potegnjene menice s podaljškomo.

Sprednja stran.

<p>V Mariboru, dne 28. oktobra 19... Za K 600.— Dne 28. januarja 19... plačate Vi za to edino menico po naredbi gospoda Primoža Ramovša* vsoto šeststo kron.</p> <p>Gospod Mihael Legat v Ljutomeru.</p>	<p>Prepis.</p> <p>V Mariboru, dne 28. oktobra 19... Za K 600.— Dne 28. januarja 19... plačate Vi za to edino menico po naredbi gospoda Primoža Ramovša vsoto šeststo kron.</p> <p>Anton Gnezda.</p> <p>Sprejel Mihael Legat.</p>
--	--

Zadnja stran.

<p>V Ljubljani, dne 30. novembra 19... Jožef Nosan.</p> <p>†) Za me pa ne po naredbi gosp. Mateja Smuka.</p> <p>Pavel Lotrič.</p> <p>††) Za me na gosp. Boštjana Slavca brez obveznosti.</p> <p>Matej Smuk.</p> <p>○) Za me gospodu Alojziju Tavčarju za inkaso.</p> <p>Boštjan Slavec.</p>	<p>*) Za me po naredbi gosp. Antona Plesnikarja.</p> <p>Vrednost prejel.</p> <p>V Celju, dne 4. novembra 19... Primož Ramovš.</p> <p>**) Anton Plesnikar.</p> <p>**) Peter Klodič.</p>
<p>*) Popoln prevod.</p> <p>***) Nepopoln prevod.</p> <p>†) Prevod brez obveznosti za prevodnika.</p> <p>††) Zabranjen hrbtnopis.</p> <p>○) Pooblastilni hrbtnopis.</p>	

Na predstojećem zgledu je Anton Gnezda izdatnik ali trasant, Mihael Legat pa akceptant.

Oba, Anton Gnezda in Mihael Legat, jamčita remitentu Primožu Ramovšu; Primož Ramovš kot prevodnik jamči z Antonom Gnezdom in Mihaelom Legatom Antonu Plesnikarju kot prevodjemniku.

Peter Klodič jamči z izdatnikom in akceptantom, potem s Primožem Ramovšem in z Antonom Plesnikarjem Jožefu Nosanu.

Komu jamči Jožef Nosan?

Pavel Lotrič jamči s svojim prevodom samo Mateju Smuku, Matej Smuk pa s pristavkom „brez obveznosti“ ne jamči nikomur, torej tudi ne Alojziju Tavčarju, nasprotno pa jamčijo Alojziju Tavčarju vsi, izvzemši Pavla Lotriča, ki jamči samo Mateju Smuku.

Naloga 1. Andrej Slemenikar iz Ljubljane izda dne 15. julija 19.. na Petra Groharja v Ljubljani menico po naredbi Ignacija Jermana za 742 K 50 h, ki jih mora plačati tri mesece a dato.

Ignacij Jerman žirira menico dne 30. julija Jožefu Ribiču (popoln prevod), Jožef Ribič pa jo proda dne 18. avgusta Pavlu Germeku (nepopoln prevod), ki dospetnega dne zanjo potegne denar.

2. Jernej Zalokar v Postojni izda dne 20. novembra 19.. na Antona Pusta v Borovnici po naredbi Simona Anžiča menico za 362'48 K, plačno 8 dni po vidu ter mu jo dne 22. novembra predloži v sprejem. Simon Anžič žirira dne 4. decembra to menico brez obveznosti na Gregorja Polenška, Gregor Polenšek jo žirira dne 24. decembra na Vrbanu Smuku z dostavkom; da se ne sme dalje žirirati. Vrban Smuk jo dne 5. januarja predloži v. plačilo.

3. Peter Pogorelec v Ribnici dobi dne 6. marca 19.. od Mihaela Lotriča v Ljubljani za 658 K blaga, obenem pa za ta znesek menico po naredbi Antona Kosa v Kočevju, plačno štiri mesece a dato in udomljeno pri Viktorju Korošcu v Ljubljani.

Anton Kos odstopi menico dne 25. marca Petru Velkavrhu iz Velikih Lašič; ta jo odstopi dne 4. aprila Andreju Hudniku na Blokah, ta pa dne 24. aprila Jožefu Mejaču (popolni prevodi).

Jožef Mejač jo žirira na Gvidona Salmiča, Gvidon Salmič pa na Matija Verbiča (nepopolna prevoda). Matija Verbič jo dne 14. maja proda Leopoldu Malenšku v Litiji, Leopold Malenšek pa jo za inkaso odstopi Feliks Gobarju.

Žirirana menica se pošlje žiratarju s posebnim listom, v katerem se pove, čemu se je menica žirirala, tako n. pr. v poravnavo dolga ali na račun dolga.

Pismo žiranta Primoža Ramovša na žiratarja Antona Plesnikarja bi se glasilo:

V Celju, dne 4. novembra 19..

Gospod Anton Plesnikar

v Velenju.

Na račun svojega dolga Vam priloženo pošiljam trato gospoda Antona Gnezda na Mihaela Legata za *K 600*, plačno dne 28. januarja 19.. ter prosim, da mi ta znesek odpišete v Svojih knjigah.

Spoštovanjem

1 menica.

Primož Ramovš.

Anton Plesnikar bi potrdil sprejeto menico s sledečim listom:

V Velenju, dne 6. novembra 19..

Gospod Primož Ramovš

v Celju.

Vaš cenjeni list z dne 4. t. m. sem prejel ter sem trato gospoda Antona Gnezda na Mihaela Legata za *K 600*, plačno dne 28. januarja 19.. vknjižil na Vaš račun.

Spoštovanjem

Anton Plesnikar.

Če bi Anton Plesnikar iz kateregakoli vzroka poslane menice ne hotel sprejeti, bi jo moral vrniti z nastopnim listom:

V Velenju, dne 6. novembra 19..

Gospod Primož Ramovš

v Celju.

Prav žal mi je, da poslane trate gospoda Antona Gnezda na Mihaela Legata za *K 600*, plačne dne 28. januarja 19.., ne morem porabiti ter Vam jo v prilogi vračam.

Spoštovanjem

1 menica.

Anton Plesnikar.

Ako bi Anton Plesnikar menico prodal svojemu nastopniku Petru Klodiču na Hrastniku, bi prejeti denar potrdil s sledečim pismom:

V Velenju, dne 13. novembra 19..

Gospod Peter Klodič

na Hrastniku.

S tem listom potrjujem, da sem za trato gospoda Antona Gnezda na Mihaela Legata za *K 600* —
plačno dne 28. januarja 19.. po odbitem 6 % diskontu z znesku. „ *7'60*
v gotovini prejel *K 592'40*

Spoštovanjem

Anton Plesnikar.

V. O plačevanju menic.

(Von der Wechselzahlung.)

Menica se mora plačilnega dne ali najkasneje drugi delavnik potem meničnemu dolžniku v plačilo predložiti (Zur Zahlung präsentieren). Udomljena menica se predloži domiciliatu.

Ker nedelje in prazniki niso plačilni dnevi, se predložijo menice, ki so zapadle v nedeljo ali na praznik, drugi dan, to je v ponedeljek, oziroma dan po prazniku. Kadar pa se menica predloži v plačilo drugi delavnik po plačilnem dnevu, je pri menicah, ki so zapadle v petek, sobota prvi, ponedeljek pa drugi delavnik; pri menicah, ki so zapadle dva dneva pred praznikom, je dan pred praznikom prvi, dan po prazniku pa drugi delavnik.

Menica se predloži v plačilo v plačilnem kraju, in sicer v plačnikovi prodajalnici; kdor nima prodajalnice ali poslovalnice, temu se predloži v njegovem stanovanju.

Časih pa dolžnikove prodajalnice in njegovega stanovanja ni mogoče najti. To brezuspešno iskanje prodajalnice, oziroma stanovanja dolžnikovega se po členu 91. „Meničnega reda“ potrdi šele tedaj, kadar tudi notar ali sodni uradnik nista ničesar dognala, ako sta v tej zadevi poizvedovala pri krajevnem policijskem oblastvu.

Zgodi se pa tudi, da se plačilo menične vsote niti po preteku drugega delavnika ne zahteva. V takem slučaju se akceptant (pri lastnih menicah pa izdatnik) plačilne zaveznosti oprosti s tem, da menično vsoto ob nevarnosti in na troške meničnega imetnika *) da v sodno hrambo.

Kadar plača dolžnik, oziroma domiciliat vso menično vsoto, se mu mora menica vrniti. Na hrbtu vrnjene menice se potrdi prejeta vsota z besedami „Plaćano“ ali „Pour acquit“ (čitaj: pur aki), ki jim sledi prejemnikov lastnoročni podpis.

V slučaju, kadar dolžnik ne more plačati vse menične vsote, menični upnik tudi delnega plačila ne sme odkloniti. Tudi delna plačila se potrdijo na hrbtu menice, vendar ostane menica upniku,

*) Imetnik menice je remitent, pri žiriranih menicah pa tisti, ki iz nepretrgane vrste prevodov dokaže, da je bila menica nanj žirirana.

Vrsta prevodov je nepretrgana takrat, kadar prvi prevod podpiše remitent, vsak naslednji prevod pa tisti, ki je bil v prejšnjem prevodu imenovan prevodjemnikom.

Pri nepopolnih prevodih se smatra meničnim imetnikom tisti, ki ima menico v rokah.

dolžnik pa dobi prepis menice s potrdilom, da je plačal del svojega dolga.

Kadar dolžnik nič plačati ne more, mora upnika prositi, da ga za plačilo počaka, ali da mu menico podaljša.

Podaljšava menice se zapiše na menični hrbet in mora biti kolkovana; namesto da bi se torej podaljšala stara menica, se v takih slučajih rajši izda nova menica.

VI. Menični protest ali menični oglas.

(Wechselprotest.)

Menični protest je listina, ki jo da menični imetnik spisati pri notarju ali sodnem uradniku takrat, kadar se menični zavezanec brani izpolniti menične dolžnosti.

Z meničnim protestom se torej uradno potrjuje, da je menični imetnik v obrambo svojih pravic storil vse, kar predpisuje „Menični red“.

Menični protest se ravna po neizpolnjenih meničnih dolžnostih. Najnavadnejši menični protesti so:

1. Protest vsled odbitega sprejema (Protest mangels Annahme). Ta protest se napravi tedaj, kadar se sprejem menice ali naravnost odreče, ali pa samo pogojno obljubi.

2. Protest vsled odbitega plačila (Protest mangels Zahlung), ki se napravi, kadar se plačilo dospetnega dne odreče.

3. Protest v varnost (Sekuritätsprotest). Kadar menični dolžnik svojih plačilnih zaveznosti ne more lahko izpolniti in v varnost menične terjatve neče ničesar storiti, se napravi protest v varnost.

4. Protest vsled odbitega datiranja (Protest mangels Datierung). Ta se da spisati, kadar pri časovnih menicah na vid trasat menice neče datirati. Dan protesta velja v takih slučajih za dan, ko se je menice predložila.

5. Protest v veter (Windprotest), ki se da narediti takrat, kadar meničnega dolžnika ni dobiti v plačilnem kraju.

— Vsak menični protest se mora spisati najkasneje drugi delavnik potem, ko se je menična dolžnost odrekla. Kdor protesta vsled odbitega plačila ne naredi pravočasno, izgubi vse pravice do indosantov in do meničnega izdatnika. Pri udomljenih menicah pa menični imetnik ne izgubi samo vseh pravic do svojih prednikov, ampak tudi do prejemnika. Kadar torej udomljenec odreče

plačilo in menični imetnik protesta ne naredi pravočasno, izgubi vse pravice, ki so ustanovljene v „Meničnem redu“ ter mu ostane za izterjanje menične vsote samo civilna pravda.

Kadar sta menični upnik in menični dolžnik v enem kraju, lahko osebno poravnata vse posle glede sprejema, plačila ali datiranja menice; prav tako upnik sam lahko ukrene vse potrebno glede meničnega protesta. Kadar pa stanuje menični dolžnik drugod nego menični upnik, občujeta med seboj pismo, ali pa posreduje med njima tretja oseba.

Kakor je razvidno iz menice na str. 15. je Mihael Legat iz Ljutomera Primožu Ramovšu v Celju dolžan 600 K. Ker ima Primož Ramovš v Ljutomeru trgovskega prijatelja Ivana Gostišarja, ga prosi, da predloži to (za naš slučaj še ne podpisano) menico dolžniku Mihaelu Legatu v sprejem.

Pismo se glasi:

V Celju, dne 31. oktobra 19..

Gospod Ivan Gostišar

v Ljutomeru.

Priloženo Vam pošiljam trato gospoda Antona Gnezda na Mihaela Legata v Ljutomeru za

K 600, plačno dne 28. januarja 19.. ter Vas prosim, da preskrbite zanjo podpis ter mi jo potem vrnete.

Običajno $1/2$ % provizijo blagovolite vknjižiti na moj račun.

Spoštovanjem

1 menica.

Primož Ramovš.

Nato odgovori Gostišar.

V Ljutomeru, dne 5. novembra 19..

Gospod Primož Ramovš

v Celju.

Z Vašim cenjenim listom z dne 31. oktobra sem prejel trato gospoda Antona Gnezda na Mihaela Legata v Ljutomeru za

K 600, plačno dne 28. januarja 19..

Ker jo je gospod Mihael Legat brez ugovora sprejel, Vam jo danes v prilogi vračam.

Poštnino v znesku 35 h

in $1/2$ % provizijo v znesku 3 K —

skupaj.. 3 K 35 h

sem po Vašem naročilu vknjižil na Vaš račun.

Spoštovanjem

1 menica.

Ivan Gostišar.

Če bi Anton Legat menice ne hotel sprejeti, bi se pismo glasilo tako:

V Ljutomeru, dne 5. novembra 19..

Gospod Primož Ramovš

v Celju.

Z ozirom na Vaš cenjeni list z dne 31. oktobra mi je sporočiti, da gospod Mihael Legat trate gospoda Antona Gnezda na Mihaela Legata v Ljutomeru za *K 600*, plačne dne 28. januarja 19.. ni sprejel.

Zato sem precej sestavil protest vsled odbitega sprejema, ki Vam ga z menico vred v prilogi pošiljam.

Protestnih troškov je	K	4.—
poštne	„	—35
1/2 % provizije	„	3.—
	skupaj..	K 7'35

Ta znesek sem vknjižil na Vaš račun.

1 menica.

Spoštovanjem

1 protest.

Ivan Gostišar.

Kakor kaže zgoraj navedena menica, je bil nje zadnji imetnik Boštjan Slavec v Krškem, ki jo je poslal Alojziju Tavčarju v Ljutomeru za inkaso.

Pisal je tako:

V Krškem, dne 25. januarja 19..

Gospod Alojzij Tavčar

v Ljutomeru.

V prilogi Vam pošiljam akcept gospoda Mihaela Legata za... *K 600*, plačen dne 28. t. m. ter prosim, da ukrenete za me vse potrebno.

Spoštovanjem

1 akcept.

Boštjan Slavec.

Tavčarjev odgovor se glasi:

V Ljutomeru, dne 28. januarja 19..

Gospod Boštjan Slavec

v Krškem.

Dne 26. t. m. sem prejel poslani akcept gospoda Mihaela Legata za *K 600*, plačen dne 28. t. m.

Ker je dolžnik danes svoj dolg brez ugovora poravnal, Vam od zneska

.....	K	600.—
po odbiti 1/2 % proviziji v znesku	„	3.—
in odšteti poštini v znesku	„	—35
posiljam v gotovini	K	596'65.

Spoštovanjem

Alojzij Tavčar.

Če bi Mihael Legat menice ne plačal, bi se odgovor glasil tako :

V Ljutomeru, dne 30. januarja 19..
Gospod Boštjan Slavec

v Krškem.

Ker gospod Mihael Legat svojega akcepta za.....K 600,
ki ste mi ga dne 25. t. m. poslali za inkaso, predvčerajšnjem ni plačal, sem
včeraj sestavil protest vsled odbitega plačila. Ta protest in menica sta pri-
ložena temu listu.

Protestne troške	K	4.—
poštnino	„	—35
in 1/2 % provizijo	„	3.—
	skupaj.. K	7'35

sem vknjižil na Vaš račun.

Spoštovanjem

Alojzij Tavčar.

VII. Regres ali odškodba.

(Der Regreß.)

Če bi glavni dolžnik (na tuji menici prejemnik, na lastni pa izdatnik) zapadnega dne ali pozneje menice ne plačal, ga menični imetnik lahko sodnim potom v plačilo primora. Ker pa je menični zdatnik remitentu in njegovim naslednikom porok, da se bode menica plačala, je menični imetnik upravičen zahtevati plačilo od meničnega izdatnika ali od kateregakoli svojih prednikov, če bi denarja od glavnega dolžnika ne prejel.

Ta pravica se imenuje regresna pravica (Regreßrecht). Kdor se regresne pravice posluži, je regresant (Regreßnehmer), oni pa, na katerem se ta pravica izvrši, je regresat ali regresni dolžnik (Regreßbat oder Regreßpflichtiger).

Regres je dvojen:

1. regres za zavarovanje (Regreß auf Sicherstellung) in
2. regres za izplačilo (Regreß auf Zahlung).

Regres za zavarovanje.

Večkrat se zgodi, da dolžnik menice neče sprejeti, ali da se sprejem ni izvršil pravilno. Ker se je v takem slučaju bati, da bi se menica plačilnega dne ne plačala, nalaga zakon meničnemu

izdatniku in indosantom dolžnost, da morajo meničnemu imetniku dati varstvo za menično vsoto, zlasti pa mu morajo na njegovo zahtevo dati varstvo, da se bode menica plačilnega dne plačala.

Kadar menični imetnik to varstvo zahteva od svojega neposrednjega prednika, je regres *pravilen* (regelmäßiger Regreß), kadar pa izbere koga drugega, je regres *preskočen* (springender Regreß). Izbere torej lahko kogar hoče; vselej pa mora predniku, ki mu je dal varstvo, izročiti protest vsled odbitega sprejema.

Zgodi se pa tudi, da je menični dolžnik menico sprejel, da pa je prišel pred plačilnim dnem v konkurz, ali pa je obubožal tako, da od njega ni pričakovati plačila.

V takem slučaju mora menični imetnik zahtevati varstvo najprej od prejemnika. Ako mu ga ta dati ne more, naredi protest v zavarovanje (Sicherstellungsprotest) in s tem protestom potem regresira prav tako, kakor s protestom vsled odbitega sprejema.

Regres za izplačilo.

Kadar se menica plačilnega dne ne plača, ali kadar se plača samo delni znesek, se s pravočasno narejenim protestom vsled odbitega plačila regresira za izplačilo.

Tudi pri regresu za izplačilo menični imetnik ni vezan na vrsto svojih prednikov, vendar pa mora svojega neposrednjega prednika obvestiti, da se menica ni plačala. To obvestilo, ki se imenuje *notifikacija* ali *napoved* (Notifikation), se mora izvršiti najkasneje drugi dan potem, ko se je protestiralo. Vsak obveščeni prednik mora tekom dveh dni obvestiti svojega prednika, tako da naosled dobi obvestilo tudi menični izdatnik.

Indosant, ki svojih prednikov o tem ni obvestil, je dolžan, jim povrniti vsled tega naraslo škodo; regresne pravice proti njim pa vsled tega ne izgubi.

Kakor hitro je menični protest vsled odbitega plačila narejen, so vsi menični zavezanci (indosanti in izdatnik) po meničnem pravu dolžniki, in menični imetnik lahko vloži menično tožbo proti vsakemu od njih; sme pa tudi tožiti dva ali več ali pa tudi vse menične zavezance obenem.

Od svojih prednikov, oziroma od izdatnika ima pravico terjati:

1. neplačano menično vsoto s 6 % obrestmi od zapadnega dne,
2. protestne troške, poštnino, kolke in druge troške,
3. $\frac{1}{3}$ % provizije.

Ti troški se zabeležijo v računu, ki se imenuje povratni račun (Retourrechnung).

Regresatu, ki je plačal povratni račun, se izroči menica, protest, poštni receptis in pobotani povratni račun.

Ker ima regresat pravico, da terja plačilo od svojih prednikov, izbriše v menici svoj in svojih naslednikov žiro ter sestavi nov povratni račun, ki obsega:

1. vsoto, ki jo je sam plačal, s 6 % obrestmi od dne plačila,
2. njemu narasle troške,
3. $\frac{1}{3}$ % provizije.

Ko je prejel plačilo, izroči plačniku menico, protest, poštni receptis, povratni račun, ki ga je on plačal in svoj povratni račun.

Ker sme na ta način postopati vsak dolžnik, je razvidno, da pride menica naposled v roke izdatniku, ki zahteva plačilo od meničnega prejemnika kot glavnega dolžnika.

Regresantu je dovoljeno, da izda za znesek, ki ga izkazuje povratni račun, dogovorno z regresatom povratno menico (Rückwechsel, Ritratte). Vendar se to zgodi samo takrat, kadar bi regresant rad kmalu dobil svoj denar in ima že kupca za tako menico.

Povratna menica je vselej izdana na vid in na regresatovo bivališče.

Po členu 79. „Meničnega reda“ zastara regresna pravica po oddaljenosti regresantovega bivališča tekom treh, šest ali osemnajst mesecev, to se pravi, regresant mora tekom te dobe vložiti tožbo proti regresatu. Te mesece je računiti pri imetniku menice, ki je menico protestiral vsled odbitega plačila, od dne spisanega protesta, pri vseh drugih osebah pa od dne, ko jim je bila tožba dostavljena, ali če so plačali prostovoljno, od dne, ko so prostovoljno plačali.

Tudi v regresnih zadevah se menjajo pisma. Kakšna so ta pisma, kažejo niže spodaj natisnjeni zgledi, ki se nanašajo na nastopno menico :

<p>V Gorici, dne 31. marca 19..</p> <p>Tri mesece a dato plačate Vi za to edino menico po naredbi gospoda Jožefa Trtnika vsoto</p> <p style="text-align: center;">entisočpetsto kron.</p> <p>Vrednost v blagu ter postavite jo na račun po poročilu.</p> <p>Gospod Andrej Premrov v Kobaridu.</p> <p>Plačno v Trstu pri tržaški eskomptni banki.</p>	<p style="text-align: right;">Za K 1500.</p> <p style="text-align: right;">Jernej Golob.</p> <p style="text-align: right;">Sprejel za 1500 K</p> <p style="text-align: right;">Andrej Premrov.</p>
<p>Za me po naredbi gospoda Vrbana Grudna. V Tolminu, dne 7. aprila 19.. Jožef Trtnik.</p> <p>Za me po naredbi gospoda Petra Kunstelna. V Idriji, dne 14. maja 19.. Vrban Gruden.</p> <p>Za me po naredbi gospoda Alojzija Merviča. V Ajdovščini, dne 4. junija 19.. Peter Kunstel.</p> <p>Za me po naredbi gospoda Valentina Krčona. Vrednost prejel. V Vipavi, dne 17. junija 19.. Alojzij Mervič.</p> <p style="text-align: right;">Plačano dne 30. junija 19.. Valentin Krčon.</p>	

Alojzij Mervič predloži dne 10. junija dolžniku menico v sprejem. Ako bi jo Andrej Premrov ne sprejel, bi naredil Alojzij Mervič protest ter zahteval od Vrbana Grudna zavarovanje.

Pismo na Vrbana Grudna bi se glasilo:

V Vipavi, dne 10. juniju 19..

Gospod Vrban Gruden
v Idriji.

Ker gospod Andrej Premrov menice za *K 1500*, trato Jerneja Goloba na Andreja Premrova v Kobaridu z dne 31. marca 19.. na tri mesece časa, udomljeno pri tržaški eskomptni banki, neče sprejeti, Vas prosim, da mi tekom petih dni naznanite, kako me hočete v tej zadevi zavarovati.

Menična vsota	K 1500.—
protestni troški	" 8'60
poština	" —'35
skupaj..	K 1508'95

Spoštovanjem Alojzij Mervič.

Odgovor Vrbana Grudna.

V Idriji, dne 12. junija 19..

Gospod Alojzij Mervič

v Vipavi.

Ker ravno sedaj ne morem nič storiti v Vaše zavarovanje, Vam v prilogi pošiljam po odbitih 6 % diskonta menično vsoto, protestne troške in poštnino, skupaj K 1504'45 ter Vas prosim, da mi izročite menico z vsemi potrebnimi listinami.

Spoštovanjem

Vrban Gruden.

Odgovor Alojzija Merviča.

V Vipavi, dne 14. junija 19..

Gospod Vrban Gruden

v Idriji.

Vaše pismo z dne 12. t. m. in K 1504'45 sem prejel ter Vam pošiljam protestirano trato na Andreja Premrova za K 1500 s protestom vsled odbitega plačila v Vašo daljnjo porabo.

1 trata,

Spoštovanjem

1 protest.

Alojzij Mervič.

Opomnja. Ker je Andrej Premrov menico sprejel, jo je Alojzij Mervič dne 17. junija odstopil Valentinu Krčonu. (Glej 4. odstop na hrbtu menice na str. 25.)

Dne 30. junija predloži Valentin Krčon to menico pri tržaški eskomptni banki v plačilo ter sprejme denar.

Če bi pa Andrej Premrov banki ne bil poslal menične vsote in bi banka denarja vsled tega izplačati ne mogla, bi moral Valentin Krčon najkasneje drugi dan po plačilnem dnevu menico protestirati, sicer bi izgubil vse menične pravice do svojih prednikov, do izdatnika pa tudi do prejemnika.

Zgled obvestilnega pisma, ki bi ga Valentin Krčon vsled protesta poslal Alojziju Merviču.

V Trstu, dne 1. julija 19..

Gospod Alojzij Mervič

v Vipavi.

Vljudno Vam naznamim, da menica na Andreja Premrova v Kobaridu, plačna dne 30. junija 19.. izdana dne 31. marca t. l. po naredbi Jožefa Trtnika in udomljena pri tukašnji eskomptni banki včeraj ni bila plačana in da sem jo zato protestiral. Pošiljaje Vam menico, protest in popratni

račun, Vam obenem naznanim, da sem vsoto 1511 K 90 h vknjžil na Vaš račun.

Menica,
protest,
povratni račun.

Spoštovanjem

Valentin Krčon.

10 h

Povratni račun

za gospoda Alojzija Merviča v Vipavi za menico za K 1500, ki jo je izdal Jernej Golob v Gorici dne 31. marca 19.. na Andreja Premrova, plačno dne 30. junija po naredbi Jožefa Trtnika in udomljeno pri tržaški eskomptni banki ter zaradi odbitega plačila protestirano dne 30. junija 19..

Menična vsota.....	K 1500.—
protestni troški.....	„ 6.—
poština	„ —40
$\frac{1}{3}$ % provizija	„ 5.—
6 % obresti za 2 dneva.....	„ —50
	<u>K 1511'90</u>

V Trstu, dne 1. julija 19..

Valentin Krčon.

Kako bi Alojzij Mervič zahteval plačilo od meničnega izdatnika Jerneja Goloba.

V Vipavi, dne 6. julija 19..

Gospod Jernej Golob

v Gorici.

Vsled regresa sem bil primoran plačati priloženo menico za K 1500 na Andreja Premrova v Kobaridu, udomljeno pri tržaški eskomptni banki.

Pošiljaje Vam menico, protest, poštni recepis in dva povratna računa, Vam naznanim, da sem izkazano vsoto K 1518'85 vknjžil na Vaš račun.

Menica,
protest,
recepis,

Spoštovanjem

Alojzij Mervič.

dva povratna računa.

10 h

Povratni račun

za gospoda Jerneja Goloba v Gorici o menici za 1500 K, izdani dne 31. marca 19.. na Andreja Premrova v Kobaridu na tri mesece časa, plačni

po naredbi Jožefa Trtnika, udomljeni pri tržaški eskomptni banki in protestirani zaradi odbitega plačila.

Regresirana vsota	K 1511'90
6 % obresti za 6 dni	„ 1'51
poština	„ —'40
$\frac{1}{3}$ % provizija	„ 5'04
	<hr/> K 1518'85

Poravnano.

Alojzij Mervič.

V Vipavi, dne 6. julija 19..

VIII. Posredovanje ali intervencija.

(Intervention.)

Kadar se menični izdatnik ali katerikoli žirantov boji, da bi menični dolžnik ne mogel plačati menične vsote, tedaj zapiše na menico osebo ali tvrdko, ki bode v sili za čast meničnega dolžnika menico sprejela, oziroma menično vsoto plačala. Ta oseba, oziroma tvrdka se imenuje posredovalec (Intervenient) ali počastnik (Honorant); naslov, ki se zapiše na sprednjo stran menice pa je zasilni nadpis (Notadresse). Oseba, za katero se je posredovalo, je počaščenec (Honorat).

Zasilni nadpis povišuje vrednost menice in se zapiše z besedami: „V slučaju sile pri N. N.“

Navadno se zasilnemu nadpisu pristavijo začetne črke tistega meničnega zavezanca, za katerega se posreduje. N. pr. „V slučaju sile za N. N. pri N. N.“

Bivališče se pri zasilnih nadpisih ne dostavlja, to pa zategadelj, ker se mora zasilni nadpis glasiti na plačilni kraj.

Posreduje se:

1. Kadar trasat menice neče sprejeti. V takem slučaju se posreduje za časten sprejem (Ehrenannahme). Kdor menico sprejme, je častni prejemnik (Ehrenakzeptant).

2. Kadar se menice neče plačati. V takem slučaju se posreduje za častno plačilo (Ehrenzahlung). Kdor menico plača, je častni plačnik (Ehrenzahler).

Kadar menični imetnik menico trasatu brezuspešno predloži v sprejem ali v plačilo, jo mora protestirati in se s protestom

obrniti na zasilni nadpis. Ako bi tudi to ne imelo uspeha, sme menični imetnik regresirati za zavarovanje, oziroma za plačilo.

Ker je na menici lahko več zasilnih nadpisov, gre prednost tistemu, s katerim se osvobodi največ zavezancev. Prvi je torej trasantov zasilni nadpis, drugi je zasilni nadpis prvega žiranta itd.

Zgodi se pa tudi, da se v sili prostovoljno ponudi posredovalec v prid meničnega zavezanca. Kadar se gre za častni sprejem take osebe, ga menični imetnik lahko odkloni, nasprotno pa mora sprejeti posredovanje zasilnega nadpisa.

Zgled menice z zasilnim nadpisom.

V Ljubljani, dne 25. avgusta 19..	Za K 800.—
Šest tednov a dato plačate Vi za to prvo menico po naredbi gospoda Aleša Jeršina vsoto	
osemsto kron.	
Vrednost v gotovini ter zapišite jo na račun po poročilu.	
Gospod Peter Grohar v Krškem.	Boštjan Slamar.
Peter Grohar.	
Za slučaj sile za A. J. pri Jožefu Lavriču.	
Za me po naredbi gospoda Antona Koširja. V Brežicah, dne 28. avgusta 19.. Aleš Jeršin.	
Za me po naredbi gospoda Matija Klavžarja. Vrednost prejel. V Mokronogu, dne 15. sept. 19.. Anton Košir.	
Za me po naredbi gospoda Antona Vesela. Vrednost v gotovini. V Ljutiji, dne 28. sept. 19.. Matija Klavžar.	
	Plačal Jožef Lavrič. V Krškem, dne 6. oktobra 19.. Anton Vesel.

Na predstoječi menici stoji zasilni nadpis Jožefa Lavriča. V zadevi tega zasilnega nadpisa so se menjala sledeča pisma:

Aleš Jeršin naznani Jožefu Lavriču, da ga je postavil na menico za posredovalca.

V Brežicah, dne 28. avgusta 19..

Gospod Jožef Lavrič

v Krškem.

Dovolil sem si, postaviti Vašo tvrdko kot zasilni nadpis na trato Boštjana Slamarja za K 800 z dne 25. avgusta 19.. plačno po naredbi Aleša Jeršina 6 tednov po 25. avgustu ter prosim, da blagovolite za slučaj sile za me posredovati.

Spoštovanjem

Aleš Jeršin.

Lavrič, ki je posredoval, odgovori:

V Krškem, dne 6. oktobra 19..

Gospod Aleš Jeršin

v Brežicah.

Z ozirom na Vaš cenjeni list z dne 28. avgusta t. l. Vam vljudno naznanim, da sem bil danes častni plačnik za priloženo trato gospoda Petra Groharja po naredbi gospoda Aleša Jeršina za K 800.—

Troške za protest in povratni račun sem vknjižil na Vaš račun.

1 menica,

Spoštovanjem

1 protest,

Jožef Lavrič.

1 povratni račun.

Nato odgovori Aleš Jeršin.

V Brežicah, dne 7. oktobra 19..

Gospod Jožef Lavrič

v Krškem.

Vaš cenjeni list z dne 6. oktobra t. l. sem s prilogami vred prejel ter Vas lepo zahvalim za Vaše posredovanje.

Obenem Vam naznanim, da sem znesek, ki ga izkazuje povratni račun, vknjižil Vam v korist.

Spoštovanjem

Aleš Jeršin.

IX. Menično poroštvo ali aval.

(Wechselbürgschaft oder Aval.)

Kdor se s svojim podpisom na menici zaveže plačati menično vsoto, ako bi menični dolžnik svoje menične obveznosti izpolniti ne mogel, se imenuje menični porok (Wechselbürge), njegova obveznost pa menično poroštvo (Wechselbürgschaft).

Menično poroštvo je ali pravo (eigentliche Wechselbürgschaft), ki je na menici zapisano, torej iz menice same razvidno, ali nepravo (uneigentliche Wechselbürgschaft), ki se je ustno dogovorilo, oziroma posebej spisalo, in torej iz menice same ni razvidno.

Pravi menični porok jamči prav tako, kakor menični dolžnik; nepravi menični porok pa plača šele tedaj, kadar pravi menični dolžnik menice plačati ne more.

Kadar je na menici več porokov, jamčijo vsi solidarično (skupno) za vso menično vsoto. Tudi je meničnemu imetniku na prosto voljo dano, da si izbere plačnika med poroki in da se na poroka obrne prej nego na meničnega dolžnika.

Ker „Menični red“ nima nikakršnih določil glede pravic, pristojecih meničnemu poroku, ki je plačal menico, je za meničnega dolžnika in za meničnega poroka boljše, da se menica prazno žirira.

Prazen žiro ne škoduje kreditu meničnega dolžnika, menični porok pa, ki je plačal menico, se kot žiratar lahko posluži regresne pravice do svojih prednikov.

Sploh pa ni navada, da bi se za tuje menice zahtevali poroki, to pa zategadelj, ker žiranti jamčijo za menično vsoto. Pri lastnih menicah pa se večkrat zgodi, da mora dolžnik na upnikovo željo poiskati poroka, ki z dolžnikom vred podpiše menico. Ako je n. pr. F. Cedilnik menični dolžnik, G. Hudovernik pa porok, se podpišeta na menici tako:

F. Cedilnik.

G. Hudovernik, porok.

X. Menični dvojniki in menični prepiski.

(Wechselduplikate und Wechselkopien.)

Po „Meničnem redu“ se sme vsaka menica podvojiti, kadarkoli je treba.

Kadar se podvoji izvirnik, govorimo o meničnih dvojnkih, kadar pa se izvirnik prepíše, imamo menične prepiske.

Dvojniki. Po členu 66. „Meničnega reda“ je izdatnik potegnjene menice zavezan napisati toliko dvojnkih, kolikor jih remitent zahteva.

Lastne menice se izdajajo samo v enem izvodu in se zategadelj imenujejo edine ali sola menice (Solawechsel). Za tuje

ali potegnjene menice se na menični golicí rabi oznamenilo „prva menica“ (Primawechsel), in to tudi tedaj, kadar je bila izdana samo v enem izvodu. Oznamenilo „prva menica“ omogoči namreč, da se lahko izda več izvodov te menice, ki se potem imenujejo „druga ali sekunda menica“ (Sekundawechsel), „tretja ali tercija menica“ (Tertiawechsel) itd.

Po „Meničnem redu“ smejo tudi indosatarji zahtevati menične dvojnike, toda le potom svojih prednikov tako, da indosatar, ki želi dvojník, naznani svojo željo svojemu predniku. Ta sporoči to svojemu predniku, in ta zopet naprej, kar se ponavlja toliko časa, da to izve menični izdatnik.

Menični dvojniki brez oznamenila „prva menica“, „druga menica“, se smatrajo samostojnim menicam.

Menični dvojniki se izdajajo zaradi udobnosti, pa tudi zaradi varnosti.

Zaradi udobnosti se izdajajo dvojniki tedaj, kadar menica še ni sprejeta.

V prometu kroži namreč veliko menic, ki še niso sprejete. Pri vsaki taki menici mora menični imetnik skrbeti za to, da jo menični dolžnik sprejme pred zapadnim dnem.

Sprejem se preskrbi tako, da se menica pošlje meničnemu dolžniku v podpis, ali pa se pošlje tvrdki ali banki, ki pri meničnem dolžniku preskrbi podpis. V obeh slučajih mine nekaj časa, preden se vrne podpisana menica. Da pa ves ta čas menični imetnik nima praznih rok, posebno za slučaj, ako bi hotel menico prodati ali žirirati, si preskrbi najprej dvojník, in šele potem pošlje prvo menico v podpis. To drugo menico potem lahko proda ali žirira, vendar pa mora na sprednji strani dostaviti, kje je prva menica.

Kdor se izkaže z drugo menico, temu se izroči podpisana prva menica. Plačilnega dne pa mora plačniku izročiti oba izvoda plačane menice.

Zaradi varnosti se izdajajo dvojniki tedaj, kadar se je bati, da bi se prva menica izgubila.

To velja zlasti za menice, ki prihajajo preko morja. Ker se lahko zgodi, da se dotična ladja potopi, in večkrat mine veliko

časa, preden se to izve in se izda nova menica, je dobro, da se menica spiše v več izvodih, ki se odpošljejo z raznimi ladjami.

Od teh menic ima menično moč tista, ki je prišla remitentu v roke, ako so se druge izgubile. Menično moč izgube pa tudi vsi dvojniki, kakorhitro se je en izvod plačal.

V prvi menici se to označi z besedami:

„plačate Vi za to prvo menico (ako druga menica še ni plačana)“ . . .

V drugi menici se to označi z besedami:

„plačate Vi za to drugo menico (ako prva menica še ni plačana)“ . . .

Zgled prve menice.

V Ljubljani, dne 12. aprila 19..

Za K 700.—

Štiri mesece a dato plačate Vi za to prvo menico po naredbi gospoda V. Brežnika vsoto

sedemsto kron.

Vrednost v blagu in postavite jo na račun po poročilu.

Gospod A. Soklič
v Mariboru.

A. Soklič.

A. Copič.

V. Brežnik.

Za me po naredbi gosp. R. Levca.

V Ljubljani, dne 15. maja 19..

B. Rogáč.

R. Levec.

Plačano proti izročilu prve in druge
menice.

N. Vagaja.

Zgled druge menice.

V Ljubljani, dne 12. aprila 19..	Za K 700.—
Štiri mesece a dato plačate Vi za to drugo menico po naredbi gospoda V. Brežnika vsoto	
sedemsto kron.	
Vrednost v blagu in postavite jo na račun po poročilu.	
Gospod A. Soklič v Mariboru.	A. Copič.
A. Soklič.	
Sprejeta prva menica je v rokah g. E. Podnebška v Mariboru.	
Prvo menico izročil dne 1. avgusta g. V. Jurčiču.	
V. Brežnik. Za me po naredbi gosp. R. Levca. V Ljubljani, dne 15. maja 19.. B. Rogač. R. Levec.	Za me po naredbi gosp. P. Kovača. Vrednost v gotovini. V Trstu, dne 19. julija 19.. A. Štor.
Za me po naredbi gosp. J. Korošca. Vrednost v blagu. V Gorici, dne 25. julija 19.. P. Kovač.	Za me po naredbi gosp. V. Jurčiča. V Celju, dne 30. julija 19.. J. Korošec.
Za me na gosp. N. Vagaja. V Mariboru, dne 4. avgusta 19.. V. Jurčič.	Plačano proti izročilu prve in druge menice. N. Vagaja.

Opomnja. R. Levec izroči še ne sprejeto prvo menico A Štoru v Trstu. Ta jo pošlje svojemu trgovskemu prijatelju E. Podnebšku v Mariboru in ga prosi, da preskrbi sprejem in menico potem spravi. Obenem pa A. Štor prosi R. Levca, da mu preskrbi dvojnik te menice. R. Levec piše v tej zadevi B. Rogaču, B. Rogač V. Brežniku in ta A. Copiču. A Copič spiše in podpiše dvojnik ter ga pošlje V. Brežniku; prav tako ga pošlje V. Brežnik s svojim prevodom B. Rogaču in ta R. Levcu. R. Levec žirira dvojnik na A. Štoru v Trstu, A. Štor na P. Kovača v Gorici, P. Kovač na J. Korošca v Celju in ta na V. Jurčiča v Mariboru. V. Jurčič se z menico izkaže pri E. Podnebšku ter zahteva od njega izročitev sprejete prve menice. E. Podnebšek prečrta na drugi menici opomnjo, da je sprejeta prva menica v njegovih rokah, dostavi, da je prvo menico izročil V. Jurčiču ter da prvo in drugo menico V. Jurčiču.

V. Jurčič prilepi drugo menico k prvi ter odstopi obe N. Vagaju, ki ji predloži v plačilo. — Pobotnica se zapiše na oba izvoda.

Prepiski. Kadar remitent ali žiranti od meničnega izdatnika ne morejo dobiti dvojnikov, jim po členu 70. „Meničnega reda“ pristojna pravica, da si sami preskrbe menične prepiske.

Vsak menični prepisek mora imeti poleg doslovnega meničnega besedila vse podpise, hrbotpise in opomnje izvirne menice.

Menični prepisek se rabi zlasti tedaj, kadar se hoče menica žirirati, pa se je izvirna menica poslala meničnemu dolžniku v sprejem.

Na meničnem prepisku mora biti zapisano, da je prepisek; poleg tega mora biti na njem točno označeno, do kam sega prepisek, kar se navadno zgodi z besedami: „Do sem prepisek“. Dalje je treba na prepisku opomniti, kje je izvirna menica, ki se je poslala v sprejem.

Ker so izvirni prevodi na meničnem prepisku prav tako veljavni kakor prevodi na izvorni menici, pristojajo žiratarju na meničnem prepisku prav tiste pravice, ki bi jih imel z izvorno menico. Skrbeti mu je samo za to, da ima plačilnega dne v rokah izvorno menico, kajti menična vsota bi se mu ne izplačala, ako bi plačniku poleg prepiska ne mogel izročiti tudi izvirne menice.

Menične prepiske sme izdajati vsak menični imetnik, menične dvojnike pa samo menični izdatnik;

menični dvojniki lahko nadomešča izvirno menico, menični prepisek pa jo nadomešča samo tedaj, kadar so na njem izvirni prevodi;

menični dvojniki se smejo v sprejem predložiti in izplačati, menični prepiski pa se samo prevajajo.

Zgled izvirne menice.

(Sprednja stran.)

V Ljubljani, dne 12. aprila 19..

Za K 700.

Štiri mesece a dato plačate Vi za to prvo menico po naredbi gospoda V. Brežnika vsoto

sedemsto kron.

Vrednost v blagu in postavite jo na račun po poročilu.

Gospod A. Soklič
v Mariboru.

A. Soklič.

A. Copič.

(Zadnja stran.)

V. Brežnik. Za me po naredbi gosp. R. Levca. V Ljubljani, dne 15. maja 19..	B. Rogač. R. Levec.
Plačano proti izročilu izvirne menice in prepiska.	
N. Vagaja.	

Zgled meničnega prepiska.

Prepisek.	
V Ljubljani, dne 12. aprila 19..	Za K 700.
Štiri mesece a dato plačati Vi za to prvo menico po naredbi gospoda V. Brežnika vsoto	
sedemsto kron.	
Vrednost v blagu in postavite jo na račun po poročilu.	
Gospod A. Soklič v Mariboru.	A. Copic.
A. Soklič.	
Sprejeta izvirna menica je v rokah g. E. Podnebška v Mariboru.	
Izvirno menico izročil dne 1. avgusta gospodu V. Jurčiču.	
V. Brežnik. Za me po naredbi gosp. R. Levca. V Ljubljani, dne 15. maja 19..	B. Rogač. R. Levec.
Do sem prepisek.	
Za me po naredbi gosp. P. Kovarča Vrednost v gotovini.	V Trstu, dne 19. julija 19.. A. Štor.
Za me po naredbi gosp. J. Korošca. Vrednost v blagu.	V Gorici, dne 25. julija 19.. P. Kováč.
Za me po naredbi gosp. V. Jurčiča. V Celju, dne 30. julija 19..	J. Korošec.
Za me po naredbi gosp. N. Vagaja. V Mariboru, dne 4. avgusta 19..	V. Jurčič.
Plačano proti izročilu izvirne menice in prepiska.	
N. Vagaja.	

Opomnja. Recimo, da R. Levec v Ljubljani zgoraj navedeno še ne sprejeto prvo menico odstopi A. Štoru v Trstu. A. Štor pošlje to menico svojemu trgovskemu prijatelju E. Podnebšku v Mariboru ter ga prosi, da preskrbi sprejem in da menico spravi.

Ker ima A. Štor tudi prepisek te menice, ga odstopi A. Kovaču v Gorici, A. Kovač pa J. Korošču v Celju. Ta pošlje prepisek V. Jurčiču v Mariboru, ki se s prepiskom izkaže pri E. Podnebšku ter od tega zahteva izročitev izvorne menice. E. Podnebšek prečrta na prepisku opomnjo, da je izvorna menica v njegovih rokah, dostavi, da je izvirnik izročil V. Jurčiču ter da izvirno menico in prepisek V. Jurčiču.

V. Jurčič prilepi prepisek k izvirniku ter odstopi oba N. Vagaju, ki ju predloži v plačilo. Pobotnica se zapiše na oba izvoda.

XI. Izgubljene menice.

(Abhanden gekommene Wechsel.)

Člen 73. „Meničnega reda“ pravi: „Lastnik izgubljene menice lahko prosi nje amortizacije pri tisti sodnji, ki bi se morala v nje okolišju plačati izgubljena menica.“ Amortizacija menice je potemtakem ono sodno postopanje, s katerim se izgubljena menica proglasi za neveljavno.

Kdor je izgubil menico, mora pri dotični sodnji vložiti prošnjo, v kateri je navedeno, kdaj, kje in kako se je menica izgubila. V tej prošnji mora dalje navesti bistvene dele izgubljene menice ter na posled izrečno prositi, da se uvede amortizacijsko postopanje.

Nato izda sodnja oklic, v katerem se pozivlje oni, ki je našel izgubljeno menico, da jo tekom 45 dni izroči sodnji, sicer bi se ta menica proglasila za neveljavno.

Pomniti je, da se ta zakonito določena doba 45 dni začne pri doteklih menicah z onim dnem, ko se je izdal oklic, pri menicah, ki še niso dotekle, pa prvi dan potem, ko bi se morale plačati.

Ako se po dotekli dobi 45 dni ni oglasil nihče z menico, je treba vnovič prositi, da se izgubljena menica za vselej amortizira.

Plačilo izgubljene menice pa se sme zahtevati šele tedaj, ko je sodnja dovolila amortizacijo.

Kdor je izgubil menico, naj o tem takoj obvesti izdatnika in trasata, sicer se utegne zgoditi, da se menična vsota izplača onemu nepoštenjaku, ki je našel menico in jo pridržal. Amortizacijsko postopanje bi bilo v takem slučaju brezuspešno.

XII. Ponarejene in prenařejene menice.

(Falsche und verfälschte Wechsel.)

„Menični red“ razločuje ponarejene in prenařejene menice.

Menica je ponarejena takrat, kadar podpisi meničnih zavezańcev niso pristni; prenařejena pa je menica, kadar se je brez izdatnikove vednosti ali volje na menici kaj popravilo. Zato ni dovoljeno, da bi se na menici kaj črtalo, popravljaljo ali dostavljalo.

Vendar pa po „Meničnem redu“ menica ne izgubi svoje veljave, ako je od več podpisov samo eden ponarejen. Ker so po besedilu „Meničnega reda“ podpisi izdatnika, dolžnika in indosantov drug od drugega povsem neodvisni in je torej vsak s svojim podpisom zase zavezan, imajo torej pristni akcept in pristni hrbtopisi meničnopravno moč, četudi je izdatnikov podpis ponarejen; prav tako so indosanti in izdatnik, kojih podpisi so pristni, meničnopravno zavezani, če je akcept ali kateri hrbtopisov prenařejen.

Tukaj je tudi omeniti izmišljenih menic in krive rabe meničnega opravila.

Večkrat se zgodi, da obrtnik ali trgovec nujno potrebuje denarja. Ako v takem slučaju nima na razpolago rimes, ki bi jih prodal, izda menico s podpisom osebe ali tvrdke, katere v resnici ni. Ker mora tako menico svoječasno poravnati sam, ji dostavi svoj naslov za plačilni kraj. Taka menica se imenuje izmišljena menica (Kellerwechsel).

Mogoče je pa tudi, da tvrdke, ki niso v poslovnem razmerju, med seboj izdajajo in prejemajo menice, to pa zategadelj, da si s prodajo takih menic preskrbe potrebni denar. Tako postopanje imenujemo krivo rabo meničnega opravila (Wechselreiterei).

Niti prvo niti drugo pa ni po „Meničnem redu“ upravičeno; zato se kriva raba meničnega opravila in izmišljene menice prištevajo ponarejenim menicam.

XIII. Kdaj ugasnejo menične pravice.

(Erlöschung der Wechselrechte.)

Kakor smo že povedali, zavisi regresna pravica nasproti prednikom od tega, ali se je menica pravočasno predložila in protestirala. Ako torej menični imetnik menice pravočasno ne predloži in ne protestira, zakrivi meničnopravno zamudo in vsled tega izgubi regresno pravico nasproti svojim prednikom. Prav tako izgubi vse pravice nasproti častnemu prejemniku, ako mu menice najkasneje drugi dan po plačilnem dnevu ni predložil v plačilo.

Meničnopravno zavezan ostane v takih slučajih samo glavni menični dolžnik (pri lastnih menicah izdatnik, pri potegnjenih menicah pa prejemnik). Kadar pa stoji na menici udomljenec, in mu menični imetnik menice ni pravočasno predložil, tedaj je tudi glavni dolžnik svoje zaveze prost.

Kakor je torej razvidno, je izguba meničnih pravic vsled meničnopravne zamude omejena; nasprotno pa je izguba meničnih pravic vsled zastaranja neomejena.

Zastaranje (Verjährung) vobče imenujemo izgubo pravice, ki se je nismo poslužili tekom zakonito predpisanega časa.

Ker po „Občem državljanskem zakoniku“ zastarajo posojila šele čez 30 let, določuje „Menični red“ glede zastaranja meničnih pravic nastopne krajše roke:

1. Nasproti prejemniku zastara pravica po menični šegi (wechselmäßiger Anspruch) v treh letih od zapadnega dne menice.

2. Regresne pravice meničnega imetnika nasproti izdatniku in prednikom zastarajo:

a) pri menicah, plačnih v Evropi, izvzemši Island in Farörske otoke, v 3 mesecih;

b) pri menicah, plačnih v onih azijskih in afriških deželah, ki se razprostirajo ob Sredozemskem in Črnem morju, v 6 mesecih;

c) pri menicah, plačnih na Islandu in Farörskih otokih ter po vseh zgoraj nenaštetih izvenevropskih deželah, v 18 mesecih.

3. V naštetih rokih zastarajo tudi regresne pravice nasproti prednikom za tistega indosanta, ki je plačal.

Nasproti častnemu prejemniku zastarajo menične pravice v tistih rokih, kakor nasproti izdatniku in prednikom, torej v 3, 6 ali 18 mesecih od dne, ko se je naredil protest.

XIV. O kolkovanju menic.

(Vom Wechselstempel.)

Menice so listine, ki se morajo kolkovati. Za menice navadno služijo uradne golice, na katerih je kolek vtisnjen, ako ne presega 50 K. Kadar kolkovina presega ta znesek, se dopolnilni kolek prilepi menici na hrbet; prav tako se prilepi kolek na zadnjo stran menice, kadar se menica piše na zasebno goliko. V obeh slučajih pa mora c. kr. davčni urad svoj pečat na kolek pritisniti ter dostaviti dan, kdaj se je menica kolkovala. To postopanje se imenuje prepečatba (Obliterierung). Vsaka menica mora biti kolkovana prej, nego se je podpisala. Pripomniti je dalje, da ni dovoljeno čez kolke pisati ali pritiskati nanje zasebne pečate.

Menice, ki so izdane v tuzemstvu *) ter se morajo plačati tekom 6 mesecev od dne izdaje, se kolkujejo po lestvici I.; vse druge v tuzemstvu izdane menice se kolkujejo po lestvici II.

Pri menicah, ki so izdane na vid, ali določen čas po vidu in se niso plačale tekom 6 mesecev, je kolkovino dopolniti po lestvici II. Dopolnilni kolek se pritisne menici na hrbet, c. kr. davčni urad pa ga prepečati.

Menični dvojniki se kolkujejo kakor izvirne menice; prav tako so menične prolongacije, ki so se na menici pismeno izrekle, podvržene kolkovini, in sicer po lestvici I., kadar se niso dovolile za več nego 6 mesecev, po lestvici II. pa, kadar so se dovolile za daljše roke.

Kolka prosti so akcepti, hrbotpisi, poroštva, prejemna potrdila in pobotnice na menicah, ki so kolkovane po lestvici I.; kolka prosti so dalje tudi menični prepiski, na katerih se pišejo pobotnice za delna plačila.

*) Za tuzemstvo se štejejo vse dežele, ki so zastopane v državnem zboru, na Dunaju; dežele ogrske krone pripadajo torej inozemstvu.

Prevodi in pobotnice na menicah, ki so kolkovane po lestvici I., se ne kolkujejo. Kadar pa je menica kolkovana po lestvici II., so prevodi podvrženi kolkovini po lestvici I., pobotnice pa kolkovini po lestvici II.

Kadar se hoče menična terjatev vpisati v zemljiško knjigo, se mora menica kolkovati po lestvici II.; pri menicah, ki so kolkovane po lestvici I., pa je kolek dopolniti po lestvici II.

V inozemstvu izdane, a v tuzemstvu plačne menice so podvržene kolkovini po lestvici I., ako so plačne tekom 12 mesecev od dne izdaje; ako so plačne pozneje, se kolkujejo po lestvici II. Ta kolkovina se mora poravnati tekom 14 dni od dne, ko se je menica prinesla v tuzemstvo. Kdor bi pa tako menico dejal v obtek (za akcept, porošstvo, hrbotpis) pred doteklo dobo 14 dni, bi moral kolkovino plačati še preden se je na menico kaj zapisalo.

Tudi v tem slučaju se kolkovina poravna s kolki, ki se pritisnejo menici na hrbet ter jih c. kr. davčni urad prepečati.

Menice, ki so izdane in plačne v inozemstvu, je kolkovati samo takrat, kadar se v tuzemstvu rabijo za meničnoppravna dejanja, kakor n. pr. za odstopa. Pri takih menicah se plača za vsakih 200 K in od ostanka pod 200 K samo 4 h kolkovine.

Za kolkovino jamčijo vsi menični zavezanci. Finančna uprava torej lahko zahteva pristojbino od vsakega v plačilo zavezanega; lahko pa jo tudi zahteva od vseh ali od nekaterih izmed njih.

Nekolkovana ali nedostatno kolkovana menica ne izgubi svoje meničnoppravne moči. Kolkovni nedostaki (Stempelgebühren) se kaznujejo z denarno globo; ta se odmeri pri menicah, ki bi morale biti kolkovane po lestvici I. s petdeseterno, pri menicah, ki bi se morale kolkovati po lestvici II., z deseterno uzkrateno pristojbino.

Ta globa se ne terja od prejemnika nedostatno kolkovane menice, ako je kolkovni nedostatek tekom 30 dni od dne sprejete menice naznanil finančnemu oblastvu; za 50 % pa se zniža onim na meničnem obteku udeležanim osebam, ki so kolkovni nedostatek naznanile iz lastnega nagiba.

Lestvici za kolek.

Lestvica I.				Lestvica II.			
Krone			K	Krone			K
	do	150	—,10		do	40	—,14
čez	150	” 300	—,20	čez	40	” 80	—,26
”	300	” 600	—,40	”	80	” 120	—,38
”	600	” 900	—,60	”	120	” 200	—,64
”	900	” 1200	—,80	”	200	” 400	1,26
”	1200	” 1500	1,—	”	400	” 600	1,88
”	1500	” 1800	1,20	”	600	” 800	2,50
”	1800	” 2100	1,40	”	800	” 1600	5,—
”	2100	” 2400	1,60	”	1600	” 2400	7,50
”	2400	” 2700	1,80	”	2400	” 3200	10,—
”	2700	” 3000	2,—	”	3200	” 4000	12,50
”	3000	” 6000	4,—	”	4000	” 4800	15,—
”	6000	” 9000	6,—	”	4800	” 6400	20,—
”	9000	” 12000	8,—	”	6400	” 8000	25,—
”	12000	” 15000	10,—	”	8000	” 9600	30,—
”	15000	” 18000	12,—	”	9600	” 11200	35,—
”	18000	” 21000	14,—	”	11200	” 12800	40,—
”	21000	” 24000	16,—	”	12800	” 14400	45,—
”	24000	” 27000	18,—	”	14400	” 16000	50,—
”	27000	” 30000	20,—				
itd. od vsakih 3000 K za 2 K več, pri čemer je treba zneske pod 3000 K jemati za polne zneske.				Čez 16000 K se plačuje od vsakih 800 K 2 K 50 h več, pri čemer je treba zneske pod 800 K jemati za polne zneske.			

XV. O diskontiranju tuzemskih menic.

(Das Diskontieren inländischer Wechsel.)

Menice se kupujejo in prodajajo z diskontom, eskomptom ali odštevkom. Diskont ali eskompt je odbitek na obrestih za dobo od dne, ko se menica proda, pa do dne, ko dospe v plačilo. Kadar se torej menica pred dospevnim dnem kupi ali proda z odbitkom na obrestih, pravimo, da se menica diskontira ali eskomptira.

Diskont se računi od dne kupa (ki se ne šteje) do dospetnega dne (ki se šteje). Leto ima 365 dni, mesec pa toliko dni, kolikor jih kaže v koledarju.

Na ta način se računi diskont v Avstriji, na Francoskem, v Belgiji, Italiji in v Amsterdamu. V Nemčiji, Rusiji in Skandinaviji šteje leto 360 dni, meseci pa drug k drugemu po 30 dni. Na Angleškem in v Združenih severoameriških državah se računi leto s 365, oziroma s 366 dnevi, meseci pa štejejo toliko dni kakor v koledarju. V Baslu (Švica) se računi diskont kakor na Angleškem, v Bernu, Zürichu in Genfu pa kakor v Nemčiji.

1. zgled. Nekdo kupi dne 28. februarja menico za 635 K, plačno dne 14. aprila s 5 % diskonta. Koliko plača zanjo?

Menica, diskontirana dne 28. februarja |
plačna dne 14. aprila | 45 dni

$$\frac{635 \text{ K} \times 45}{7200} = 28575 \text{ K} : 7200 = 3'97 \text{ K}$$

Odg.: Za menico plača 635 K — 3'97 K = 631'03 K.

2. zgled. Dne 1. marca se kupi v Celju s 5 1/2 % diskonta menica za 600 K, plačna dne 18. marca,
" " 1400 K, " " 25. aprila,
" " 264'58 K, " " 3. maja;

koliko se plača zanje?

R a č u n.

Menica za K 600, plačna dne 18. marca
5 1/2 % diskonta za 17 dni K 1'55

Menica za K 1400, plačna dne 25. aprila
5 1/2 % diskonta za 55 dni K 11'76

Menica za K 264'58, plačna dne 3. maja
5 1/2 % diskonta za 63 dni K 2'55

K 2264'58 K 15'86

manj K 15'86 diskonta

K 2248'72 v gotovini.

Naloge. 1. Nekdo proda menico za 816 K 35 dni pred dospetnim dnem s 5 % diskonta; koliko dobi zanjo?

2. Trgovec ima menico za 942'50 K, plačno dne 15. avgusta; koliko dobi zanjo, ako jo proda dne 12. julija s 5 1/2 % diskonta?

3. Koliko dobim dne 5. oktobra za menico za 4216'58 K, izdano dne 29. avgusta na 3 mesece a dato? ($4\frac{1}{2}\%$ diskonta.)

4. Izračuni, koliko je vredna dne 2. maja menica za 258 K, ki se je izdala pro medio junija! (6% diskonta.)

5. Koliko se plača dne 18. septembra po odbitem 5% diskontu za menico za 836 K, plačno 10 dni po vidu, predloženo dne 17. septembra?

XVI. Kako se preračunijo inozemske menice (devize).

(Von der Umrechnung fremdländischer Wechsel.)

Obrtniki često poravnavajo dolgove v inozemstvu z inozemskimi menicami.

Devize se kupujejo in prodajajo na borzah. Ker njih cena raste in pada, kakor cena drugih vrednostnih papirjev, beležijo borze vsak dan kurzno vrednost deviz v posebnem oddelku kurznega lista. (Glej kurzni list na str. 46.) Pri kurzu inozemskih menic je upoštevati dvoje števil. Prvo število, po katerem se kurz določuje, je stalno, drugo je izpremenljivo in kaže, kakšno ceno imajo devize na borzah.

Tako n. pr. beremo v kurzнем listu dunajske borze, da so se dne 2. decembra l. 19.. prodajale amsterdamske menice po 199'50 K. To se pravi, da se je za amsterdamske devize, plačne ta dan v Amsterdamu, za 100 hol. gold. (stalno število) plačalo 199'50 K.

Zgled. Koliko se plača dne 1. aprila na Dunaju za amsterdamsko menico za 456'64 hol. gold., plačno dne 15. maja? (Dunajska borza beleži kurz teh menic po 199'50 K s $3\frac{1}{2}\%$ diskonta.)

Po tem zgledu se plača na Dunaju dne 1. aprila za 100 hol. gold. 199'50 K. Menica velja torej

$$\begin{array}{r}
 199'5 \text{ K} \times 4'5664 \\
 \hline
 466 \text{ } 54 \\
 \hline
 798 \text{ } 00 \\
 99 \text{ } 75 \\
 11 \text{ } 97 \\
 1 \text{ } 19 \\
 8 \\
 \hline
 910'99 \text{ (911 K)}.
 \end{array}$$

Obresti od dne 1. aprila do dne 15. maja, to je za 42 dni *) dajo

$$\text{po } 3\% \dots \frac{911 \times 42}{12000} = 3'19 \text{ K}$$

$$\text{po } 1/2\% \dots \frac{0'53 \text{ „}}{\text{skupaj } 3'72 \text{ K.}}$$

Za 456'64 hol. gold. se plača dne 15. maja K 910'99

Po odštetem 3 1/2 % diskontu za 42 dni v znesku ... „ 3'72

se plača torej dne 1. aprila.. K 907'27

Naloga. Koliko se plača na Dunaju:

a) dne 15. aprila za 6345 fr., plačnih v Parizu dne 16. junija
po 95'87 K s 3 % diskonta;

b) dne 11. novembra za 864 M., plačnih v Berlinu dne
24. decembra po 117'80 K s 5 % diskonta;

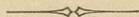
c) dne 6. avgusta za 6946 £, plačnih v Londonu dne
20. septembra po 240'65 K s 4 % diskonta;

d) dne 23. oktobra za 5618 hol. gold., plačnih v Amsterdamu
dne 6. decembra po 199'50 K s 3 1/2 % diskonta?

*) Pri devizah, plačnih v Lipskem in Berlinu, se od števila dni odšteje 1 dan, pri devizah, plačnih v Londonu in Petrogradu, se odštejejo 3 dnevi, pri vseh drugih devizah pa se odštejeta 2 dneva.

Kurzno poročilo dunajske borze z dne 1. oktobra 19..

Devize		Denar	Blago
Amsterdam, za 100 hol. gold.	4 1/2 %	198'40	198'65
Nemški bančni trgi, za 100 M	5 %	117'60	117'80
London, za 10 £	4 %	240'05	240'75s
Pariz, za 100 fr.	3 %	95'40	95'52s
Zürich in Basel, za 100 fr.	4 1/2 %	95'42s	95'55
Italjanski bančni trgi, za 100 £	5 %	95'45	95'65

Drugi del.

Obrtno knjigovodstvo.

I. O knjigovodstvu sploh.

(Von der Buchführung im allgemeinen.)

Obrtno knjigovodstvo imenujemo zapisovanje onih dogodkov, ki se tičejo obrtnega imenja in njegovih izprememb. Knjigovodstvo torej uči, kako se vrši vpisovanje ali vknjiževanje teh dogodkov, uči pa tudi, kakšne morajo biti knjige, da je pregled obrtnega imenja in njega izprememb jasen in popoln.

Dandanašnji, ko je vsak obrtnik primoran svoje izdelke prodajati na up, je brezpogojno potrebno, da je natanko zapisano, kaj se je prodalo in komu se je dalo. Redno vknjiževanje obrtniku ne povzročuje dosti več truda, nego mu ga dajejo oni zmedeni zaznamki, ki so že marsikomu nakopali velike izgube, neprijetnosti in tožbe.

Pravilno urejene knjige so v prepirnih stvareh nepopoln dokaz, ki ga je moči popolniti s prisego ali z drugimi dokazili. Pravda je torej malone dobljena, če vidi sodnik pri eni stranki redne in čiste knjige, pri drugi pa morda ravno nasprotno.

Na podlagi dobro urejenih knjig je kaj lahko izračunati prodajno ceno obrtnih izdelkov. Obrtnik, čigar knjige so dobro urejene, se torej brez nevarnosti udeležuje one konkurence, ki povišuje njegov ugled in mu pomaga do blaginje.

Slednjič pa obrtnik s svojimi dobro urejenimi knjigami dokazuje, da je v svoji mladosti skrbel tudi za svojo duševno izobrazbo, ki mu je v sedanji napredni dobi tako potrebna, kakor mu je treba temeljitega strokovnega znanja.

II. Najvažnejši trgovinski pojmi.

(Die wichtigsten Handelsbegriffe.)

Vse, kar ima tvorničar, trgovec ali obrtnik, imenujemo njegovo imenje ali imovino (Vermögen, Bestand); posamezni deli tega imenja pa so imovinske sestavine (Vermögensbestandteile).

Vsak dogodek, ki imenje pomnoži ali zmanjša, ali pa izpremeni kakorkoli, se imenuje poslovni dogodek (Geschäftsfall) in se mora vknjižiti.

Recimo, da imamo blago, ki nas velja 10 K, in ga prodamo za 12 K; v tem slučaju se nam je imenje pomnožilo za 2 K. Če pa moramo prodati svoj izdelek za 8 K, se nam je imenje zmanjšalo za 2 K. Obakrat imamo poslovni dogodek, ki ga je treba vknjižiti. Recimo pa, da prodamo blago za toliko, kolikor nas stane, torej za 10 K. V tem slučaju bi menili, da nam ni treba vknjižiti ničesar, kajti imenje nam je ostalo neizpremenjeno. Ali pomisliti moramo, da po prodaji nimamo blaga, temveč da smo dobili denar, da se je imenje izpremenilo v svojih sestavinah. Ker pa imamo knjige zato, da je red v našem poslovanju, moramo v svojih zapiskih vsaj zaznamenovati, da se je naša gotovina pomnožila za 10 K. Iz tega pa, da moramo vknjižiti to izpremembo, izvajamo, da imamo poslovni dogodek.

Z ozirom na kup in prodajo so posli:

1. posli v gotovini (Bar- oder Kassageschäfte), pri katerih se nam blago precej plača v gotovini (per cassa);
2. posli na up (Zeitgeschäfte), pri katerih se blago ne plača precej, temveč šele pozneje.

Posli na up so zopet:

a) čisti posli na up (reine Zeitgeschäfte), kadar prodajamo brez posebne varnosti, samo na osebno zaupanje, ki ga imamo do dolžnika;

b) menični posli na up (Wechselkreditgeschäfte), kadar nam da dolžnik za potrdilo svojega dolga menico *).

Menica je:

1. rimesa (Rimesse), to je menica, ki jo knjigovodnik prevzame namesto plačila ali pa zato, da je varna njegova terjatev. Na to menico mu mora dolžnik določenega dne plačati svoj dolg.

2. trata (Tratte), to je menica, s katero se knjigovodnik zaveže, da bode določenega dne plačal dolg.

3. deviza ali inozemska menica (Devise oder fremdländischer Wechsel). Ta menica se pogosto rabi kakor rimesa; razloček je samo ta, da se ne izplača v Avstriji in v kronski veljavi, temveč v inozemstvu in v inozemski veljavi.

*) Menica je listina, s katero se dolžnik zaveže, da bode plačal določeno vsoto ob določenem času in na določenem kraju ali sam ali po kom drugem.

Naloga obrtnikova je, da proizvaja blago za različne potrebe življenja. Blago (Ware) imenujemo vse to, s čimer tržimo, kar je prenosno, menjivo. Ceno, ki jo nastavi lastnik z ozirom na to, koliko je blago koristno njemu samemu, imenujemo vrednost (Wert). Vrednost je dvojna: uporabna (Gebrauchswert) in menjilna (Tauschwert). Uporabna vrednost je ona, ki jo ima blago za lastnika samega; menjilna vrednost pa je tista, ki jo ima blago tedaj, kadar ga odstopimo komu drugemu.

Splošno merilo za vrednost blaga se imenuje denar (Geld). Denar je torej sredstvo, s katerim izražamo vrednost in ceno blaga. Kadar izražamo vrednost v denarju, ali kadar jo primerjamo z množino drugega blaga, tedaj se imenuje ta vrednost cena (Preis).

Kadar tržimo, tedaj kupujemo in prodajamo; govorimo torej o kupu (Einkauf) in o prodaji (Verkauf). Kdor kupi, je kupec (Käufer), kdor prodaja, je prodajalec (Verkäufer).

Kadar je kup dognan, da prodajalec kupcu seznam, ki obsega ceno prodanega blaga, narasle troške in posebne nagrade. Ta seznam se v trgovini na drobno (en detail) imenuje račun ali nota (Rechnung oder Note), v trgovini na debelo (en gros) pa faktura ali trgovski račun (Faktura).

Mimo odbitkov, kakor so tara, rabat in skonto, ki jih že poznamo iz obrtnega računstva, in se v fakturi izrečno navajajo, imamo pri teži še druge olajšave, ki jih grosist (trgovec na debelo) dovoljuje detailistu (trgovcu na drobno), na katere se pa v računu ne oziramo.

Take olajšave so:

1. fusti (Fusti), to je odbitek pri blagu, ki se prav lahko pokvari, n. pr. pri slaščicah, ukuhanem sadju;
2. lekaža (Leccage). Ta se dovoljuje pri tekočinah, ki lahko izkapajo pri razpokah na posodah, n. pr. olje, petrolej;
3. refakcija (Refaktie). Ta se daje pri blagu, ki je došlo nečisto ali celo nerabno;
4. havarija (Havarie). Havarija se dovoljuje pri blagu, ki se je poškodovalo na morju.

Pri mnogih poslih rabimo zaprisežene posredovalce ali mešetarje, senzale (Sensale, Courtiere, Mäkler), ki prodaja

jalcem preskrbujejo kupce, kupcem pa prodajalce. Mešetarju se daje za njegov trud odškodnina, ki se imenuje mešetarina, senzarija ali kurtaža (Sensarie, Courtage).

Kadar poverimo koga, da za nas v tujem kraju kupuje in prodaja blago, tedaj nastane komisijski, konsignacijski ali poverjeniški posel (Kommissions- oder Konsignations-geschäft). Kdor da naročilo, je poveritelj, komitent (Kommittent), kdor naročilo prejme, se imenuje poverjenik, komisijonar (Kommissionär). Nagrada, ki jo prejme komisijonar, se zove provizija ali opravnina (Provision). Komisijonar kupuje in prodaja po svoji volji, ali pa mu poveritelj določi (limitira) skrajno ceno, ki se je mora držati.

Kako se računata senzarija in provizija, je znano iz obrtnega računstva.

List, v katerem se navaja blago, ki ga poveritelj pošilja poverjeniku za prodaj, se imenuje konsignacija ali zaznamek (Konsignation), račun o prodanem blagu, ki ga je poverjenik poslal poveritelju, pa je prodajni račun (Verkaufsrechnung).

Zgled. Tvorničar G. Hrovat v Škofji Loki pošlje trgovcu M. Levičniku v Ljubljani za prodaj 2 zaboja sukna z nastopno konsignacijo:

V Škofji Loki, dne 17. marca 19..

Konsignacija.

Gospod M. Levičnik, trgovec v Ljubljani.

G. H.	K	h
Po vozniku P. Ločniku sem Vam poslal danes v komisijo:		
1 zaboj temnorjavega sukna št. 223, ki obsega 10 kosov po 48 m, m po 4'50 K.	2160	.
1 zaboj črnega sukna št. 816, ki obsega 10 kosov po 52 m, m po 3'80 K	1976	.
	4136	
G. Hrovat.		

Ko je M. Levičnik blago prodal, je poslal G. Hrovatu nastopni prodajni račun, v katerem si je odračunil 2 % opravnine, za manjše troške pa 3'80 K.

V Ljubljani, dne 15. julija 19..

Prodajni račun.

Gospod G. Hrovat, tvorničar za sukno
v Škofji Loki.

	K	h
Na Vaš račun sem prodal poslano blago, in sicer:		
10 kosov temnorjavega sukna po 48 m,		
<i>m</i> po 4'50 K	K 2160	
10 kosov črnega sukna po 52 m,		
<i>m</i> po 3'80 K	„ 1976	
	4136	.
Troški:		
manjši izdatki	K 3'80	
2 % provizija	„ 82'72	86 52
Pošiljam v gotovini..	4049	48

M. Levičnik.

Poverjenikom ali komisijonarjem se v nekaterih ozirih prištevajo tudi agenti.

Agenti ali opravniki so mestni in potujoči (Platzagenten und Reisende). Kar opravlja prvi v mestu, to opravlja drugi po deželi.

Razloček med komisijonarjem in agentom je ta, da prvi pre-skrbuje kup in prodajo na svojo nevarnost, agent pa izvršuje posle v imenu tvrdke, ki jo zastopa.

Komisijonar nikdar ne imenuje svojega poveritelja, agent pa priporoča blago v imenu onega, ki ga zastopa.

Poleg tega dobiva agent od svojega gospoda za prodano blago provizijo, ki je bila že prej dogovorjena. Tudi imajo nekateri agenti poleg provizije še stalno plačo, in, kadar potujejo, tudi diete ali dnevne prispevke za pot.

Navadno zastopajo agenti po več tvrdk, toda le takih, ki prodajajo različno blago.

Kdor prevzame blago, da ga dostavi na določen kraj, se imenuje prevoznik ali spediter (Spediteur); posel, ki ga opravlja, pa je prevozni ali spedijski posel (Speditionsgeschäft). Spediter tudi preskrbuje promet s carinskimi uradi (Zollämter).

Carina (Zoll) je pristojbina, ki jo pobira država pri uvažanju in izvažanju blaga preko državnih mej. Ta pristojbina je ustanovljena po trgovinskih pogodbah (Handelsverträge), ravna se pa po blagu, kakor določuje carinska tarifa (Zolltarif). Carina se plačuje v zlatu; kadar pa se plača v srebru ali v papirju, se plača toliko več, kolikor ima zlato ažije.

Blago, ki gre preko carinske meje, se mora naznaniti mejnemu carinskemu uradu (Grenzzollamt). To naznanilo se izvrši pismeno na carinski deklaraciji (Zolldeklaration). Tiskane golice za taka naznanila se dobe v c. kr. državni knjigotiskarni, pri c. kr. finančni direkciji, pa tudi pri vsakem carinskem uradu.

Blago, ki gre samo skozi deželo, se imenuje prevozno ali transitno blago (Transitware).

Poslopja, kjer je naloženo transitno blago, se imenujejo skladišča (Lagerhäuser, Entrepots). Skladišča nadzira carinski urad.

Spediter ali odpravnik dobi za svoj trud provizijo, ki pa se ne računi po vrednosti, temveč po teži blaga. Spedijski ali odpravniški račun navadno plača prejemnik; kadar pa spediter s prejemnikom ni v nikaki zvezi, mu pošlje blago s povzetjem (per Nachnahme), to se pravi, spediter naroči onemu, ki prejemniku dostavi blago, pri poštnih pošiljativah torej c. kr. poštnemu uradu, da vračuni troške, preden mu odda blago.

Zavarovalnina (Versicherung) se plačuje zavarovalnicam ali asekurancam (Versicherungsanstalten, Assekuranzen). Zavarovalnice ali asekurance so družbe, ki se zavežejo plačati škodo ali izgubo pri odpravi blaga, ki je bilo pri njih zavarovano. Kdor zavaruje, to je, kdor prevzame tako zavarovanje, se imenuje zavarovatelj, asekurant (Assekurant), kdor se zavaruje, je

zavarovanec, asekurat (Assekurat). Zavarovalnina ali premija (Prämie) se računi po tarifah, ki se ravnaajo po denarnih sredstvih, s katerimi razpolaga dotična zavarovalnica, ter se plačuje naprej. Zavarovanec dobi listino, ki se imenuje polica ali zavarovalni list (Polizze).

Tržiti smejo posamezne osebe na svoj račun, ali pa dve ali več oseb na skupni račun. Kadar se združi v trgovino več oseb, nastane trgovinska družba (Kompagnie, Sozietät); vsak udeleženec se imenuje drug, družnik (Gesellschafter, Kompagnon, Assozie), trgovina sama pa je družna trgovina (Kompagniegeschäft).

Združivši se, sklenejo drugovi pogodbo, ki obsega določila, kako je deliti dobiček in izgubo, kako in kdaj je obnoviti pogodbo, kakšna so posebna razmerja in naposled, kdaj se razide družba; to pogodbo imenujemo družno pogodbo (Gesellschaftsvertrag).

Kadar se družba razide, tedaj še dožene svoje posle in stopi v likvidacijo ali ugotovilo (Liquidation).

Po členu 15. „Trgovskega zakonika“ je ime, s katerim kdo trži, njegova tvrdka ali firma (Firma).

Kdor trži sam ali samo s tihim družnikom, sme imeti po členu 16. „Trgovskega zakonika“ za tvrdko samo svoje rodbinsko ime s krstnim imenom ali brez njega. Kadar pa je trgovina družna in v tvrdko niso sprejeta imena vseh družnikov, mora tvrdka obsegati ime vsaj enega družnika in dostavek, da obstoji družba.

Kogar pooblasti lastnik trgovine, da opravlja trgovske posle v njegovem imenu in na njegov račun, se imenuje prokurist (Prokurist). Prokurist podpisuje tvrdko, toda z dostavkem „per procura“ (s pooblastilom, ppa), n. pr.

pp. Anton Kos (tvrdka)

Ivan Rak (prokuristovo ime).

Kdor je pooblaščen, da opravlja vse trgovske posle, ali samo določeno vrsto poslov, ne da bi bil upravičen podpisovati tvrdko, se imenuje trgovski pooblaščenec (Handelsbevollmächtigter).

III. Zakonita določila.

(Gesetzliche Bestimmungen.)

Pravila, ki služijo pri knjigovodstvu, se naslanjajo ali na trgovinske običaje, ali pa na zakonita določila, ki so ustanovljena v „Trgovskem zakoniku“ (Handelsgesetzbuch) z dne 17. decembra leta 1862.

Po „Trgovskem zakoniku“ se smatra trgovcem tisti, ki se redoma peča s trgovino. Od trgovcev so sedaj zavezani knjige voditi samo tisti, ki plačujejo v mestih z več nego 100.000 prebivalcev najmanj 100 K, v mestih z 10.000 do 100.000 prebivalcev najmanj 80 K, v mestih z manj nego 10.000 prebivalcev pa najmanj 50 K državnega davka na leto.

Ker morajo ti trgovci svoje tvrdke protokolirati *), pravimo, da morajo vsi trgovci s protokolirano firmo voditi knjige.

Trgovina obsega nakupovanje blaga in premičnin, katere se zopet prodajajo; o trgovini govorimo celo takrat, kadar obdelujemo in preustrojamo premičnine drugim ljudem, ako namreč nismo samo preprosti rokodelci. Ker je po določitih „Trgovskega zakonika“ trgovec tisti, ki se redoma peča s trgovino, smemo potemtakem trgovcem prištevati tistega obrtnika, čigar obrt presega meje navadnega obrta.

Dogaja pa se tudi, da je obrtnik nevedoma trgovec. Za svoja dela potrebuje namreč posamezne sestavine, ki veljajo dosti manj, če jih kupi izvršene, kakor če bi jih izdelal sam. Pomislimo samo, koliko bi stalo n. pr. mizarja, ako bi s svojo roko izdeloval okraske, ki jih potrebuje. Zato jih kupuje rajši narejene, ker so cenejši.

Poleg tega se v današnjih časih večkrat dogodi, da obrtnik kupuje blago zato, da ga prodaja dalje, torej docela tako kakor trgovec. Ker je obrtnik v takem slučaju primoran voditi knjige, je umestno, da pozna sledeča najvažnejša določila o trgovskih knjigah.

*) Člena 12 in 13. „Trgovskega zakonika“ vevata, da se mora pri sleherni trgovski sodnji voditi trgovski zapisnik ali protokol, kamor se vpisujejo (protokolirajo) one tvrdke, o katerih smo zgoraj govorili. Vpiske razglašata trgovska sodnja po javnih, zlasti uradnih časopisih.

Člen 28. Prejeta pisma se morajo hraniti, prepiski odposlanih pisem pa naj se po času urejeni zbirajo v pisemskem prepisniku.

Člen 29. Začetkom poslovanja je natanko zaznamenovati zemljišča, terjatve in dolgove, gotovino in druge imovinske sestavine; poleg tega je naznačiti vrednost imovinskih sestavin in sestaviti zaključek, ki kaže razmerje imenja in dolga; vsako leto je potem izdelati takšen inventar in tako bilanco imenja.

Člen 30. Inventar in bilanco je treba podpisati.

Člen 32. Kdor vodi knjige in napravlja potrebne zapiske, mora rabiti živ jezik in pismenke živega jezika.

Izvzet je torej latinski jezik, ker je mrtev.

Knjige naj bodo vezane in vsaka imej list za listom tekoče številke.

Na onih krajih, ki se imajo praviloma popolniti, ne sme biti praznin. Prvotna vsebina vpisov se ne sme prečrtati tako, da bi je ne bilo mogoče čitati; tudi se ne sme brisati in izpreminjati tako, da se ne ve, ali se je poprava izvršila precej pri prvotnem vpisu ali šele pozneje.

Člen 33. Knjige se morajo hraniti vsaj deset let, počenši z dnem, ko se je izvršil zadnji vpis.

Isto velja o sprejetih pismih, pa tudi o inventarih in bilancah.

Člen 34. Pravilno urejene knjige so navadno v prepirnih trgovskih stvareh nepopoln dokaz, ki ga je moči popolniti s prisego ali drugimi dokazili.

IV. O kolkovanju obrtnih knjig.

(Stempelung der Bücher.)

Za knjigovodstvo potrebne knjige se dobe na prodaj po vseh večjih trgovinah s papirjem. Na prvo stran se zapiše naslov knjige, dalje koliko ima pol, potem leto, kdaj se je začelo vknjiževanje, in obrtnikov podpis.

Po sredini odprte knjige morajo biti vsi listi preluknjani, skozi te luknjice pa mora biti potegnjena drobna vrvca tako, da veže vse liste.

Tako pripravljena knjiga se predloži kolkovnemu ali davčnemu uradu. Ta pregleda knjigo (zlasti če se ne more nobena pola pridejati) in pritisne s svojim pečatom en konec vrvice na prvo, drugi konec pa na zadnjo stran knjige. — Prav tako pritisne uradni pečat na kolke, ki so prilepljeni na prvi strani knjige.

Vzorec prve strani v glavni knjigi.

5 K	14 h	14 h
<p>Glavna knjiga, 25 pol močna, začeta dne 1. januarja 19.. Jakob Repič, mizar v Ljubljani.</p>		

Kolkovina za knjige trgovcev in obrtnikov je določena tako, da se plača

1. za glavno knjigo od vsake pole, ki meri na eni strani 5040 cm^2 , 50 h,

2. za inventarno knjigo, dnevnik, blagajniško in fakturno knjigo od vsake pole, ki ima na eni strani 2640 cm^2 , 10 h.

Ako ima n. pr. glavna knjiga 150 listov po $50 \times 30 \text{ cm}$, se izračuni kolkovina tako:

1 list meri $50 \times 30 = 1500 \text{ cm}^2$,

150 listov meri $1500 \text{ cm}^2 \times 150 = 225.000 \text{ cm}^2$.

Ker je $5040 \text{ cm}^2 \nabla 225.000 \text{ cm}^2$ 44'64krat,

ima knjiga 44'64 ali okroglo 45 pol ter se plača

$50 \text{ h} \times 45 = 2250 \text{ K}$ kolkovine.

Obrtnik, ki nima zakonito kolkovanih knjig, zapade globi. Ako bi n. pr. ne imel kolkovane glavne knjige, bi moral plačati

trikrat toliko globe, kolikor bi veljal kolek; pri drugih knjigah se ta globa še izdatno poviša.

Kolkovine prosti so (po zakonu z dne 9. februarja 1850. leta in z dne 13. decembra 1862. leta, dalje po ukazu finančnega ministrstva z dne 26. maja 1875. leta) pisemski prepisniki in beležne knjige.

Ker pa kolkovanje knjig zlasti obrtnikom po deželi povzročuje mnogo potov in troškov, je dovoljeno, da se smejo prodajati že kolkovane knjige.

V. Kdo je dolžnik, kdo je upnik.

(Schuldner und Gläubiger.)

Dolžnik ali debitor (Schuldner oder Debitor) je oseba, ki je kaj prejela, ne da bi bila to plačala, upnik ali kreditor (Gläubiger oder Kreditor) pa je oseba, ki je kaj dala, ne da bi bila za to kaj prejela.

Dolžnik mora torej „dati“, upnik pa „ima“ dobiti. Da pa ne pravimo vedno: dolžnik je prejel, torej mora „dati“, ali pa: upnik je dal, torej mora „dobiti“ ali „imeti“, pravimo kraje:

„dolžnik — dati“, „upnik — imeti“.

VI. Kako so urejene knjige obrtnega knjigovodstva.

(Von der Einrichtung der gewerblichen Bücher.)

Da so posamezni trgovski posli v knjigah lahko razvidni, ima vsaka knjiga posebne črte, in sicer vodoravne in navpične. Najvažnejša vodoravna črta, do katere zgoraj segajo navpične črte, se imenuje glavna črta (Kopflinie); med navpičnimi črtami, ki so potegnjene od glavne črte nizdolu, so omejeni prostori, imenovani kolone ali razpredeli (Kolonnen).

Najnavadnejše kolone so:

1. kolona za datum, kamor zapisujemo dan, oziroma mesec in dan,
2. kolona za besedilo, kjer popisujemo trgovske dogodke,
3. kolona za denar, torej za krone in vinarje.

Poleg tega ima skoro vsaka knjiga tudi kazalno kolono (Bezugskolonne). V kazalni koloni, ki stoji pred denarno kolono, se na kratko označi knjiga in stran ali folij (list) knjige, v katero se je vknjižba prenesla. Ako se je n. pr. poslovni dogodek prenesel v glavno knjigo, folij 4, se v kazalno kolono zapiše G. 4, če se je pa poslovni dogodek prenesel na 8. stran blagajniške knjige, se to v kazalni koloni označi z B. 8.

Knjige so izvečine urejene tako, da imajo dve denarni koloni. V prvo kolono se pišejo posamezni postavki, v drugo pa glavni zneski. Kadar se išče vsota posameznih postavkov, se pod zadnjim številom potegne vodoravna črta; vsota pa se potem ne zapiše pod to črto, ampak v drugo kolono, in sicer v tisti višini, kjer stoji zadnji postavek prve kolone, kakor kaže nastopni zgled:

Vrhovna črta — Stoßlinie.

Kolona za datum		Glavna črta — Kopflinie	Koloni za denar			
mesec	dan	Kolona za besedilo	Kazalna kolona			
			Kolona za posamezne postavke		Kolona za glavne zneske	
			316	38		
			67	60		
			35	18		
			92	.	511	16

VII. Konto ali račun.

(Konto.)

Kadar v svojih knjigah posameznim osebam ali predmetom odločimo poseben prostor, kamor zapisujemo vse poslovne dogodke, torej koliko nam ima kdo dati, ali koliko ima dobiti, imenujemo to račun ali konto.

Konto vodimo lahko v dvojni obliki, vselej pa mora biti urejen tako, da so posamezni postavki ločeni, torej, da pišemo dohodke posebej, izdatke posebej.

Imamo pa:

1. foliirane ali dvostranske kote (foliierte Konti), pri katerih pišemo posamezne postavke na dve nasprotni strani; dohodke pišemo na levo stran, izdatke pa na desno.

2. paginirane ali enostranske kote (paginierte Konti), pri katerih je posameznim postavkom pač odločena skupna kolona za datum in besedilo, denarni koloni pa sta ločeni po dohodkih in izdatkih.

Konti morajo imeti tekoče številke. Foliirani konti imajo na obeh straneh isto številko, in sicer na levi strani zgoraj v levem kotu, na desni strani zgoraj v desnem kotu. Paginirani konti imajo vselej številko zgoraj v desnem kotu.

Vzorec foliiranega kanta.

1. Dati	Imeti 1.

Sredina odprte knjige.

Vzorec paginiranega kanta.

1.				2.			
		Dati	Imeti			Dati	Imeti

Sredina odprte knjige.

VIII. Prenos ali transport.

(Übertrag, Transport.)

Pri kontih ali pri računih se dostikrat dogodi, da ne moremo vseh postavkov zapisati na eno stran ter se morajo ostali postavki zapisati na drugo stran.

Kadar je torej stran polna, potegnemo na predzadnji vrsti seštevno črto (Additionsstrich), seštejemo postavke in pred vsoto zapišemo besedo „prenos“ ali „transport“. To vsoto potem iznova kot prenos postavimo na prihodnjo stran, kjer nadaljujemo vknjiževanje.

Kadar ima konto dve strani, se morata prenesti obe strani obenem, četudi je morda popisana samo ena stran. Ker pa ni dopustno, da bi ena stran ostala deloma popisana, potegnemo čez kolono za besedilo poševno črto, ki jo imenujemo pregib (Knie). Pregib se začinja s kratko vodoravno črto in se končuje na zadnji popisani vrsti kolone za besedilo.

Zgled prenosa pri paginiranem kontu.

1				2			
		Dati	Imeti			Dati	Imeti
				Prenos :		761 53	396 08
Prenos :		761 53	396 08				

Sredina odprte knjige.

Zgled prenosa pri foliiranem kontu.

1. Dati

Imeti 1.

Prenos :				916 17			

Sredina odprte knjige.

Prenos :				537 92			

Zadnja popisana vrsta

pregib

2. Dati

Imeti 2.

Prenos :				916 17			

Sredina odprte knjige.

Prenos :				537 92			

Ako seštejemo pri kontu vse dohodke posebej in vse izdatke posebej, in če potem odštejemo manjšo vsoto od večje, dobimo ostanek v blagajnici ali saldo (Kassabestand oder Saldo). Ta nazivек rabimo zlasti pri računanju z denarjem; kadar pa računimo z blagom, se moramo še ozirati na ostanek v blagu, in ta se imenuje zaloga (Vorrat).

Saldo in zalogo poiščemo navadno takrat, kadar sklepamo konto.

Napake, ki so se vrinile pri vknjiževanju, se popravijo po nastopnih pravilih:

1. Kadar se ni prav seštelo, se napačna vsota prečrta tako, da jo je moči čitati, nad prečrtano vsoto ali pod njo pa se zapiše prava vsota.

2. Prav tako se postopa, kadar se pri prenosu zapiše na drugi strani večje ali manjše število nego je na prvi strani.

3. Kadar se ne zapiše pravo krstno ime, oziroma kadar rodbinsko ime ni prav zapisano, se postopa kakor v prvem slučaju.

4. Kadar se v glavni knjigi otvori eni in isti osebi dvoje kontov, se sklene eden teh kontov ter se saldo s primerno opomnjo prenese v prvi konto.

5. Kadar se v glavni knjigi zapiše postavek na levo stran, namesto da bi se zapisal na desno stran, ali obratno, se napaka odpravi s stornom. Napačno vknjižena vsota se z dostavkom storno (popravek) prenese na drugo stran, kjer se potem pravilno vknjiži. N. pr.

1. Dati		Pogljajen A.		tukaj	Imeti 1.	
19..				19..		
Marc	18.	Storno z one strani	314 .	Marc	18.	Za prodano mu blago
„	18.	Za prodano mu blago	314 .			314 .

Sredina odprte knjige.

Pri paginiranih kontih se postavek, ki je bil napačno vknjižen v prvo kolono namesto v drugo, pravilno vknjiži v drugi koloni s stornom, kakor ga kaže nastopni zgled.

Marec 19..

		Dati		Imeti	
18.	Poglajen A., tukaj, plača na račun	314	.	.	.
18.	Storno prve kolone	.	.	314	.
18.	Poglajen A., tukaj, plača na račun	.	.	314	.

IX. Knjige obrtnega knjigovodstva.

(Die Bücher der gewerblichen Buchführung.)

Knjige so:

1. paginirane, kadar jih pišemo po eni strani. Vanje navadno pišemo beležke in poslovne dogodke po vrsti, kakor nastopajo; časih zapisujemo vanje tudi paginirane konte;

2. foliirane, če so urejene tako, da pišemo na dve strani obenem.

Z ozirom na svojo važnost so knjige:

1. bistvene knjige (wesentlich notwendige Bücher), ki so potrebne vsakomur in so si v svojem bistvu tudi tako podobne, da so rabne za sleherni obrt;

2. postranske ali pomožne knjige (Neben- oder Hilfsbücher), ki niso brezpogojno potrebne, temveč jih vodijo nekateri obrtniki samo zato, da lažje pregledujejo obširno trgovino.

Po členu 28. in 29. „Trgovinskega zakonika“ mora biti iz obrtnih knjig razvidno :

1. kakšno je bilo imetje ob določenem času in kaj se je do tega časa kupilo in prodalo ;
2. koliko terjatev in dolgov je imel knjigovodnik do tega časa ;
3. kakšen uspeh je imel obrtnik v tem času, je li svoj obrt izvrševal z dobičkom ali z izgubo.

Tem zakonitim predpisom pa ugodi obrtnik, ako vodi bistvene knjige.

A. Bistvene knjige. *)

Tem prištevamo :

1. inventarno knjigo (Inventarbuch),
2. dnevniško-blagajniško knjigo (Journal-Kassabuch),
3. glavno knjigo (Hauptbuch).

1. Inventarna knjiga ali inventura (popis).

Inventuro imenujemo zapisnik vseh imovinskih sestavin in njih vrednosti. Inventuro sestavimo prvič, kadar začnemo obrtovati, potem pa vselej, kadar sklepamo knjige.

Obrtnik piše svoje inventure ali na posamezne pole ali pa v posebno knjigo, ki se imenuje inventarna knjiga.

Vsaka inventura obsega tri dele :

1. navidezno ali aktivno imetje **) (Scheinvermögen oder Aktiva), to je vse premično in nepremično blago, ki ga ima obrtnik ;

2. dolžno ali pasivno imetje (Schuldvermögen oder Passiva), to so vsi dolgovi, ki jih ima obrtnik ;

3. čisto imetje (Reinvermögen), to je imetje, ki ostane, ako odštejemo pasivno imetje od aktivnega.

Aktivno imetje obsega gotovino, novce in vrednostne papirje, sirovo blago, izdelano blago, orodje in stroje, premičnine (hišno opravo) in nepremičnine (hiše, stavišča), rimese in knjižne terjatve.

*) To poglavje se naslanja na učno knjigo „Karel Dolejš: Živnostenske učetništvi“.

**) Aktivnemu imetju smemo reči navidezno imetje samo tedaj, kadar ni naše vse, kar imamo ; če smo si pa pridobili vse sami, ne moremo govoriti o navideznem imetju, nego samo o aktivnem imetju.

K pasivnemu imetju spadajo zlasti trate in knjižni dolgovi.

Pri vsaki inventuri stoji nad glavno črto dan, mesec in leto, kdaj se je sestavila, pod to črto pa slede imovinske sestavine, razdeljene v posamezne oddelke, ki se vrste približno po gorenjem redu. V glavno inventurno kolono pišemo vselej samo skupni znesek vsakega oddelka, posamezne zneske postavljamo v prvo kolono.

Nekateri inventurni oddelki, kakor n. pr. oddelki o orodju in strojih, o izdelanem blagu itd. pa so zelo obsežni. Ker bi se za inventuro porabilo preveč prostora, ako bi se taki oddelki navedli v svojem celem obsegu, jih obrtniki rajši pišejo na posebne pole, imenovane „izkaze“, ki jih prilagajo inventuri, v inventuri pa se samo sklicujejo nanje.

Kdor hoče v inventuri imeti pristno sliko svojega imetja, naj ceni imovinske sestavine vestno in natanko, kakor to veleva člen 31. „Trkovinskega zakonika“. Zato nikakor ne gre, da bi se za obrtne izdelke stavila v inventuro prodajna cena, za novce in vrednostne papirje pa cena, po kateri so se kupili. Nasprotno: za obrtne izdelke naj se piše tvorna cena, novci in vrednostni papirji pa naj se cenijo po kurzu, ki ga imajo takrat, kadar se sestavlja inventura.

Kdor sestavlja inventuro konec leta in ima takrat 1 srečko leta 1860. za 500 gl. av. velj., ki je po kurzu tistega dne vredna 1344 K, mora pisati 1 srečka leta 1860. za 500 gl. av. velj.

po kurzu vredna.....	K 1344
4 % diskonta za 60 dni.....	„ 6'67
skupaj..	K 1350'67

Ako knjigovodnik sestavlja inventuro dne 1. januarja in ima menico za 400 K, plačno dne 15. februarja, bi dne 1. januarja zanjo ne dobil 400 K, ampak toliko manj, kolikor znašajo obresti za čas od dne 1. januarja do dne 15. februarja; zato mora v inventuro vzeti diskontirano vrednost.

Zlati novci se jemljejo v inventuro po kurzni vrednosti. Ako n. pr. beleži dunajska borza dne 1. januarja kurz cesarskih kovanih zlatnikov po 11'52 K, je to razumeti tako, da se v inventuro vzame za vsak zlatnik 11'52 K v papirju.

Za knjižne terjatve naj se jemljejo v inventuro celi zneski samo tedaj, kadar je dolžnik povsem zanesljiv plačnik; pri takih dolžnikih, ki bi radi plačali, pa ne morejo, se vzame v inventuro verjetni znesek. Zneski, ki se ne bodo nikoli izterjali, se ne jemljejo v inventuro.

Pohištvo, orodje, stroji, premičnine in nepremičnine pa se morajo vsled obrabe od leta do leta niže ceniti.

Ako kupi obrtnik stroj za 300 K in ga rabi 10 let, mora vsako leto odpisati 30 K ali 10 % za obrabo. Po preteku prvega leta je torej stroj vreden 270 K, potem 240 K itd. Čez 10 let sme v inventuro vzeti samo toliko, kolikor bi dobil za staro železo in za les.

Tudi pri orodju se za obrabo vsako leto odšteje nekaj procentov.

Kadar se sklepa inventura, se seštejejo najprej vsi postavki aktivnega imetja; prav tako se potem seštejejo vsi postavki pasivnega imetja. Nato se z besedo „ponovilo“ ali „rekapitulacija“ še enkrat zapiše vsota aktiv, pod to pa vsota pasiv. Kadar je aktivno imetje večje od pasivnega, kaže ostanek čisto imetje, kadar pa so pasiva večja od aktiv, je ostanek primanjkljaj (Defizit), ki ga obrtnik ne more plačati. O takem obrtniku pravimo, da je insolventen ali nezmožen plačati (insolvent, zahlungsunfähig).

Ako obrtnik primerja čisto imetje, ki ga je izkazal v svoji zadnji inventuri, s čistim imetjem, ki ga je izkazal v svoji predzadnji inventuri, se lahko prepriča, ali je delal zadnje leto z dobičkom ali ne. Kdor sestavlja mesečne inventure, se lahko vsak mesec prepriča, kakšen dobiček mu je prineslo delo njegovih rok.

Račun, v katerem se primerja čisto imetje zadnje inventure s čistim imetjem predzadnje inventure, se imenuje bilanca (Bilanz).

Inventure se navadno sestavljajo v paginiranih knjigah. V foliirane knjige se pišejo inventure samo takrat, kadar se za aktivno in pasivno imetje potrebuje enoliko prostora.

Kadar se za inventuro rabi paginirana knjiga, se najprej spišejo in seštejejo posamezni oddelki aktivnega imetja, potem pa posamezni oddelki pasivnega imetja.

V rekapitulaciji ali ponovilu se zapiše vsota pasiv pod vsoto aktiv; razlika kaže čisto imetje. *)

Pri inventuri, ki se rabi zanjo foliirana knjiga, se piše aktivno imetje na levo stran, pasivno pa na desno. Čisto imetje se zapiše tja, kjer stoji manjša vsota, to pa zato, da sta vsoti na obeh straneh enaki.

*) Pod vsoto aktiv in pasiv in pod vsoto, ki kaže čisti dobiček, se potegneta dve črti, ki ju imenujemo zaključni črti (Abschlussstriche).

V foliiranih knjigah nimamo rekapitulacije.

Zgled inventure, ki jo je sestavil mizarski mojster Anton Krempelj dne 31. decembra 19..

Inventura, spisana v paginirano knjigo.

Inventura. sestavljena dne 31. decembra 19..

Aktivno imetje.				
1.	Gotovine			742 58
2.	Zaloge sirovega blaga po priloženem izkazu			1718 —
3.	Zaloge izdelanega blaga po priloženem izkazu			2105 —
4.	Orodja in strojev po priloženem izkazu	1316 —		
	manj 10 % za obrabo	131 60	1184 40	
5.	Oprave v stanovanju po priloženem izkazu	826 —		
	manj 2 % za obrabo	16 52	809 48	
6.	Rimes:			
	na S. Lotriča v dan 13. januarja . K 216 70			
	manj 6 % diskonta za 13 dni „ 0 47	216 23		
	na G. Matevžeta v dan 20. februarja K 340 30			
	manj 6 % diskonta za 51 dni „ 2 89	337 41	553 64	
7.	Knjižnih terjatev:			
	pri G. Lampetu v Kranju	538 66		
	pri M. Nosanu v Kamniku	318 92		
	pri A. Kosu v Kranju 210 75 K, verjetno plačilo	100 —	957 58	
			<u>8070 68</u>	
Pasivno imetje.				
1.	Trat:			
	po naredbi S. Flereta v dan 24. januarja K 268 58			
	manj 6 % diskonta za 24 dni „ 1 07	267 51		
	po naredbi L. Groznika v dan 2. marca K 168 32			
	manj 6 % diskonta za 61 dni „ 1 71	166 61	434 12	
2.	Knjižnih dolgov:			
	pri B. Hrovatu v Medvodah	519 —		
	pri A. Lavriču v Škofji Loki	680 —	1199 —	
			<u>1633 12</u>	
Rekapitulacija.				
	Aktivnega imetja	8070 68		
	Pasivnega imetja	1633 12		
	Sedanjega čistega imetja	6437 56		
	Prejšnjega čistega imetja	6131 16		
	Čistega dobička	306 40		
			<u>306 40</u>	
	Anton Krempelj.			

Inventura, spisana v foliirano knjigo.

1.

Inventura, sestavljena

Aktivno imetje.				
1.	Gotovine			742 58
2.	Zaloge sirovega blaga po priloženem izkazu . .			1718 —
3.	Zaloge izdelanega blaga po priloženem izkazu . .			2105 —
4.	Orodja in strojev po priloženem izkazu	1316	—	
	manj 10 % za obrabo	131	60	1184 40
5.	Oprave v stanovanju po priloženem izkazu	826	—	
	manj 2 % za obrabo	16	52	809 48
6.	Rimes :			
	na S. Lotriča v dan 13. januarja . . K 216'70			
	manj 6 % diskonta za 13 dni . . . „ 0'47	216	23	
	na G. Matevžeta v dan 20. februarja . . K 340'30			
	manj 6 % diskonta za 51 dni . . . „ 2'89	337	41	553 64
7.	Knjižnih terjatev			
	pri G. Lampetu v Kranju	538	66	
	pri M. Nosanu v Kamniku	318	92	
	pri A. Kosu v Kranju 210'75 K, verjetno plačilo .	100	—	957 58
				<u>8070 68</u>

dne 31. decembra 19..

1.

Pasivno imetje.			
1.	Trat		
	po naredbi S. Flereta v dan 24. januarja	K 268'58	
	manj 6 % diskonta za 24 dni	1'07	267 51
	po naredbi L. Groznika v dan 2. marca	K 168'32	
	manj 6 % diskonta za 61 dni	1'71	166 61
			434 12
2.	Knjižnih dolgov:		
	pri B. Hrovatu v Medvodah		519 —
	pri A Lavriču v Škofji Loki		680 —
	Čistega imetja		6437 56
			<u>8070 68</u>

Anton Krempelj.

Kdaj naj se sestavi inventura, ni zakonito določeno; pač pa je navada, da se sestavi inventura konec vsakega leta, ali pa tudi konec vsakega poluletja.

Po členu 30. „Trgovinskega zakonika“ mora vsak obrtnik inventuro svojeročno podpisati. Kadar obrtuje več oseb skupaj, morajo podpisati inventuro vsi člani te družbe.

Kakor smo že povedali, se sestavi prva inventura takrat, kadar se začne obrtovati. Posamezni oddelki prve inventure se prenesejo takrat tudi v one knjige, ki jih obrtnik hoče voditi pri svojem obrtu.

Posamezni oddelki aktivnega imetja so v dotičnih knjigah prvi postavki na strani „Dati“, oziroma na strani „Dohodkov“, posamezni oddelki pasivnega imetja pa prvi postavki na strani „Imeti“, oziroma na strani „Izdatkov“.

2. Dnevniško-blagajniška knjiga.

Dnevniško-blagajniška knjiga je paginirana knjiga, v katero se vknjižujejo poslovni dogodki po vrsti, kakor nastopajo, ne glede na to, so li za knjigovodnika dohodki ali izdatki, posli v gotovini ali posli na up.

Nad glavno črto zapišemo vselej mesec in leto, v prvo ozko kolono pa dan vknjiževanja.

Ker podaja dnevniško-blagajniška knjiga pregled vseh poslovnih dogodkov, mora biti v tej knjigi natanko razvidno, kaj se je kupilo ali prodalo in od koga se je kupilo, oziroma komu se je prodalo. V koloni za besedilo je torej poslovne dogodke jasno in točno navesti.

Kako se to zgodi, je razloženo pri opomnjah k posameznim poslovnim dogodkom na str. 78., 79. in 80.

Denarne kolone, ki jih ima dnevniško-blagajniška knjiga četvero, služijo tako: V prvo kolono se pišejo posamezni postavki poslovnih dogodkov, v ostale tri kolone pa se prenašajo vsote teh posameznih postavkov tako, da se piše vsota pri poslih na up v drugo kolono, pri poslih v gotovini pa v tretjo in četrto kolono. V tretjo kolono se pišejo dohodki, v četrto pa izdatki.

Da je iz dnevniško-blagajniške knjige razvidno, koliko je bilo v določenem času dohodkov in izdatkov, se morajo postavki tretje in četrte kolone prenesti z ene strani na drugo. Kadar pa se

sklepajo druge knjige, tedaj se mora skleniti tudi dnevniško-blagajniška knjiga, to se pravi, izračunati se mora saldo tretje in četrte denarne kolone.

Sklene pa se dnevniško-blagajniška knjiga tako:

Najprej se izračuni vsota dohodkov, potem pa vsota izdatkov ter se oboje zapiše na list papirja, kjer se manjša vsota odšteje od večje. Ostanek, ki se mora ujemati z gotovino v blagajnici, se kot „Saldo na nov račun“ postavi pod izdatke. Potem se potegne skozi obe koloni seštevna črta. Vsoti, ki sta zdaj v obeh kolonah enaki, se nato še enkrat podčrtata z zaključnima črtama.

Preden se potem vknjiževanje iznova nadaljuje, se prejšnji saldo z novim datumom kot „Saldo prejšnjega računa“ postavi v tretjo kolono.

Zgled prenosa in sklepa v dnevniško-blagajniški knjigi je na str. 82., 83., 84., 85. in 86.

Nastopno podajamo poslovne dogodke, ki jih je vknjižil mizar Anton Grimšič meseca avgusta in septembra leta 19 . v dnevniško-blagajniško knjigo.

- 1) Avgusta 1. Otvoril svojo delavnico z 1460 K gotovine.
(Glej okrožnico na str. 100.)
- 2) „ 1. Dal za gospodinjstvo 100 K.
- 3) „ 1. Plačal četrletne stanarine za stanovanje in mizarnico s skladiščem 168'40 K.
- 4) „ 1. Kupil za gotovo plačilo:
4 skobeljnike po 35 K,
40 raznih angleških dlet za 16'80 K,
45 raznih skobljev za 168'30 K,
10 raznih meril za 8'30 K,
6 hlapcev za 13'80 K,
za 69'15 K drugega orodja.
- 5) „ 3. Lesni trgovec A. Brejc v Ljubljani mu je prodal na up:
1356 dm^3 smrekovine po 4 h,
758 „ bukovine po 4 h,
418 „ orehovine po 10 h,
457 „ hrastovine po 7 h.
(Glej fakturo na str. 101.)

- 6) Avgusta 4. Kupil za gotovo plačilo:
24 ključalnic po 70 h,
60 ščitkov za ključe po 20 h.
- 7) „ 5. J. Matevže, tukaj, mu je prodal na up:
50 kg kleja po 1'10 K,
5 l politure po 2'80 K,
2 kg lesnega temnila po 3'20 K,
1 kg pokosta za 1 K.
- 8) „ 6. Prodral za gotovo plačilo:
1 šifonier za 62 K,
1 mizo za 24 K.
- 9) „ 6. Plačal pomočnikom 67'80 K tednine.
- 10) „ 8. M. Novljen, tukaj, mu je prodal na up:
4560 dm² rezanega orehovega furnirja po 1 h,
1864 „ žaganega „ „ po 2 h,
4942 „ rezanega hrastovega „ po 1 h,
1465 „ „ javorovega „ po 1 h.
- 11) „ 8. Plačal lesnemu trgovcu A. Brejcu, tukaj, na račun
100 K.
(Glej pismo na str. 101.)
- 12) „ 9. Poslal A. Cebinu na Vrhniki na up:
1 divan za 64 K,
6 stolov po 6 K.
(Glej spremni list na str. 102.)
- 13) „ 10. Kupil za gotovo plačilo:
4 zavitke železnih vijakov po 2'70 K,
5 zavitkov žičnih žeblicev po 52 h,
3 kg votliča po 2'20 K.
- 14) „ 11. M. Novljen, tukaj, mu je poslal v podpis menico za
140 K po naredbi B. Zelena v dan 18. septembra.
Sprejeto menico mu vrnil.
(Glej dopis in menico na str. 102.)
- 15) „ 12. Prodral J. Matevžetu tukaj na up:
1 salonsko mizo za 44 K,
2 mizi iz mehkega lesa po 18 K.

- 16) Avgusta 13. Prodal za gotovo plačilo:
1 dvojni šifonier za 52 K,
1 mizo za 10 K,
1 otomano za 48 K.
- 17) „ 13. Plačal pomočnikom 80'80 K tednine.
- 18) „ 16. Kupil pri A. Lavriču, tukaj, na up:
1 brus s stojalom za 30 K.
6 različnih pil za 7'40 K,
6 „ žag za 18'60 K,
26 „ skobljev za 69'36 K
ter plačal na račun 100 K.
- 19) „ 17. Kupil za gotovo plačilo:
4 marmonate plošče za nočne omarice po 3'50 K,
2 marmornati plošči za umivalnike po 20 K,
1 zrcalo za 6 K,
1 zrcalo za 3 K.
- 20) „ 18. Lesni trgovec A. Brejc, tukaj, mu je prodal proti
dvomesečnemu akceptu:
656 *dm*³ maeesnovine po 6 h,
816 „ lipovine po 4 h,
3842 „ smrekovine po 4 h,
916 „ bukovine po 4 h.
- 21) „ 19. Prodal za gotovo plačilo:
2 postelji po 32 K,
2 nočni omarici po 16 K,
1 umivalnik z zrcalom za 42 K.
- 22) „ 20. Plačal pomočnikom 92 K tednine.
- 23) „ 22. Prodal N. Marinčiču, tukaj, na up:
1 otomano za 48 K,
1 iztežno mizo za 44 K,
2 salonski mizi po 44 K,
1 stensko omarico za 36K,
1 divan za 64 K.
(Glej fakturo in pismo na str. 103.)
- 24) „ 24. N. Marinčič je žiriral nanj menico G. Urbanca za
280 K, plačno dne 15. septembra, ter mu jo poslal.
(Glej pismo z menico na str. 104.)

- 25) Avgusta 25. A. Brejc mu je predložil menico po naredbi P. Grebenca za 200 K, plačno dne 16. oktobra, ki jo je sprejel. O sprejemu obvestil A. Brejca. (Glej pismo na str. 104. in 105.)
- 26) „ 26. Kupil pri J. Matevžetu, tukaj, na up: 3 kg terpentinovnega olja po 1'20 K, 2 „ pokosta po 1 K, 3 „ lesnega temnila po 3'20 K.
- 27) „ 27. Plačal pomočnikom 97'50 K tednine.
- 28) „ 29. A. Cebin na Vrhniki je plačal na račun 50 K.
- 29) „ 31. J. Matevže, tukaj, je plačal na račun 30 K.
- 30) „ 31. Za razne potrebščine izdal ta mesec 37'92 K.
- 31) Septembra 1. Dal za gospodinjstvo 100 K.
- 32) „ 1. Prodal za gotovo plačilo: 2 postelji po 32 K, 2 nočni omarici po 16 K, 2 umivalnika po 28 K.
- 33) „ 2. V. Petkovšek v Postojni je kupil na up: 2 kuhinjski omari iz mehkega lesa po 34 K in plačal na račun 40 K. (Nestalen naročnik.)
- 34) „ 3. Plačal pomočnikom 72 K tednine.
- 35) „ 5. Kupil za gotovo plačilo: 10 različnih osredkarjev za 4'54 K, 5 spiralnih svedrov za 6'70 K, 1 lesen lok za izrezačo za 2'80 K. 1 durgelj s 6 svedri za 1'20 K.
- 36) „ 6. Lesni trgovce A. Brejc, tukaj, mu je prodal na up: 3866 dm^3 smrekovine po 4 h, 1932 „ bukovine po 4 h, 1798 „ orehovine po 10 h, 1856 „ hrastovine po 7 h.
- 37) „ 7. Pri J. Matevžetu, tukaj, položil v dveh sobah pod iz smrekovih desak, skupaj 32'5 m^2 po 3 K, ter vknjižil dotični znesek.

- 38) Septembra 9. Plačal strugarju za izvršena dela 35'80 K.
- 39) „ 10. Prodal za gotovo plačilo:
1 kadilno mizico za 24 K,
1 toaletno mizico z zrealom za 30 K,
1 otomano za 48 K,
6 stolov po 6 K.
- 40) „ 10. Plačal pomočnikom 76'40 K tednine.
- 41) „ 12. Kupil pri M. Novljenu, tukaj, na up;
2016 *dm*² rezanega hrastovega furnirja po 1 h.
- 42) „ 13. V. Petkovšek v Postojni je poravnal svoj dolg
(28 K).
- 43) „ 14. Izročil S. Podobniku, tukaj, na up:
2 križatih vrat z oboji in okovi po 38 K.
(Nestalen naročnik.)
- 44) „ 15. Predložil v plačilo menico G. Urbanca za 280 K.
Ker je G. Urbanc ni plačal, spisal protest
vsled odbitega plačila in vrnil menico
N. Marinčiču. Temu na račun vknjižil meni-
čno vsoto 280 K, troške za kolek in protest
v znesku 4'64 K in provizijo 60 h.
Troške za kolek in protest plačal v gotovini.
(Glej dopis na str. 105.)
- 45) „ 17. Plačal pomočnikom 74'80 K tednine.
- 46) „ 18. Plačal menico po naredbi B. Zelena za 140 K.
- 47) „ 20. N. Marinčič, tukaj, je kupil na up:
1 posteljo iz mehkega lesa za 16 K,
6 stolov po 3 K,
4 okvire po 5 K
ter plačal na račun 100 K.
- 48) „ 24. C. Kadilnik v Litiji je kupil na up:
1 iztežno mizo za 70 K.
(Nestalen naročnik.)
- 49) „ 24. Plačal pomočnikom 73'60 K tednine.
- 50) „ 26. Prodal za gotovo plačilo:
1 kredenčno omaro za 160 K.

- 51) Septembra 28. Prodal N. Marinčiču, tukaj, na up:
1 kredenčno omaro za 160 K,
6 stolov po 12 K
ter prejel na račun 200 K.
- 52) „ 30. Za razne potrebščine izdal ta mesec 68⁵⁰ K.

Opomnje k posameznim poslovnim dogodkom.

K 1. poslovnemu dogodku.

Ker je Anton Grimšič začel obrtovati z 1460 K gotovine, se ta znesek zapiše v dnevniško-blagajniško knjigo z oznamenilom „Gotovine“ ter postavi v tretjo kolono.

K 2. poslovnemu dogodku.

V koloni za besedilo se na kratko označi, čemu se je izdal denar. Zapiše se torej: „Dal za gospodinjstvo“. Znesek se postavi v četrto kolono. Prav tako se vknjiži 31. poslovni dogodek.

K 3. poslovnemu dogodku.

Tukaj se na kratko pove, čemu se je izdal denar; n. pr. „Plačal četrletne stanarine“. Tudi ta znesek se postavi v četrto kolono.

K 4. poslovnemu dogodku.

Kadar se kupi kaj za gotov denar, je ime osebe, od katere se je kupilo, brez pomena. V prvo vrsto se torej zapiše: „Kupil za gotovo plačilo“, v nastopnih vrstah pa se našteje, kar se je kupilo. Vsota se prenese v četrto kolono. Prav tako se vknjižijo poslovni dogodki števil 6, 13, 19, 35.

K 5. poslovnemu dogodku.

Kakor hitro Anton Grimšič prejme fakturo A. Brejca, jo vknjiži v dnevniško-blagajniško knjigo, kar se zgodi tako, da v prvo vrsto zapiše upnikovo ime in bivališče, na koncu vrste pa besedo „Imeti“, kar pomeni, da ima A. Brejce nekaj dobiti. V drugi vrsti potem pove, da mu je A. Brejce na up prodal blago, ki ga v naslednjih vrstah našteje po množini in ceni.

Na ta način se vknjiži 7., 10., 26., 36. in 41. poslovni dogodek.

K 8. poslovnemu dogodku.

Tudi takrat, kadar se blago proda za gotovo plačilo, je brez pomena ime onega, ki se mu je prodalo. Navede se torej prodano blago, namesto imena pa se v prvi vrsti zapiše: „Prodal za gotovo plačilo“.

Tako je vknjižiti poslovne dogodke števil 16, 21, 32, 39 in 50.

K 9. poslovnemu dogodku.

Ta poslovni dogodek se vknjiži z besedami: „Plačal pomočnikom tednine“; dotični znesek se zapiše v četrto kolono.

Isto velja o poslovnih dogodkih števil 17, 22, 27, 34, 40, 45, 49.

K 11. poslovnemu dogodku.

Ta poslovni dogodek navaja plačilo na račun, ki ga je A. Brejc prejel od Antona Grimšiča. Vsled tega plačila je A. Brejc dolžnik in mora dati. Ta poslovni dogodek se torej vknjiži tako, da se najprej zapiše ime in bivališče dolžnikovo, zraven pa beseda „Dati“. Ker plača Anton Grimšič, se zapiše v drugo vrsto: „Za moje gotovo plačilo“ ter postavi znesek v četrto kolono.

Ako bi plačal A. Brejc, bi bil on upnik in bi nekaj imel. V tem primeru bi se poleg njegovega imena in bivališča zapisala beseda „Imeti“, v drugi vrsti pa bi stale besede: „Za svoje gotovo plačilo.“

Na račun prejete in plačane zneske izkazujejo poslovni dogodki števil 28, 29, 42.

K 12. poslovnemu dogodku.

Ker je A. Cebin prejel 1 divan in 6 stolov, je Grimšičev dolžnik in mu mora nekaj dati. Ta poslovni dogodek se torej vknjiži tako, da se najprej zapiše dolžnikovo ime in bivališče, zraven pa beseda „Dati“. V drugi vrsti se zapišejo besede „Prodal mu na up“, v naslednjih vrstah pa se našteje, kaj se mu je prodalo.

Kadar se je za dolžnika izvršilo kako delo, se besede „Prodal mu na up“ primerno izpremene, n. pr. „Izvršil sem mu na up“.

Po vknjižbi, ki se je izvršila v dnevniško-blagajniški knjigi, se sestavi račun, ki se pošlje dotičnemu dolžniku.

Tako se vknjižijo poslovni dogodki števil 15, 23, 37, 43, 48.

K 14. poslovnemu dogodku.

M. Novljen potegne na Antona Grimšiča menico za 140 K. Ker je od knjigovodnik sprejme, je M. Novljen njegov dolžnik. Zato se v dnevniško-blagajniški knjigi poleg Novljenovega imena in bivališča postavi beseda „Dati“, v drugi vrsti pa se zapiše: „Za moj akcept po naredbi B. Zelena v dan 18. septembra“.

Isto velja o poslovnem dogodku števil 25.

K 18. poslovnemu dogodku.

A. Lavrič je prodal Antonu Grimšiču za 125,36 K blaga ter prejel od njega na račun 100 K. Ker je A. Lavrič upnik za 125,36 K in dolžnik za 100 K, je njegova terjatev za 25,36 K večja od njegovega dolga. Da je to v dnevniško-blagajniški knjigi razvidno, se mora ta poslovni dogodek razstaviti v dva ločena poslovna dogodka.

Prvi teh poslovnih dogodkov govori o blagu, ki ga je Anton Grimšič prejel na up, ter se vknjiži kakor 5. poslovni dogodek.

Drugi teh poslovnih dogodkov govori o plačilu, ki ga je A. Lavrič prejel na račun od Antona Grimšiča, ter se vknjiži kakor 11. poslovni dogodek. Tako se vknjiži 20. poslovni dogodek (Anton Grimšič prejme blago in podpiše menico), 33., 47. in 51. poslovni dogodek (Anton Grimšič proda blago in prejme denar na račun).

K 24. poslovnemu dogodku.

Kar smo povedali pri 14. poslovnem dogodku, to velja tudi v tem primeru. Razloček je samo ta, da je zdaj N. Marinčič upnik, ker je žiriral menico na Antona Grimšiča. Poleg upnikovega imena (Marinčič) in bivališča stoji torej beseda „Imeti“.

K 30. poslovnemu dogodku.

Ta poslovni dogodek se vknjiži z besedami: „Za razne potrebščine izdal ta mesec.“

Isto velja za 52. poslovni dogodek.

K 38. poslovnemu dogodku.

Taki izdatki se vknjižijo kakor režijski troški, znesek pa se postavi v četrto kolono.

K 44. poslovnemu dogodku.

Ker G. Urbanc ni plačal, je N. Marinčič dolžnik za menično vsoto in za troške. Troški v gotovini se v takem primeru še posebej zapišejo in znesek prenese v četrto kolono.

K 46. poslovnemu dogodku.

Ker B. Zelen za menično vsoto nima ničesar dati, pa tudi ne ničesar dobiti, se samo zapiše, da se je menica plačala.

Splošne opomnje.

1. Mezda pomočnikov se navadno vknjiži konec tedna; pri večjih obrtnih podjetjih se vodi zanjo posebna knjiga, o kateri govorimo na str. 116.

2. Manjši troški, kakor so svečava in kurjava, kolki, poštnina, inserati itd., se zapisujejo v posebno knjigo. Ob koncu meseca se v tej knjigi seštejejo ter se njih vsota prenese v dnevniško-blagajniško knjigo. Večji upravni troški, kakor so najemnina za stanovanje, delavnico in skladišča, davki, dobava orodja in strojev, se pišejo naravnost v dnevniško-blagajniško knjigo.

3. Pri obrtih, ki razpečavajo svoje izdelke na drobno, se vodi tudi beležna knjiga, v katero se dan za dnevom vpisujejo iztržki. Ti iztržki se konec tedna seštejejo ter prenesejo v dnevniško-blagajniško knjigo kot tedenski iztržek (Wochenlosung). Pri večjih obrtih se zapisujejo v dnevniško-blagajniško knjigo iztržki vsakega dne (dnevni iztržek — Tageslosung), pri manjših se

to lahko izvrši tudi na 14 dni (iztržek za čas od 1—14, Losung vom 1—14).

4. Poslovni dogodki se izvečine vknjižujejo v dnevniško-blagajniško knjigo na podlagi prejetih, oziroma odposlanih računov faktur, dopisov, spremnih in nasprotnih listov itd. So pa tudi posli, ki se dogovore ustno. Ker se morajo v dnevniško-blagajniško knjigo zapisati tudi taki poslovni dogodki, je treba knjigovodniku velike pozornosti, da se kaj ne izpusti. Vsaka površnost pri vknjiževanju se maščuje, in če ne prej, pa gotovo takrat, kadar se sklepajo one knjige, v katere so se prenesli poslovni dogodki iz dnevniško-blagajniške knjige.

Kar se tiče vknjiževanja poslov v gotovini, je še posebej pomniti:

Ne vknjiži prejetih zneskov prej, nego da si jih res prejel.

Ne izplačaj ničesar, dokler nisi dotičnega zneska vknjižil.

Vknjiževanje zgoraj naštetih poslovnih dogodkov se je vršilo tako :

Avgust 19..

1.

	Kazalna kolona	Posamezni postavki	Posli na up	Posli v gotovini	
				Do-hodki	Iz-datki
1.	Gotovine			1460	
1.	Dal za gospodinjstvo				100 —
1.	Plačal četrletne stanarine za stanovanje in mizarnico s skladiščem .				168 40
i.	Kupil za gotovo plačilo:				
	4 skobeljnike po 35 K	140 —			
	40 raznih angleških dlet za	16 80			
	45 raznih skobljev za	168 30			
	10 raznih meril za	8 30			
	6 hlapcev za	13 80			
	drugega orodja za	69 15			416 35
3.	A. Brejc, tukaj Imeti G. 1.				
	prodal mi na up:				
	1356 dm ³ smrekovine po 4 h	54 24			
	758 „ bukovine po 4 h	30 32			
	418 „ orehovine po 10 h	41 80			
	457 „ hrastovine po 7 h	31 99	158 35		
4.	Kupil za gotovo plačilo:				
	24 ključalnic po 70 h	16 80			
	60 ščitkov za ključe po 20 h	12 —			28 80
5.	J. Matevže, tukaj Imeti G. 2.				
	prodal mi na up:				
	50 kg kleja po 1·10 K	55 —			
	5 l politure po 2·80 K	14 —			
	2 kg lesnega temnila po 3·20 K	6 40			
	1 kg pokosta za	1 —	76 40		
6.	Prodal za gotovo plačilo				
	1 šifonier za	62 —			
	1 mizo za	24 —		86 —	
6.	Plačal pomočnikom tednine				67 70
8.	M. Novljen, tukaj Imeti G. 3.				
	prodal mi na up:				
	4560 dm ² orehovega rez. furnirja po 1 h	45 60			
	1864 „ „ žag. „ po 2 h	37 28			
	4942 „ hrastovega rez. „ po 1 h	49 42			
	1465 „ javorovega „ „ po 1 h	14 65	146 95		
8.	A. Brejc, tukaj Dati G. 1.				
	za moje gotovo plačilo				100 —
	Prenos:			1546 —	881 25

Avgust 19..

2.

			Kazalna kolona	Posa- mezni po- stavki	Posli na up	Posli v gotovini		
						Do- hodki	Iz- datki	
		Prenos:						
9.	A. Cebin na Vrhniki prodal mu na up:	Dati	G. 4.				1546 —	881 25
	1 divan za			64 —				
	6 stolov po 6 K			36 —	100 —			
10.	Kupil za gotovo plačilo:							
	4 zavitke železnih vijakov po 2·70 K			10 80				
	5 zavitkov žičnih žebeljev po 52 h . . .			2 60				
	3 kg votliča po 2·20 K			6 60				20 —
11.	M. Novljen, tukaj	Dati	G. 3.					
	za moj akcept po naredbi B. Zelena v dan 18. septembra				140 —			
12.	J. Matevže, tukaj	Dati	G. 2.					
	prodal mu na up:							
	1 salonsko mizo za			44 —				
	2 mizi iz mehkega lesa po 18 K . . .			36 —	80 —			
13.	Prodal za gotovo plačilo:							
	1 dvojni šifonier za			52 —				
	1 mizo za			10 —				
	1 otomanó za			48 —			110 —	
13.	Plačal pomočnikom tešnine							80 80
16.	A. Lavrič, tukaj	Imeti	G. 6.					
	prodal mi na up:							
	1 brus s stolalom za			30 —				
	6 pil za			7 40				
	6 žag za			18 60				
	26 skobljev za			69 36	125 36			
16.	A. Lavrič, tukaj	Dati	G. 6.					
	za moje gotovo plačilo							100 —
17.	Kupil za gotovo plačilo:							
	4 marmornate plošče za nočne oma- rice po 3·50 K			14 —				
	2 marmornati plošči za umivalnike po 20 K			40 —				
	1 zrcalo za			6 —				
	1 zrcalo za			3 —				63 —
18.	A. Brejc, tukaj	Imeti	G. 1.					
	prodal mi proti dvomeseč. akceptu:							
	656 dm ³ macesnovine po 6 h			39 36				
	816 " lipovine po 4 h			32 64				
	3842 " smrekovine po 4 h			153 68				
	916 " bukovine po 4 h			36 64	262 32			
	Prenos:						1656 —	1145 05

	Kazalna kolona	Posamezni postavki	Posli na up	Posli v gotovini	
				Do-hodki	Iz-datki
				1656	1145 05
18.	A. Brejc, tukaj	Dati	G. 1.		
	za moj dvomesečni akcept			262 32	
19.	Prodal za gotovo plačilo:				
	2 postelji po 32 K			64 —	
	2 nočni omarici po 16 K			32 —	
	1 umivalnik z zrcalom za			42 —	138 —
20.	Plačal pomočnikom tednine				92 —
22.	N. Marinčič, tukaj	Dati	G. 5.		
	prodal mu na up:				
	1 otomano za			44 —	
	2 salonski mizi po 44 K			88 —	
	1 stensko omarico za			36 —	
	1 divan za			64 —	
	1 iztežno mizo za			44 —	280 —
24.	N. Marinčič, tukaj	Imeti	G. 5.		
	žiriral name menico G. Urbanca v dan				
	15. septembra za			280 —	
25.	A. Brejc, tukaj	Dati	G. 1.		
	za moj akcept po naredbi P. Grebenca				
	v dan 16. oktobra za			200 —	
26.	J. Matevže, tukaj	Imeti	G. 2.		
	prodal mi na up:				
	3 kg trpentinovega olja po 1·20 K			3 60	
	2 kg pokosta po 1 K			2 —	
	3 kg lesnega temnila po 3·20 K			9 60	15 20
27.	Plačal pomočnikom tednine				97 50
29.	A. Cebin na Vrhniki	Imeti	G. 4.		
	za svoje gotovo plačilo			50 —	
31.	J. Matevže, tukaj	Imeti	G. 2.		
	z a svoje gotovo plačilo			30 —	
31.	Za razne potrebščine ta mesec izdal				38 02
31.	Saldo na nov račun				501 43
				<u>1874</u> —	<u>1874</u> —
September 19..					
1.	Saldo prejšnjega računa			501 43	
1.	Dal za gospodinjstvo				100 —
	Prenos:			<u>501 43</u>	<u>100</u> —

	Kazalna kolona	Posamični postavki	Posli na up	Posli v gotovini	
				Do-hodki	Iz-datki
				501 43	100 —
	Prenos:				
1.	Prodal za gotovo plačilo				
	2 postelji po 32 K	64 —			
	2 nočni omarici po 16 K	32 —			
	2 umivalnika po 28 K	56 —		152 —	
2.	V. Petkovšek v Postojni Dati G. 7.				
	prodal mu na up:				
	2 kuhinjski omari iz mehkega lesa po 34 K		68 —		
2.	V. Petkovšek v Postojni Imeti G. 7.			40 —	
	za svoje gotovo plačilo				
3.	Plačal pomočnikom tednine				72 —
5.	Kupil za gotovo plačilo				
	10 osredkarjev za	4 54			
	5 spiralnih svedrov za	6 70			
	1 lesen lok za izrezačo za	2 80			
	1 durgelj s 6 svedri za	1 20			15 24
6.	A. Brejc, tukaj Imeti G. 1.				
	prodal mi na up:				
	3866 dm ³ smrekovine po 4 h	154 64			
	1932 „ bukovine po 4 h	77 28			
	1798 „ orehovine po 10 h	179 80			
	1856 „ hrastovine po 7 h	129 92	541 64		
7.	J. Matevže, tukaj Dati G. 2.				
	položil v 2 sobah pod iz smrekovih desak, skupaj 32·5 m ² po 3 K		97 50		
10.	Prodal za gotovo plačilo:				
	1 kadilno mizico za	24 —			
	1 toaletno mizico z zrcalom za	80 —			
	1 otomano za	48 —			
	6 stolov po 6 K	36 —		138 —	
10.	Plačal pomočnikom tednine				76 40
12.	M. Novljen, tukaj Imeti G. 3.				
	prodal mi na up:				
	2016 dm ² hrastovega rezan. furnirja po 1 h		20 16		
13.	V. Petkovšek v Postojni Imeti G. 7.				
	za svoje gotovo plačilo			28 —	
14.	S. Podobnik, tukaj Dati G. 7.				
	izvršil mu na up:				
	2 križatih vrat z oboji in okovi po 38 K		76 —		
	Prenos:			859 43	263 64

	Kazalna kolona	Posamezni postavki	Posli na up	Posli v gotovini	
				Do-hodki	Iz-datki
				859 43	263 64
15.	N. Marinčič, tukaj vrnil mu protestirano menico na G. Urbanca	Dati G. 5.			
	Troški za kolek in protest		285 24		4 64
17.	Plačal pomočnikom tednine				74 80
18.	Plačal menico po naredbi B. Zelena za				140 —
20.	N. Marinčič, tukaj prodal mu na up:	Dati G. 5.			
	1 posteljo iz mehkega lesa za		16 —		
	6 mehkih stolov po 3 K		18 —		
	4 okvire po 5 K		20 —	54 —	
21.	N. Marinčič, tukaj za svoje gotovo plačilo	Imeti G. 5.			
				100 —	
24.	C. Kadilnik v Litiji prodal mu na up:	Dati G. 7.			
	1 iztežno mizo za		70 —		
24.	Plačal pomočnikom tednine				73 60
26.	Prodam za gotovo plačilo: 1 kredenčno omaro za			160 —	
28.	N. Marinčič, tukaj prodal mu na up:	Dati G. 5.			
	1 kredenčno omaro za		160 —		
	6 stolov po 12 K		72 —	232 —	
28.	N. Marinčič, tukaj za svoje gotovo plačilo	Imeti G. 5.			
				200 —	
30.	Za razne potrebščine ta mesec izdal .				104 30
30.	Saldo na nov račun				658 45
				<u>1319 43</u>	<u>1319 43</u>
				<u>1319 43</u>	<u>1319 43</u>
	Oktober 19..				
1.	Saldo prejšnjega računa			658 45	

3. Glavna knjiga.

Glavna knjiga je knjiga upnikov in dolžnikov. V glavni knjigi ima vsak upnik in vsak dolžnik svoj račun ali konto (Rechnung oder Konto), kamor se iz dnevniško-blagajniške knjige prenesejo vsi njegovi dolgovi in vse njegove terjatve.

Glavna knjiga je foliirana knjiga. Nad glavno črto stoji v sredi na levi strani ime osebe, ki ji je konto namenjen, na desni strani pa nje bivališče. Poleg folijeve številke na levi strani se zapiše beseda „Dati“, poleg folijeve številke na desni strani pa beseda „Imeti“.

Na levi strani se vknjižujejo knjigovodnikove terjatve, torej dolgovi onega, ki mu je konto namenjen, na desni strani pa knjigovodnikovi dolgovi, torej terjatve onega, čigar ime stoji nad glavno črto zapisano.

Kadar se poslovni dogodki prenašajo iz dnevniško-blagajniške knjige v glavno knjigo, se položi dnevniško-blagajniška knjiga na levo stran, glavna knjiga pa se ima na desni strani.

Poslovni dogodki, ki se morajo prenesti v glavno knjigo, se v dnevniško-blagajniški knjigi kaj lahko najdejo. Začenjajo se namreč z upnikovim, oziroma z dolžnikovim imenom, ki mu je na koncu vrste pridejana beseda „Dati“ ali beseda „Imeti“. Kadar stoji na koncu vrste beseda „Dati“, se postavi poslovni dogodek v glavni knjigi na levo stran dotičnega konta; poslovni dogodek, ki ima na koncu vrste besedo „Imeti“, pa se piše v dotičnem kontu glavne knjige na desno stran.

Vobče je pomniti, da se vknjižujejo v glavno knjigo:

1. čisti posli na up, kadar se kupljeno ali prodano blago ne plača precej, ampak šele pozneje;

2. posli v gotovini, združeni s čistimi posli na up, kadar se nekaj kupljenega ali prodanega blaga plača precej, nekaj pa šele pozneje;

3. menični posli na up v zvezi s čistimi posli na up, kadar se za en del kupljenega ali prodanega blaga izda menica, drugi del pa se plača pozneje;

4. menični posli na up, združeni s posli v gotovini in s čistimi posli na up, kadar se za en del kupljenega ali prodanega blaga izda menica in se drugi del plača v gotovini, ostanek pa pozneje.

Vknjiževanje se vrši vselej tako, da se v koloni za datum zapiše mesec in dan, v koloni za besedilo pa se prav kratko pove, za kaj se je denar prejel ali izdal. Kdor bi v glavni knjigi navajal podrobnosti poslovnih dogodkov, bi si nalagal mnogo nepotrebnega dela, to pa zategadelj, ker se mora prvotna vknjižba v dnevniško-blagajniški knjigi izvršiti kar najnatančneje. Prav tako se v denarno kolono ne postavljajo posamezni zneski vsakega poslovnega dogodka, ampak samo glavna vsota.

Naposled se izpolnita tudi kazalni koloni, in sicer se v dnevniško-blagajniški knjigi označi folij glavne knjige, v glavni knjigi pa stran dnevniško-blagajniške knjige, kamor se je poslovni dogodek prenesel.

Ker sta kazalni koloni v dnevniško-blagajniški knjigi in v glavni knjigi takorekoč kontrola za to, da se je poslovni dogodek res prenesel, postopaj pri izpolnjevanju kazalnih kolon tako:

1. Najprej izpolni kazalno kolono v glavni knjigi, kazalno kolono v dnevniško-blagajniški knjigi pa izpolni šele tedaj, kadar si dotični poslovni dogodek že prenesel v glavno knjigo.

Ta postopek se priporoča zato, ker se lahko zgodi, da moraš med vknjiževanjem od dela; ako prideš potem nazaj, ti prazna kolona v dnevniško-blagajniški knjigi zanesljivo pove, da poslovnega dogodka še nisi prenesel v glavno knjigo.

2. Vsak mesec primeri dnevniško-blagajniško knjigo z glavno knjigo, da se prepričaš, so li vsi poslovni dogodki prenešeni in prav vknjiženi. Pri vsakem poslovnem dogodku, ki je prav vknjižen, naredi znamenje < (takozvani virgulum).

To delo se imenuje kolacijoniranje ali primerjanje (Kollationierung).

Kadar so računi posameznih oseb tako obsežni, da jih ni moči spisati na en list, se na predzadnji vrsti obeh strani potegne seštevna črta ter se seštejejo postavki na levi strani posebej, postavki na desni strani pa posebej. Pred vsoto se zapiše: „Prenos na folij.“ (tukaj se zapiše število folija, kamor sta se vsoti prenesli). Na novem foliju pa se zapiše: „Prenos s folija.“ ter se tu vknjiževanje nadaljuje.

Vsak obrtnik ima tudi take naročnike, ki le malo potrebujejo. Da se prihrani nekaj listov, se za take osebe v glavni knjigi odmeni skupni konto (Konto pro diversi). Nad glavno črto takega konta se zapiše: „Konto za nestalne naročnike.“

Na levi strani se zapiše v koloni za besedilo ime in bivališče naročnikovo, spodaj pa predmet, ki ga je prejel. Preden se vknjiži drug naročnik, se potegne na obeh straneh v enaki višini vodoravna črta. Za naročnike, ki plačujejo svoj dolg v manjših zneskih, se potegne vodoravna črta na obeh straneh primerno niže.

Kako se sklepa glavna knjiga.

Kadar se sklepa glavna knjiga, tedaj se v vsakem računu seštejejo najprej posamezni postavki na levi strani, potem pa posamezni postavki na desni strani. Ko se je to zgodilo, se odšteje manjša vsota od večje, ostanek pa se zapiše kot „Saldo na nov račun“ na ono stran glavne knjige, kjer stoji manjši znesek, to pa zato, da dobimo na obeh straneh enako vsoto.

Kadar ni na obeh straneh enako število poslovnih dogodkov, tedaj se potegne seštevna črta pod zadnjim postavkom one strani, kjer segajo poslovni dogodki niže. V isti višini se potegne seštevna črta tudi na oni strani, kjer poslovni dogodki ne segajo tako nizko. Pod seštevno črto se potem zapiše vsota, pod katero se postavita zaključni črti. Po nepopisanem prostoru se potegne pregib.

Pregib se opusti, kadar segajo poslovni dogodki na obeh straneh enako daleč.

Saldo, o katerem smo zgoraj govorili, se po zaključenem kontu prenese zopet na ono stran, kjer je bila večja vsota. Vknjiži se z besedami: „Saldo prejšnjega računa“ in pomeni na levi strani knjigovodnikovo terjatev, na desni strani pa knjigovodnikov dolg.

Kako se sklene konto nestalnih naročnikov, je razvidno na strani 94. in 95.

Glavna knjiga se sklene vselej tedaj, kadar se sestavlja inventura.

Zgled za glavno knjigo, ki jo je vodil Anton Grimšič.

1. Dati

Breje A.

19..					
Avgust	8.	Za moje gotovo plačilo . . .	Db. 1.	100	.
”	18.	Za moj dvomesečni akcept . .	Db. 2.	262	32
”	25.	Za moj akcept po naredbi P. Grebenca	Db. 3.	200	.
September	30.	Saldo na nov račun		399	99
				<u>962</u>	<u>31</u>

2. Dati

Matevže J.

19..					
Avgust	12.	Za prodano mu blago	Db. 2.	80	.
September	7.	Za izvršeno delo	Db. 4.	97	50
				<u>177</u>	<u>50</u>
Oktober	1.	Saldo prejšnjega računa . .		55	90

3. Dati

Novljen M.

19..					
Avgust	11.	Za moj akcept po naredbi B. Zelena	Db. 2.	140	.
September	30.	Saldo na nov račun		27	11
				<u>167</u>	<u>11</u>

tukaj.

Imeti 1.

19..					
Avgust	3.	Za prodano mi blago . . .	Db. 1.	158	35
„	18.	Za prodano mi blago . . .	Db. 2.	262	32
September	6.	Za prodano mi blago . . .	Db. 4.	541	64
				<u>962</u>	<u>31</u>
Oktober	1.	Saldo prejšnjega računa . .		399	99

tukaj.

Imeti 2.

19..					
Avgust	5.	Za prodano mi blago . . .	Db. 1.	76	40
„	26.	Za prodano mi blago . . .	Db. 3.	15	20
„	31.	Za svoje gotovo plačilo . .	Db. 3.	30	.
September	30.	Saldo na nov račun . . .		55	90
				<u>177</u>	<u>50</u>

tukaj.

Imeti 3.

19..					
Avgust	8.	Za prodano mi blago . . .	Db. 1.	146	95
September	12.	Za prodano mi blago . . .	Db. 4.	20	16
				<u>167</u>	<u>11</u>
Oktober	1.	Saldo prejšnjega računa . .		27	11

4. Dati

Cebin A.

19..					
Avgust	9.	Za prodano mu blago . . .	Db. 2.	100	.
				<u>100</u>	.
Oktober	1.	Saldo prejšnjega računa . .		<u>50</u>	.

5. Dati

Marinčič N.

19..					
Avgust	22.	Za prodano mu blago . . .	Db. 3.	280	.
September	15.	Za vrnjeno mu menico s protestom in s troški za kolek in protest	Db. 4.	285	24
„	20.	Za prodano mu blago . . .	Db. 5.	54	.
„	28.	Za prodano mu blago . . .	Db. 5.	232	.
				<u>851</u>	<u>24</u>
Oktober	1.	Saldo prejšnjega računa . .		<u>271</u>	<u>24</u>

6. Dati

Lavrič A.

19..					
Avgust	16.	Za moje gotovo plačilo . . .	Db. 2.	100	.
September	30.	Saldo na nov račun . . .		25	36
				<u>125</u>	<u>36</u>

na Vrhniki.

Imeti 4.

19..					
Avgust	29.	Za svoje gotovo plačilo . . .	Db. 3.	50	.
September	30.	Saldo na nov račun . . .		50	.
				100	.

tukaj.

Imeti 5.

19..					
Avgust	24.	Za žirirano menico G. Urbanc	Db. 3.	280	.
September	21.	Za svoje gotovo plačilo . . .	Db. 5.	100	.
"	28.	Za svoje gotovo plačilo . . .	Db. 5.	200	.
"	30.	Saldo na nov račun . . .		271	24
				851	24

tukaj.

Imeti 6.

19..					
Avgust	16.	Za prodano mi orodje . . .	Db. 2.	125	36
				125	36
Oktober	1.	Saldo prejšnjega računa . . .		25	36

7. Dati

Nestalni

19..					
September	2.	V. Petkovšek v Postojni za prodano mu blago	Db. 3.	68	.
September	14.	S. Podobnik, tukaj za izvršeno delo	Db. 4.	76	.
September	24.	C. Kadilnik v Litiji za prodano mu blago	Db. 5.	70	.
				<u>214</u>	.
Oktober	1.	S. Podobnik, tukaj saldo prejšnjega računa		76	.
„	1.	C. Kadilnik v Litiji saldo prejšnjega računa		70	.

naročniki.

Imeti 7.

19..					
September	2.	V. Petkovšek v Postojni za svoje gotovo plačilo .	Db. 3.	40	.
"	13.	Za svoje gotovo plačilo . .	Db. 3.	28	.
September	30.	S. Podobnik, tukaj saldo na nov račun . . .		76	.
September	30.	C. Kadilnik v Litiji saldo na nov račun . . .		70	.
				<u>214</u>	<u>.</u>

Kakor je razvidno iz navedenega zgleada, se konti posameznih trgovskih prijateljev ne vrste po nikakršnem redu. Da se pa ti konti vendar lahko najdejo, ima vsaka glavna knjiga na koncu imenik trgovskih prijateljev; poleg imen stoje števila kontov, kjer se nahajajo njih računi.

Tak imenik se imenuje kazalo ali indeks (Index). Kakor hitro se v glavni knjigi začne nov konto, se v kazalu poleg črke, s katero se začinja ime novega trgovskega prijatelja, to ime zapiše. Kadar ima glavna knjiga veliko kontov, se je treba v kazalu prepričati, če ima trgovski prijatelj že svoj konto ali ne. Nov konto se začne šele takrat, kadar dotičnega imena še ni v kazalu.

Kazalo h glavni knjigi.

A	M	Matevže J. 2.
B Breje A. 1.	M	Marinčič N. 5.
C Cebin A. 4.	N	Novljen M. 3.
Č	O	
D	P	
E	R	
F	S	
G	Š	
H	T	
I J	U	
K	V	
L Lavrič A. 6.	Z	
	Ž	

Izpisek iz glavne knjige.

Kadar knjigovodnik sklene glavno knjigo, mora svojim naročnikom poslati izpiske iz glavne knjige. (Tekoči račun, Konto korrente.)

Vsak izpisek je dosloven prepisek iz glavne knjige. Nad glavno črto se zapiše ime in bivališče osebe, ki ji je izpisek namenjen, na koncu izpiska pa se postavi datum in knjigovodnikov podpis. Vsak izpisek mora biti kolkovan z 10 h za vsako polo. Čez kolek se piše kakor pri računih.

Vsakemu izpisku se priloži pismo, v katerem knjigovodnik prosi, naj naročnik izpisek pregleda. Ako so se vanj vrinile napake, naj mu jih naznani, ako pa je izpisek pravilen, naj mu podpisanega vrne.

Od naročnikov podpisani izpiski imajo za knjigovodnika dvojno vrednost: 1. ga varujejo škode in preprirov, 2. so zanj popoln dokaz tudi tedaj, kadar so knjige vsled zastaranja (čez 1 leto in 6 mesecev) izgubile svojo dokaznost.

Zgled izpiska in priloženega pisma (iz glavne knjige Antona Grimšiča).

2 Dati	Matevže J., tukaj	Imeti 2
19..	19..	
12. Avgust	—	76 40
18. Sept.	Za prodano mu blago	15 20
	Za izvršeno delo . . .	30 —
		55 90
		<u>177 50</u>
		<u>55 90</u>
Okt. 1.	Saldo prejšnjega računa	
	V Ljubljani, dne 1. okt. 19..	
		Anton Grimšič.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 19 . .

Gospod J. Matevže

tukaj.

V prilogi Vam pošiljam izpisek Vašega računa v svoji glavni knjigi, ki izkazuje, da imam pri Vas na dobrem

K 55'90.

Proseč Vas, da blagovolite pregledati ta račun ter mi ga svojeročno podpisanega vrniti, ostajam Vaš vdani

Anton Grimšič.

Na str. 73. smo povedali, da je mizar Anton Grimšič začel svoj obrt izvrševati z 1460 K gotovine, ter ondi navedli poslovne dogodke, ki jih je v svojih knjigah vknjižil meseca avgusta in septembra.

Ako se Anton Grimšič zdaj hoče prepričati, je li svoj obrt izvrševal z dobičkom ali z izgubo, mora najprej skleniti knjige, potem sestaviti inventuro ter naposled bilanco.

Ker smo že povedali, kako se sklepajo knjige in kako se sestavljata inventura in bilanca, navajamo tukaj inventuro, ki kaže gmotni uspeh Grimšičevega dvomesečnega obrtovanja.

Inventura, sestavljena dne 30. septembra 19..

Aktivno imetje.					
1.	Gotovine	Db.5.		658	45
2.	Zaloge sirovega blaga po priloženem izkazu			484	88
3.	Zaloge izdelanega blaga po priloženem izkazu			48	—
4.	Zaloge napol izdelanega blaga po priloženem izkazu			156	96
5.	Orodja in strojev po priloženem izkazu		557	—	
	manj 1 % za obrabo		5	57	551 43
6.	Knjižnih terjatev :				
	pri J. Matevžetu, tukaj	G. 2.	55	90	
	pri A. Cebinu na Vrhniki	G. 4.	50	—	
	pri N. Marinčiču, tukaj	G. 5.	271	24	
	pri dveh nestalnih naročnikih	G. 7.	146	—	523 14
					<u>2422 86</u>
Pasivno imetje.					
1.	Trat :				
	po naredbi A. Brejca v dan 18. okt. K 262'32				
	manj 5 % diskonta za 18 dni . „ 0'66		261	66	
	po naredbi P. Grebenca v dan 16. okt. K 200.—				
	manj 5 % diskonta za 16 dni . „ 0.44		199	56	461 22
2.	Knjižnih dolgov :				
	pri A. Brejcu, tukaj	G. 1.	399	99	
	pri M. Novljenu, tukaj	G. 3.	27	11	
	pri A. Lavriču, tukaj	G. 6.	25	36	452 46
					<u>913 68</u>
Rekapitulacija.					
	Aktivnega imetja		2422	86	
	Pasivnega imetja		913	68	
	Sedanjega čistega imetja		1509	18	
	Prejšnjega čistega imetja		1460	—	
	Čistega dobička		49	18	

Anton Grimšič.

Ako bi bil Anton Grimšič prevzel mizarški obrt od mojstra, ki ni vodil knjig, bi bil moral najprej ceniti prevzeto imovino ter na podlagi teh podatkov sestaviti začetno inventuro.

Iz začetne inventure bi bil moral prenesti posamezne inventurne oddelke v druge knjige, kjer bi potem nadaljeval vknjiževanje, kakor smo videli pri navedenem zgledu.

Dne 30. septembra bi bil sestavil inventuro in bilanco prav tako, kakor smo zgoraj pokazali.

Pisma, fakture in menice, ki jih je Anton Grimšič za svojega dvomesečnega obrtnega poslovanja prejel in poslal.

Anton Grimšič naznanja, da samostojno izvršuje mizarški obrt.

V Ljubljani, dne 1. avgusta 19..

P. n.

Podpisanec se usojam naznaniti, da na Žabjaku št. 3 samostojno izvršujem

mizarški obrt.

Ker se bom trudil, vedno ustrezati častitim naročnikom z okusnimi in cenimi izdelki, ter mi bode skrb, kar najtočneje izvrševati vsakovrstne v moj obrt spadajoče poprave, prosim, da me skoro počastite z naročili.

Z odličnim spoštovanjem

Anton Grimšič,
mizarški mojster.

K 5. poslovnemu dogodku.

Faktura, ki jo je poslal lesni trgovec A. Brejce v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 5. avgusta 19..

F a k t u r a. *)

Gospod Anton Grimšič, mizar v Ljubljani.

Kolek

Na Vaš račun sem Vam poslal:

A. Brejce, lesni trgovec
v Ljubljani.

Plačuje se v Ljubljani.	Cena za 1 m ³		Znesek	
	K	h	K	h
1356 dm ³ smrekovine	40	—	54	24
758 dm ³ bukovine	40	—	30	32
418 dm ³ orehovine	100	—	41	80
457 dm ³ hrastovine	70	—	31	99
			<u>158</u>	<u>35</u>
A. Brejce.				

K 11. poslovnemu dogodku.

Anton Grimšič potrdi, da je prejel blago in plača na račun 100 K.

V Ljubljani, dne 8. avgusta 19..

Gospod A. Brejce, lesni trgovec

tukaj.

S poslanim lesom, ki ga izkazuje Vaš cenjeni račun z dne 5. t. m. sem popolnoma zadovoljen.

Na račun svojega dolga Vam priloženo pošiljam K 100 ter prosim, da mi izvolite potrditi ta znesek.

S spoštovanjem

Anton Grimšič.

*) O kolkovanju faktur (računov) veljajo ta določila:

1. računi do všteti 20 K so prosti;
2. račune od 20 K do všteti 100 K je kolkovati z 2 h za vsako polo;
3. račune od 100 K dalje je kolkovati z 10 h za vsako polo.

K 12. poslovnemu dogodku.

Anton Grimšič pošlje A. Cebinu pohištvo.

Št. 1. V Ljubljani, dne 9. avgusta 19.. Gospod A. Cebin na Vrhniki. Izvolite prejeti: 1 divan 6 stolov. Anton Grimšič.	Anton Grimšič v Ljubljani.	Št. 1. Na Vrhniki, dne 10. avgusta 19.. Gospod Anton Grimšič v Ljubljani. Potrjujem, da sem prejel: 1 divan 6 stolov. A. Cebin.
---	----------------------------	--

K 14. poslovnemu dogodku.

Anton Grimšič vrne podpisano menico.

V Ljubljani, dne 12. avgusta 19..

Gospod M. Novljen

tukaj.

S tem listom potrjujem, da sem prejel poslano furnirje, ki jih izkazuje Vaš cenjeni račun z dne 7. t. m.

Obenem Vam vračam podpisano menico za K 140, plačno dne 18. septembra po naredbi gospoda B. Zelena, ter prosim, da mi ta znesek v svojih knjigah odpišete.

S spoštovanjem

1 menica.

Anton Grimšič.

V Ljubljani, dne 10. avgusta 19.. Za K 140.

Dne 18. septembra plačate Vi za to prvo menico po naredbi B. Zelena

stoštirideset kron.

Vrednost v blagu in postavite jo na račun — proročila.

Gospod Anton Grimšič
v Ljubljani.

M. Novljen.

Sprejeto
Anton Grimšič.

K 23. poslovnemu dogodku.

Anton Grimšič pošlje N. Marinčiču fakturo.

V Ljubljani, dne 22. avgusta 19..

F a k t u r a.

Kolek

Gospod N. Marinčič, tukaj.

Vsled Vašega cenjenega naročila sem Vam danes poslal na
Vaš naslov:

Plaćuje in toži se v Ljubljani.		Znesek	
		K	h
1	otomano za	48	—
2	salonski mizi po 44 K.	88	—
1	stensko omarico za	36	—
1	divan za	64	—
1	iztežno mizo za	44	—
		280	—

Anton Grimšič.

V Ljubljani, dne 22. avgusta 19..

Gospod N. Marinčič

tukaj.

Priloženo Vam pošiljam račun za poslano pohištvo v znesku
K 280.—

Priporočujoč se za daljnja naročila, sem Vaš vdani

Anton Grimšič.

K 24. poslovnemu dogodku.
N. Marinčič žirira menico na Antona Grimšiča.

V Ljubljani, dne 24. avgusta 19..
Gospod Anton Grimšič
v Ljubljani.

V poravnavo računa, ki sem ga prejel s cenjenim Vašim listom z dne 22. t. m., Vam pošiljam
menico na G. Urbanca v dan 15. septembra za K 280.
Proseč Vas, da mi potrdite prejeto menico, sem Vaš vdani
N. Marinčič.

V Ljubljani, dne 15. julija 19..

Za K 280.

Dva meseca a dato plačate Vi za to prvo menico po naredbi
moji lastni vsoto

dvestoosemdeset kron.

Gospod G. Urbanc
v Ljubljani.

N. Marinčič.

Zame po naredbi gospoda
Antona Grimšiča
V Ljubljani, dne 24. avgusta 19..
N. Marinčič.

K 25. poslovnemu dogodku.
Anton Grimšič vrne A. Brejcu podpisano menico.

V Ljubljani, dne 25. avgusta 19..
Gospod A. Brejc

tukaj.

Danes sem prejel name izdano menico za 200 K, plačno dne 16. oktobra
po naredbi gospoda P. Grebenca.

V prilogi Vam vračam podpisano menico z dostavkom, da sem ta znesek v svojih knjigah pripisal na Vaš račun.

Z odličnim spoštovanjem

Anton Grimšič.

K 44. poslovnemu dogodku.

Anton Grimšič vrne N. Marinčiču protestirano menico.

V Ljubljani, dne 15. septembra 19..

Gospod N. Marinčič

tukaj.

Menice za K 280, plačne dne 15. t. m., ki ste mi jo poslali dne 24. avgusta na račun svojega dolga, gospod G. Urbanc danes ni plačal.

Zato sem menico protestiral ter Vam jo s protestom in povratnim računom vred vračam z dostavkom, da sem Vam v svojih knjigah pripisal znesek K 185.24.

Z odličnim spoštovanjem

Anton Grimšič.

4. Dnevnik in blagajniška knjiga.

Na str. 72. smo povedali, da se v dnevniško-blagajniško knjigo vknjižujejo poslovni dogodki po vrsti, kakor nastopajo, ne glede na to, so li za knjigovodnika dohodki ali izdatki, posli v gotovini ali posli na up. Prav tam smo povedali dalje, kako je treba postopati, da je iz postavkov, ki so vknjiženi v tretji in četrti koloni, razvidno, koliko je bilo v določenem času dohodkov in izdatkov.

Tako vknjiževanje pa velja samo za manjše obrte, kjer ni posebno veliko poslov v gotovini. Kakorhitro pa se število poslov v gotovini pomnoži, je neogibno potrebno, da se ti posli vknjižujejo v posebno knjigo, ki se imenuje blagajniška knjiga (Kassabuch).

Kdor vodi blagajniško knjigo, mora poleg nje imeti še drugo knjigo, ki je tako urejena kakor dnevniško-blagajniška knjiga, samo da nima tretje in četrte kolone. Ta knjiga se imenuje dnevnik (Journal). Vanjo se vknjižujejo vsi posli na up.

Kakor pa že vemo, se večkrat zgodi, da naročnik poravna svoj dolg pozneje, ali da plača svoj račun v obrokih. Prav tako se večkrat zgodi, da knjigovodnik kupljeno blago plača pozneje, ali da plača svoj dolg v obrokih. V vseh takih primerih bi se torej vknjiževalo na dvojen način. Račun za prodano blago bi se

iz dnevnika prenesel v glavno knjigo, plačilo za prodano blago pa bi se preneslo v glavno knjigo iz blagajniške knjige.

Ker bi se vpisavalo v glavno knjigo na podlagi vknjižb, ki so se izvršile v dnevniku in v blagajniški knjigi, bi se kaj lahko pripetilo, da bi se vknjižbe v posameznih kontih glavne knjige ne vrstile v časovnem redu.

Da se izognemo tej nepriliki, vknjižujemo v dnevnik poleg poslov na up tudi plačila v gotovini, s katerimi knjigovodnik, oziroma njegovi naročniki poravnava svoje dolgove.

Vsi taki poslovni dogodki se torej vknjižujejo v tri knjige: najprej v dnevnik, iz dnevnika pa v blagajniško in v glavno knjigo. V dnevnikovi kazalni koloni se označita folij blagajniške in glavne knjige drug pod drugim, v blagajniški in glavni knjigi pa kaže kazalna kolona na dnevnikovo stran, od koder se je poslovni dogodek vzela.

Ker se posli na up vpisujejo najprej v dnevnik in šele potem v glavno knjigo, bi utegnil kdo misliti, da je vsled tega dnevnik povsem nepotreben, češ, vsi posli na up naj bi se vknjiževali naravnost v glavno knjigo. Temu nasproti je opomniti, da je ravno dnevnik tista knjiga, ki omogočuje jasen pregled vseh poslovnih dogodkov, kakor ga predpisuje člen 28. „Trgovinskega zakonika“. Ako bi se vknjižbe poslovnih dogodkov vršile samo v blagajniški in glavni knjigi, bi jih ne bilo mogoče pregledati.

Poslovni dogodki, ki se najprej vknjižijo v dnevnik, se morajo v tej knjigi natanko razložiti, v ostalih knjigah pa se kratko navedejo; vknjižbe, ki se vrše samo v blagajniški knjigi, pa se morajo tukaj natanko izvršiti.

Blagajniška knjiga je ali foliirana ali paginirana.

V foliirani blagajniški knjigi stoji na levi strani v levem kotu beseda „Dohodki“, na desni strani v desnem kotu beseda „Izdatki“. V sredi stoji na levi strani mesec, na desni pa leto vknjiževanja.

Paginirana blagajniška knjiga ima dve denarni koloni; prva služi za dohodke, druga za izdatke. Nad glavno črto stoji mesec in leto vknjiževanja.

Foliirana blagajniška knjiga se sklene kakor glavna knjiga, paginirana pa tako kakor dnevniško-blagajniška knjiga.

Nastopni zglede vknjiževanja v dnevnik in blagajniško knjigo se naslanja na poslovne dogodke, ki smo jih navedli na str. 73—78.

		K	h	K	h
3.	A. Brejc, tukaj prodal mi na up:				
	1356 dm^3 smrekovine po 4 h	54	24		
	758 dm^3 bukovine po 4 h	30	32		
	418 dm^3 orehovine po 10 h	41	80		
	457 dm^3 hrastovine po 7 h	31	90	158	35
5.	J. Matevže, tukaj prodal mi na up:				
	50 <i>kg</i> kleja po 1'10 K	55	—		
	5 <i>l</i> politure po 2'80 K	14	—		
	2 <i>kg</i> lesnega temnila po 3'20 K	6	40		
	1 <i>kg</i> pokosta za	1	—	76	40
8.	M. Novljen, tukaj prodal mi na up:				
	4560 dm^2 orehov. rezan. furnirja po 1 h	45	60		
	1864 dm^2 „ žagan. „ po 2 h	37	28		
	4942 dm^2 hrastov. rezan. „ po 1 h	49	42		
	1465 dm^2 javorov. „ „ po 1 h	14	65	146	95
8.	A. Brejc, tukaj za moje gotovo plačilo			100	—
9.	A. Cebin na Vrhniki prodal mu na up:				
	1 divan za	64	—		
	6 stolov po 6 K	36	—	100	—
11.	M. Novljen, tukaj za moj akcept po naredbi B. Zelena v dan 18. septembra				140
12.	J. Matevže, tukaj prodal mu na up:				
	1 salonsko mizo za	44	—		
	2 mizi iz mehkega lesa po 18 K.	36	—	80	—
16.	A. Lavrič, tukaj prodal mi na up:				
	1 brus s stojalom za	30	—		
	6 pil za	7	40		
	6 žag za	18	60		
	26 skobljev za	69	36	125	36

			K	h	K	h
16.	A. Lavrič, tukaj	Dati	B. 1.			
	za moje gotovo plačilo		G. 6.		110	
18.	A. Brejc, tukaj	Imeti	G. 1.			
	prodal mi proti dvomesečnemu akceptu :					
	656 <i>dm</i> ³ macesnovine po 6 h			39 36		
	816 <i>dm</i> ³ lipovine po 4 h			32 64		
	3842 <i>dm</i> ³ smrekovine po 4 h			153 68		
	916 <i>dm</i> ³ bukovine po 4 h			36 64	262	32
18.	A. Brejc, tukaj	Dati	G. 1.			
	za moj dvomesečni akcept.				262	32
22.	N. Marinčič, tukaj	Dati	G. 5.			
	prodal mu na up :					
	1 otomano za			44 —		
	2 salonski mizici po 44 K			88 —		
	1 stensko omarico za			36 —		
	1 divan za			64 —		
	1 iztežno mizo za			44 —	280	—
24.	N. Marinčič, tukaj	Imeti	G. 5.			
	žiriral name menico G. Urbanca v dan					
	15. septembra za				280	—
25.	A. Brejc, tukaj	Dati	G. 1.			
	za moj akcept po naredbi P. Grebenca					
	v dan 16. oktobra za				200	—
26.	J. Matevže, tukaj	Imeti	G. 2.			
	prodal mi na up :					
	3 <i>kg</i> terpentinovnega olja po 1'20 K.			3 60		
	2 <i>kg</i> pokosta po 1 K			2 —		
	3 <i>kg</i> lesnega temnila po 3'20 K			9 60	15	20
29.	A. Cebin na Vrhniki	Imeti	B. 1.			
	za svoje gotovo plačilo		G. 4.		50	—
31.	J. Matevže, tukaj	Imeti	B. 1.			
	za svoje gotovo plačilo		G. 2.		30	—
September 19..						
2.	V. Petkovšek v Postojni	Dati	G. 7.			
	prodal mu na up :					
	2 kuhinjski omari iz mehkega lesa po 34 K				68	—
2.	V. Petkovšek v Postojni	Imeti	B. 1.			
	za svoje gotovo plačilo		G. 7.		40	—

			K	h	K	h
6.	A. Brejc, tukaj prodal mi na up:	Imeti	G. 1.			
	3866 dm^3 smrekovine po 4 h			154	64	
	1932 dm^3 bukovine po 4 h			77	28	
	1798 dm^3 orehovine po 10 h			179	80	
	1856 dm^3 hrastovine po 7 h			129	92	541 64
7.	J. Matevže, tukaj položil v 2 sobah pod iz smrekovih desak, skupaj 32'5 m^2 po 3 K	Dati	G. 2.			97 50
12.	M. Novljen, tukaj prodal mi na up:	Imeti	G. 3.			
	2016 dm^3 hrastov. rez. furnirja po 1 h		B. 2.			20 16
13.	V. Petkovšek v Postojni za svoje gotovo plačilo	Imeti	G. 7.			28 —
14.	S. Podobnik, tukaj izvršil mu na up:	Dati	G. 7.			
	2 križatih vrat z oboji in okovi po 38 K					76 —
15.	N. Marinčič, tukaj vrnil mu protestirano menico na G. Urbanca (troški za kolek in protest v znesku 4'64 K so vračunjeni)	Dati	G. 5.			285 24
20.	N. Marinčič, tukaj prodal mu na up:	Dati	G. 5.			
	1 posteljo iz mehkega lesa za			16	—	
	6 mehkih stolov po 3 K			18	—	
	4 okvire po 5 K		B. 2.	20	—	54 —
21.	N. Marinčič, tukaj za svoje gotovo plačilo	Imeti	G. 5.			100 —
24.	C. Kadilnik v Litiji prodal mu na up:	Dati	G. 7.			
	1 iztežno mizo za					70 —
28.	N. Marinčič, tukaj prodal mu na up:	Dati	G. 5.			
	1 kredenčno omaro za			160	—	
	6 stolov po 12 K		B. 1.	72	—	232 —
28.	N. Marinčič, tukaj za svoje gotovo plačilo	Imeti	G. 5.			200 —

1. Dohodki.

Avgust

		K	h	K	h
1.	Gotovine			1460	—
6.	Prodal za gotovo plačilo:				
	1 šifonier za	62	—		
	1 mizo za	24	—	86	—
13.	Prodal za gotovo plačilo:				
	1 dvojni šifonier za	52	—		
	1 mizo za	10	—		
	1 otomano za	48	—	110	—
19.	Prodal za gotovo plačilo:				
	2 postelji po 32 K	64	—		
	2 nočni omarici po 16 K	32	—		
	1 umivalnik z zrcalom za	42	—	138	—
29.	A. Cebin na Vrhniki plačal			50	—
31.	J. Matevže, tukaj, plačal			30	—
				1874	—

knjiga.

19..

Izdatki. 1.

		K	h	K	h
1.	Dal za gospodinjstvo			100	—
1.	Plačal četrletne stanarine za stanovanje in mizarnico s skladiščem.			168	40
1.	Kupil za gotovo plačilo:				
	4 skobeljnike po 35 K.	140	—		
	40 raznih angleških dlet za	16	80		
	45 raznih skobljev za	168	30		
	10 raznih meril za	8	30		
	6 hlapcev za	13	80		
	drugega orodja za	69	15	416	35
4.	Kupil za gotovo plačilo:				
	24 ključalnic po 70 h	16	80		
	60 ščitkov za ključe po 20 h	12	—	28	80
6.	Plačal pomočnikom tednine			67	70
8.	Plačal A. Brejcu, tukaj.	D. 1.		100	—
10.	Kupil za gotovo plačilo:				
	4 zavitke železnih vijakov po 2'70 K	10	80		
	5 zavitkov žičnih žebļjev po 52 h	2	60		
	3 kg votliča po 2'20 K	6	60	20	—
13.	Plačal pomočnikom tednine			80	80
16.	Plačal A. Lavriču, tukaj	D. 2.		100	—
17.	Kupil za gotovo plačilo:				
	4 marmornate plošče za nočne omarice po 3'50 K	14	—		
	2 marmornati plošči za umivalnike po 20 K	40	—		
	1 zrcalo za	6	—		
	1 zrcalo za	3	—	63	—
20.	Plačal pomočnikom tednine			92	—
27.	Plačal pomočnikom tednine			97	50
31.	Za razne potreščine ta mesec izdal.			38	02
31.	Saldo na nov račun			501	43
				1874	—

2. Dohodki

September

		K	h	K	h
1.	Saldo prejšnjega računa			501	43
1.	Prodal za gotovo plačilo				
	2 postelji po 32 K	64	—		
	2 nočni omarici po 16 K	32	—		
	2 umivalnika po 28 K	56	—	152	—
2.	V. Petkovšek v Postojni plačal			40	—
10.	Prodal za gotovo plačilo:				
	1 kadilno mizico za	24	—		
	1 toaletno mizico z zrcalom za	30	—		
	1 otomano za	48	—		
	6 stolov po 6 K	36	—	138	—
13.	V. Petkovšek v Postojni plačal			28	—
21.	N. Marinčič, tukaj, plačal			100	—
26.	Prodal za gotovo plačilo:				
	1 kredenčno omaro za			160	—
28.	N. Marinčič, tukaj, plačal			200	—
				<u>1319</u>	<u>43</u>
Oktober					
1.	Saldo prejšnjega računa			658	45

	K	h	K	h
1. Dal za gospodinjstvo			100	—
3. Plačal pomočnikom tednine			72	—
5. Kupil za gotovo plačilo:				
10 osredkarjev za	4	54		
5 spiralnih svedrov za	6	70		
1 lesen lok za izrezačo za	2	80		
1 durgelj s 6 svedri za	1	20	15	24
10. Plačal pomočnikom tednine			76	40
15. Plačal za N. Marinčiča kolek in protest			4	64
17. Plačal pomočnikom tednine			74	80
18. Plačal menico po naredbi B. Zelena za .			140	—
24. Plačal pomočnikom tednine			73	60
30. Za razne potrebščine izdal ta mesec . .			104	30
30. Saldo na nov račun			658	45
			<u>1319</u>	<u>43</u>

19..

B. Postranske ali pomožne knjige.

Te so:

1. pisemski prepisnik (Briefkopierbuch),
2. naročilna knjiga (Bestellbuch),
3. plačilna knjiga (Arbeits-Lohnliste),
4. mezdna knjiga (Lohnbuch),
5. menična knjiga (Wechselverfallbuch),
6. založna knjiga (Lagerbuch),
7. blagovna knjiga (Warenbuch),
8. kalkulacijska ali preračunska knjiga (Kalkulationsbuch).

1. Pisemski prepisnik.

Kakor smo že omenili, morajo po členu 28. „Trgovinskega zakonika“ obrtniki s protokolirano tvrdko prejeta pisma in prepiske odposlanih pisem po času urejene hraniti 10 let.

Prepiski odposlanih pisem se zbirajo v prepisnikih, to so knjige iz prosojnega papirja, v katerih so listi s številkami zaznamenovani. Kadar hoče obrtnik imeti prepisek, potegne z mokro gobo po listu prosojnega papirja. Pod ta list položi pismo, ki ga je spisal s kemično tinto, ter dene knjigo pod stiskalnico. Na ta način dobi v knjigi odtisk svojega pisma.

Vsakemu pisemskemu prepisniku je navadno pridejano kazalo, kjer so poleg posameznih črk imena onih trgovskih prijateljev, ki se jim je pisalo; poleg imen pa stoje številke strani, kjer so pisma.

Ker so prepiski obrtnih pisem v prepornih zadevah zelo važni, naj bi imeli pisemske prepisnike tudi tisti obrtniki, katerih tvrdka ni protokolirana.

2. Naročilna knjiga.

Obrtnik mora sprejeta naročila točno izvrševati. To zahteva njegov ugled, to zahteva pa tudi člen 28. „Sodnega reda“, ki veleva, da naročnik ni zavezan prevzeti naročila, če ni bilo pravočasno izvršeno, ali če ni bilo izvršeno tako, kakor je bilo dogovorjeno.

Ker pristoji naročniku tudi pravica, da zahteva odškodnino za škodo, ki mu je nastala vsled netočno izvršenega naročila, je

potrebno, da obrtnik v naročilni knjigi natanko zapiše vse podrobnosti sprejetega naročila, ko bi si jih posebno takrat ne mogel zapomniti, kadar so naročila obsežna in se hitro množe.

Naročilne knjige so urejene po potrebi, ki ji služijo. Naročila se vknjižujejo vanjo po vrsti, kakor dohajajo. Kadar naročnik plača nekaj na račun, se to opomni v naročilni knjigi ter vknjiži v dnevnik, oziroma v dnevniško-blagajniško knjigo.

Zgled naročilne knjige.

Maj 19..

Dan	Ime in bivališče naročnikovo	N a r o č i l o	Dogovorjena cena		Naročilo je izvršiti do		Oddano		Opomnje
			K	h	mesec	dan	mesec	dan	
8.	M. Toman, Poljanska cesta, 15	1 igralna miza iz orehovine po predložene- nem načrtu.	45	—	maj	20.	maj	19.	
16.	Andrej Koder, Škofja Loka	1 predalničnik iz orehovine po vzorčni knjigi štef. 53, 1 kredenčna omara iz ore- hovine po vzorčni knjigi štef. 16	40	—	junij	10.	junij	10.	Na račun prejel 100K. Naročilo bo vzel voznik A. Šega dne 10. junija.

3. Mezdna knjiga.

Kadar dela obrtnik s pomočniki, ki so plačani na dan, vodi mezdno knjigo.

V tej knjigi so pisana imena pomočnikov in njih mezda. Številka „1“ pomeni, da je pomočnik delal ves dan, ulomek „ $\frac{1}{2}$ “, da je delal pol dneva, vodoravna črta, da ga ni bilo pri delu. Tedenski zaslužek vseh pomočnikov se prenese v dnevniško-blagajniško, oziroma v blagajniško knjigo.

Zgled mezdne knjige.

Maj 19..

Teden	Ime pomočnikovo	Ponedeljek	Torek	Sreda	Četrtek	Petek	Sobota	Število dni	Plačilo na dan		Znesek	
									K	h	K	h
1—6.	Kopač Ivan	1	1	1	1	1	1	6	4	—	24	—
	Traven Franc	—	1	1	1	1	1	5	3	60	18	—
	Meglič Peter	—	—	—	1	1	1	3	3	—	9	—
	Semen Jožef	—	$\frac{1}{2}$	1	1	$\frac{1}{2}$	—	3	2	—	6	—
		1	2 $\frac{1}{2}$	3	4	3 $\frac{1}{2}$	3	17			57	—
8—13.	Kopač Ivan	1	1	1	—	1	1	5	4	—	20	—
	Traven Franc	—	1	—	1	1	1	4	3	60	14	40
	Meglič Peter	1	1	—	—	$\frac{1}{2}$	1	3 $\frac{1}{2}$	3	—	10	50
	Semen Jožef	1	1	1	—	—	—	3	2	—	6	—
	Verbič Juri	—	—	—	1	1	—	2	2	40	4	80
		3	4	2	2	3 $\frac{1}{2}$	3	17 $\frac{1}{2}$			55	70

4. Plačilna knjiga.

Kadar ima obrtnik delavce zunaj hiše, vodi plačilno knjigo. Ta knjiga je urejena tako, da se zapiše nad glavno črto ime in bivališče onega, komur je delo izročeno, pod imenom pa se navede

delo, ki mu je izročeno; dostavlja se tudi tvarina, ki jo delojemalec daje sam.

Kako se vrši vknjiževanje, je razvidno iz nastopnega zgleda.

Luka Bežan, Stari trg šte. 15.

Za vezanje šolskih knjig dobiva od samousnjene vezi 16—20 K za 100 izvodov, od polusnjene vezi 7—20 K za 100 izvodov.

Sirovine, razen sešivne tvarine, dajem sam.

Izročil sem mu		Predmet	Oddati mora		Plačilo za izvod		Odtegnilo pri oddaji		Dobi izplačane		Opomnje in potrdilo
meseca	dne		meseca	dne	K	h	K	h	K	h	
aprila	20.	200 iztiskov Jesenkovega zemljepisa samousnje, črno vtisnjeno	maja	5.	—	20	predplačilo 10	—	30	—	L. Bežan
maja	24.	500 Močnikovih „Četr-tih računíc“, polusnje, brez vtiska	junija	10.		10			50	—	L. Bežan

5. Menična knjiga.

Dandanašnji se tudi v obrtnem življenju menični posli vedno bolj množe. Obrtniki kupujejo in prodajajo blago na menice, pa tudi denar si izposojajo na ta način.

Kakor hitro pa ima obrtnik opraviti z menicami, je treba, da si zapiše njih plačilni dan. To mora storiti zaradi tega, da rimese pravočasno predloži dolžnikom v plačilo, za trate pa pravočasno preskrbi denar.

Kdor ima malo meničnih poslov, jih lahko zaznamenuje v kodedarju; kdor pa ima veliko poslov te vrste, mora zanje voditi menično knjigo.

Ta knjiga je urejena po številu menic. Kadar ima obrtnik veliko menic, ima menična knjiga za vsak dan meseca posebno vrsto; kadar je število menic manjše, so v knjigi ločeni posamezni meseci, ne pa dnevi meseca. Vselej se pišejo rimese na levo, trate pa na desno stran.

Vsaka knjiga ima poleg kolon za dan, za ime upnika in dolžnika in za znesek tudi kolono, kamor se zapiše, kaj se je z menico zgodilo. Kadar se menica plača, se znesek v denarni koloni prečrta, v koloni „Poraba“ pa se zapiše „Plačano“; kadar se menica proda, protestira, vrne itd., se v tej koloni zapiše „Prodana“, „Protestirana“, „Vrnjena“ itd.

Zgled menične knjige za večje število menic.

Avgust 19..

Dan	Rimese			Poraba	Dan	Trate			
	Dolžnik	Vsota				Upnik	Vsota		
		K	h				K	h	
1.	J. Rupnik	240	—	Plačana	1.				
2.					2.	A. Pečar	100	—	Plačana
3.					3.	G. Končan	240	60	Plačana
4.	F. Stroj	516	—	Protestirana	4.				
5.	B. Črne	126	80	Prodana	5.				
6.					6.	J. Bregar	137	54	Plačana
7.					7.				
8.					8.				
9.					9.				
10.					10.				

Zgled menične knjige za manjše število menic.

Rimese
Maj 19..

Dan	Dolžnik	Vsota	Poraba	Dan	Upnik	Vsota	Poraba
6.	S. Kalan	400 —	Plačana	9.	G. Urbanc	280 —	Plačana

Trate
Maj 19..

Junij 19..

Dan	Dolžnik	Vsota	Poraba	Dan	Upnik	Vsota	Poraba
16.	A. Boltar	260 —	Protestirana				

Junij 19..

6. Založna knjiga.

Knjiga, iz katere je razvidno, koliko izdelanega blaga, oziroma koliko sirovin ima obrtnik v zalogi, se imenuje založna knjiga.

Založna knjiga je foliirana knjiga, v kateri ima vsaka vrsta blaga, oziroma sirovin svoj poseben konto. Nad glavno črto vsakega konta stoji na levi strani v levem kotu beseda Prejem (Eingang), na desni strani v desnem kotu pa beseda Oddaja (Ausgang). Na levi strani se vknjižujejo kupljene sirovine, oziroma iz delavnice prejeto blago, na desni strani pa prodano blago, oziroma prodane ali v delavnico oddane sirovine. V sredi je tudi zapisano, čemu konto služi, n. pr. „Konto za mizarski klej“ ali „Konto za stole iz upognjenega lesa“ itd.

Vsaka stran ima kolone za datum, besedilo in množino blaga, oziroma sirovin. Kadar služi konto za več vrst blaga, ima za blago toliko kolon, kolikor je vrst blaga.

Založna knjiga se sklene tako, da se najprej seštejejo števila posameznih kolon na levi strani in potem števila posameznih kolon na desni strani; nato se vsote na desni strani odštejejo od dotičnih vsot na levi strani. Ostanek, ki se izračuni na ta način, je končna zaloga.

Kadar se zaloga v knjigi strinja z zalogo v prodajalnici ali v skladišču, se z oznamenilom Zaloga zapiše na ono stran, kjer je manjša vsota. To se zgodi zaradi tega, da sta vsoti pod seštevno črto na obeh straneh enaki.

Časih se zgodi, da se zaloga v knjigi ne ujema z zalogo v prodajalnici, oziroma v skladišču. Kadar ni mogoče najti napake in vsled nje manjka blaga, se ta primanjkljaj kot ubitek (Manko) zapiše na desno stran; kadar pa vsled te napake preostaja blaga, se ta preostanek kot prebitek (Überschuß) zapiše na levo stran.

Preden se vknjiževanje nadaljuje, se zaloga prenese na nasprotno stran.

Kako se vodi založna knjiga, je razvidno iz nastopnih zgledov.

1. Prejem.

Obлека za gospode.

Oddaja. I.

Leto 19..	Prejel iz	Leto 19..						Prodal	Leto 19..							
		Zimske suknje	Plasči	Površniki	Pomlad. obleke	Poletne obleke	Jesenske obleke		Haveloki	Zimske suknje	Plasči	Površniki	Pomlad. obleke	Poletne obleke	Jesenske obleke	Haveloki
Januar	1. zaloge	16	6	20	16	20	5	15	17.	A. Markiču, tukaj	6	—	—	—	—	—
Februar	6. delavnice	6	—	—	—	—	—	—	31.	P. Golobu v Kranju	12	—	—	—	—	—
Marec	14. "	—	—	16	—	—	—	—	16.	S. Kalanu v Nov. mestu	—	—	—	—	—	6
April	15. "	—	—	—	—	30	—	—	30.	A. Markiču, tukaj	—	15	10	4	—	—
Maj	30. "	—	—	10	15	—	—	—	17.	" "	—	—	10	—	—	12
		22	6	30	47	20	5	45	20.	P. Golobu v Kranju	10	—	10	15	—	24
		10	—	11	12	1	5	3	30.	Zaloge	10	—	11	12	1	5
Julij	1. Zaloge	22	6	30	47	20	5	45			22	6	30	47	20	5
		10	—	11	12	1	5	3								

1. Prejem.

Konto za

Leto 19 ..		Prejel (kupil) od	Smrekovine	Bukovine	Macesnovine	Hrastovine	Orehovine
			<i>v dm³</i>				
Januar	1.	Zaloge	31415	29406	17452	10516	9453
Februar	5.	J. Kobeta v Medvodah	—	7480	—	3416	—
Marec	24.	P. Lipovška v Sp. Gameljih	6753	—	2453	—	7416
April	30.	M. Goršiča na Vrhniki	—	4517	2630	4701	—
Maj	15.	J. Kobeta v Medvodah	5413	—	—	—	6185
			43581	41403	22535	18633	23054
Julij	1.	Zaloge	16570	24727	9781	16833	16544

mizarski les.

Oddaja. 1.

Leto 19..		Oddal (prodal)	Smrekovine	Bukovine	Macesnovine	Hrastovine	Orehovine
			v <i>dm</i> ³				
Januar	2.	delavnici	1540	716	514	430	370
"	26.	A. Kosu, tukaj	12400	3640	5560	—	—
Februar	6.	delavnici	—	—	—	470	5440
Marec	17.	B. Jegliču, tukaj	7610	4510	6080	900	700
"	30.	delavnici	5461	7810	600	—	—
Junij	30.	Zaloge	16570	24727	9781	16833	16544
			43581	41403	22535	18633	23054

7. Blagovna knjiga.

Iz te knjige obrtnik razvidi, koliko blaga, oziroma sirovin je prevedel v določenem času in koliko je imel pri tem poslu dobičba ali izgube.

Manjši obrtniki, zlasti taki, ki izvršujejo samo naročena dela, ne potrebujejo blagovne knjige; obrtniki, ki imajo veliko sirovin in izdelanega blaga in poverjajo prodajo tujim osebam, pa morajo imeti blagovno knjigo. Brez te knjige bi ne imeli nikakršnega pregleda o velikosti in vrednosti svojih zalog.

Blagovna knjiga je urejena povsem tako kakor založna knjiga. Ker pa izkazuje tudi dobiček, oziroma izgubo, ki jo ima obrtnik pri prodaji blaga, oziroma sirovin, ima poleg onih kolon, ki smo jih navedli pri založni knjigi, na vsaki strani tudi denarno kolono.

V denarno kolono na levi strani se vknjižuje za izdelano blago tvorna cena, za sirovine pa kupna cena; v denarno kolono na desni strani se piše za izdelano blago prodajna cena, za sirovine, ki so se izročile delavnici, kupna cena, za sirovine, ki so se prodale drugam, pa prodajna cena.

Kadar se sklepa blagovna knjiga, se najprej izračuni zaloga blaga, oziroma sirovin, kakor pri založni knjigi in se zapiše na desno stran knjige, kjer se postavijo tvorne cene v denarno kolono;

potem se seštejejo denarni postavki leve strani in denarni postavki desne strani. Razlika teh števil, ki kaže dobiček ali izgubo, se postavi na stran, kjer je manjša vsota, da se tako tudi denarni vsoti pod seštevno črto na obeh straneh izenačita.

Preden se vknjiževanje iznova nadaljuje, se zaloga prenese na nasprotno stran, kamor se tudi zapiše nje vrednost.

Kako se vodi blagovna knjiga, kažeta nastopna zgleda.

1. Prejem

Obleka

Leto 19..		Prejel iz	Zimske suknje	Plačči	Površniki	Pomlad. obleke	Poletne obleke	Jesenske obleke	Haveloki	Cena	Znesek
										K	K
Januar	1.	Zaloge	16							60	960
"	1.	"		6						70	420
"	1.	"			20					40	800
"	1.	"				16				40	640
"	1.	"					20			35	700
"	1.	"						5		45	225
"	1.	"							15	20	300
Februar	6.	delavnice	6							60	360
Marec	6.	"				16				40	640
April	15.	"						30		20	600
Maj	30.	"			10					40	400
"	30.	"				15				40	600
Junij	30.	Dobička									1141
			22	630	47	20	5	45		—	7786
Julij	1.	Zaloge	10	—	11	12	1	5	3		1840

za gospode.

Oddaja 1.

Leto 19..	Prodal	Zimske suknje	Plašči	Površniki	Pomlad. obleke	Poletne obleke	Jesenske obleke	Haveloki	Cena	Znesek	
									K	K	
Januar	17.	A. Markiču, tukaj	6						84	504	
"	31.	P. Golobu v Kranju	12						72	864	
Februar	16.	S. Kalanu v Litiji		4					48	192	
"	16.	" "			5				48	240	
"	16.	" "					6		24	144	
Marec	30.	A. Markiču, tukaj		15					48	720	
"	30.	" "				4			42	168	
"	30.	" "			10				48	480	
April	17.	" "			10				48	480	
"	17.	" "					12		24	288	
Maj	20.	P. Golobu v Kranju			10				48	480	
"	20.	" "				15			54	810	
"	20.	" "					24		24	576	
Junij	30.	Zaloge	10						60	600	
"		"		11					40	440	
"		"			12				40	480	
"		"				1			35	35	
"		"					5		45	225	
"		"						3	20	60	
			22	6	30	47	20	5	45		7786

1. Prejem.

Konto za

Leto 19..		Prejel (kupil) od	Smrekovine	Bukovine	Macesnovine	Hrastovine	Orehovine	Cena za 1 dm ³		Znesek
								h	K h	
Januar	1.	Zaloge	2461					4		98 44
"	1.	"		2315				4		92 60
"	1.	"			1416			6		84 96
"	1.	"				946		7		66 22
"	1.	"					816	12		97 92
April	4.	J. Kobeta v Medvodah	1460					4		58 40
"	4.	" "		370				4		14 80
"	4.	" "			460			6		27 60
"	4.	" "				501		7		35 07
"	4.	" "					240	12		26 20
Junij	30.	Dobička								12 62
			3921	2685	1876	1447	1056			614 83
Julij	1.	Zaloge	2501	1839	1185	1201	536			393 09

mizarski les.

Oddaja. 1.

Leto 19 . .		Oddal (prodal)	Smrekovine	Bukovine	Macesnovine	Hrastovine	Orehovine	Cena za 1 dm ³		Znesek	
								h	K	h	
Januar	2.	delavnici	960					4		38	40
"	2.	"		846				4		33	84
"	2.	"			371			6		22	26
"	2.	"				246		7		17	22
"	2.	"					416	12		49	92
Februar	3.	A. Kosu, tukaj	460					4	8	22	08
"	3.	" "			320			7	2	23	04
"	3.	" "					104	14	4	14	98
Junij	30.	Zaloge	2501					4		100	04
"	30.	"		1839				4		73	56
"	30.	"			1185			6		71	10
"	30.	"				1201		7		84	07
"	30.	"					536	12		64	32
			3921	2685	1876	1447	1056			614	83

8. Kalkulacijska ali preračunska knjiga.

Knjiga, v kateri obrtnik preračunja prodajno ceno svojih izdelkov, se imenuje kalkulacijska knjiga. Obrtniku, ki ne vodi kalkulacijske knjige, se lahko zgodi, da svoje obrtne izdelke previsoko ceni in vsled tega izgubi naročnike, ali pa jih ceni prenizko in si tako nakoplje izdatno škodo.

Prodajna cena obsega kupno ceno sirovin, iz katerih je izdelek narejen, dalje upravne troške, to so troški, ki so spojeni z izvrševanjem obrta, potem obresti obratne glavnice in končno mezde.

Kupna cena sirovin se izračuni na podlagi fakture, upravni troški in obresti obratne glavnice, ki se vedno izpreminjajo, pa se morajo izračuniti vsako leto iznova.

Kalkulacijska knjiga je paginirana knjiga, ki ima poleg kolon za dan in besedilo tudi dve denarni koloni. Nad glavno črto se pišeta mesec in leto vknjiževanja.

V kalkulacijski knjigi izračunjene kalkulacije se rabijo toliko časa, dokler se upravni troški, mezde ali obresti obratne glavnice ne zvišajo ali ne znižajo. Kakor hitro se je v tem oziru kaj izpremenilo, se mora prodajna cena obrtnih izdelkov iznova izračuniti.

Da se posamezne kalkulacije laže najdejo, ima kalkulacijska knjiga svoje kazalo, kjer so kalkulacije razvrščene v abecednem redu ali pa ločene po obrtnih izdelkih; pri vsaki pa stoji stran knjige, kjer jo je najti.

Zgled kalkulacijske knjige.

November 19..

1.

	K	h	K	h
6. Umivalnik z dvema predaloma, dvo- krilnimi vrati in marmornato ploščo:				
170 <i>dm</i> ³ smrekovine po 4 h	6	80		
30 <i>dm</i> ³ orehovine po 12 h	3	60		
160 <i>dm</i> ² rezanega orehovega furnirja po 1 h okovi in ključalnica	1	60		
klej, stekliti papir, pokost, lesno temnilo .	1	40		
Cena sirovin			15	—
10 % upravnih troškov			1	50
mezde mizarskemu pomočniku			9	—
mezde strugarskemu pomočniku			—	60
Tvorna cena			26	10
15 % dobička			3	92
marmornata plošča			14	—
Prodajna cena			44	02
12. Nočna omarica.				
110 <i>dm</i> ³ smrekovine po 4 h	4	40		
14 <i>dm</i> ³ orehovine po 12 h	1	68		
60 <i>dm</i> ² rezanega orehovega furnirja po 1 h klej, stekliti papir, pokost, lesno temnilo .	—	60		
Cena sirovin			7	90
10 % upravnih troškov			—	79
mezde mizarskemu pomočniku			6	40
mezde strugarskemu pomočniku			—	64
Tvorna cena			15	73
15 % dobička			2	36
1 marmornata plošča			6	—
Prodajna cena			24	09

Naloge.

I.

Čevlarski mojster Blaž Kuhar v Ljubljani vodi pri svojem obrtu inventarno, dnevniško-blagajniško in glavno knjigo.

Dne 31. oktobra 19.. je sestavil inventuro, ki izkazuje:

1. gotovine 396'46 K;
2. pritlično hišo z vrtom za 6800 K;
3. oprave v stanovanju po priloženem izkazu za 486 K;
4. oprave v delavnici:
 - 1 šivalni stroj za 160 K,
 - raznih kopit za 120 K,
 - rašp, šil, pil, kladiv in klešč za 105 K;
5. sirovin:
 - usnja za urbase za 275 K,
 - usnja za podplate za 225 K,
 - platna za 75 K,
 - drugih sirovin za 205 K;
6. izdelanega blaga po priloženem izkazu za 1830 K;
7. terjatev:
 - pri Antonu Vidovcu tukaj 65'40 K,
 - „ Jožefu Bezlaju „ 70'60 K,
 - „ Fr. Godcu „ 72'50 K,
 - „ Matevžu Roglju „ 110'25 K,
 - „ Tomažu Fajdigu „ 59'80 K,
8. Dolgov:
 - pri Petru Novaku, tukaj, 4000 K kot vknjiženo posojilo,
 - pri Ivanu Kunčiču v Idriji 164'50 K.

Poslovni dogodki meseca novembra:

1. Dal za gospodinjstvo 70 K.
2. Poslal L. Koširju, tukaj, na up 1 par zimskih čevljev za 20 K.
2. A. Vogelnik, tukaj, prejel na up 1 par otroških čevljev za 5'50 K in 1 par škorenjcev za 12'50 K.
3. Anton Vidovec, tukaj, poravnal svoj dolg.
4. B. Korbar, tukaj, prejel na up 1 par škorenjcev za 12'50 K.

5. Za razne tiskovine izdal 3'80 K.
6. Jožef Bezlaj, tukaj, poravnal svoj dolg.
6. Plačal Ivanu Kunčiču v Idriji na račun 100 K.
7. Poslal S. Sitarju, tukaj, na up 1 par močnih škorenjcev za 13'50 K.
7. Tedenski iztržek 55'60 K.
7. Plačal pomočniku 14'40 K tednine.
9. M. Dolinar, tukaj, prejel na up 1 par čevljev za 5'60 K in 1 par škorenjcev za 12 K.
9. Tomaž Fajdiga, tukaj, poravnal svoj dolg.
10. H. Piš prejel na up 1 par škorenjcev za 13'50 K; za 1 par podšitih škorenjcev mu računil 3 K.
11. Vajenec G. Rus plačal na račun učnine 40 K.
11. Matevž Rogelj, tukaj, plačal na račun 50 K.
11. Jožef Bezlaj, tukaj, prejel na up 1 par škorenjcev za 11'60 K; za 1 par podšitih čevljev mu računil 2 K.
12. Plačal krojaču za narejeno obleko 16 K.
13. Fr. Godec, tukaj, poravnal svoj dolg.
14. L. Košir, tukaj, prejel na up 1 par škorenjcev za 14 K.
14. Tedenski iztržek 54'65 K.
14. Plačal pomočniku 14'40 K tednine.
16. Ivan Kunčič v Idriji poslal na up za 165'20 K raznega blaga. Od te pošiljatve plačal 1'50 K voznine.
17. Poslal Matevžu Roglju, tukaj, na up 1 par škorenjcev za 16 K; za 1 par podšitih čevljev mu računil 2'10 K.
18. Poslal Tomažu Fajdigu, tukaj, na up 1 par zimskih čevljev za 18 K in 1 par čevljev za 4 K.
19. Vložil v „Kranjsko hranilnico“ 100 K.
19. Izročil A. Vogelniku, tukaj, na up 1 par škorenjcev za 8 90 K in 1 par čevljev za 10'50 K.
20. Fr. Godec, tukaj, prejel na up 1 par škorenjcev za 12 K; za 1 par podšitih škorenjev mu računil 3'40 K.
21. Tedenski iztržek 42'65 K.
21. Plačal pomočniku 14'40 K tednine.
23. Matevž Rogelj, tukaj, plačal na račun 60 K.
23. Kupil 40 q premoga po 1'25 K.
23. H. Piš prodal na up svetilnico za 4'50 K.

24. I. Podgoršek v Gradcu poslal na up raznega obuvala za 100'40 K.
Plačal 1'50 K voznine.
25. Plačal I. Podgoršku v Gradcu na račun 80 K.
25. Jožef Bezljaj, tukaj, plačal na račun 13'60 K.
26. Fr. Godec prejel na up 1 par čevljev za 12 K; za 1 par podšitih škornjev mu računil 3 K.
26. Kupil za 6'20 K svile, sukanca in gumbov.
27. L. Košir, tukaj, plačal za 2 para podšitih škornjev 6 K, za 1 par škorenjcev pa 14'20 K.
27. L. Košir, tukaj, plačal na račun 54'20 K.
28. Tedenski iztržek 49'55 K.
28. Plačal pomočniku 14'40 K tednine.
28. M. Dolinar, tukaj, plačal 17'60 K.
28. S. Sitar, tukaj, plačal za 1 par podšitih čevljev 2 K.
30. H. Piš, tukaj, plačal na račun 12 K.
30. S. Sitar, tukaj, plačal 13'50 K.
30. Za razne potrebščine izdal ta mesec 86'85 K.

V inventuri, ki jo je sestavil dne 30. novembra 19.., je cenil orodje in stroje vsled obrabe za 1% niže. V zalogi je imel za 1936'61 K izdelanega blaga in za 820 K sirovin.

II.

Anton Gornik v Celju je prevzel mizarški obrt svojega očeta. Ker hoče voditi inventarno, dnevniško-blagajniško in glavno knjigo, ceni imovino in sestavi dne 31. decembra 19.. prvo inventuro, ki obsega:

1. 972 K gotovine,
2. za 400 gl. enotne papirnate rente po 101'85 K ($4\frac{1}{5}\%$ obresti se plačujejo meseca februarja in avgusta),
3. enonadstropno hišo za 24.000 K,
4. oprave v stanovanju po priloženem izkazu za 1964 K,
5. oprave v delavnici po priloženem izkazu za 607 K,
6. sirovin po priloženem izkazu za 943 K,
7. izdelanega blaga po priloženem izkazu za 896'50 K.

Poslovni dogodki meseca januarja :

1. Plačal za nove poslovne knjige 24'48 K.
1. Dal za gospodinjstvo 100 K.
3. Vložil v celjsko hranilnico 500 K.
5. Prejel od J. Hočevarja, tukaj, na up za 37'90 K raznega blaga.
7. Plačal pomočnikoma 30 K tednine.
7. Plačal 18 K davka.
8. V novi hiši G. Lavtižarja, tukaj, postavil 9 okenskih parapetov po 10 K, 2 vrat z oboji po 32 K, položil 20 m² parket po 12 K in pod iz mehkega lesa (15 m² po 6'10 K).
9. G. Lavtičar, tukaj, plačal na račun 100 K.
11. Prodal pisalno mizo za 125 K.
14. Plačal pomočnikoma 36 K tednine.
16. Čevljarju P. Rastoharju, tukaj, prodal na up 1 iztežno mizo za 38 K.
17. Kupil in plačal takoj 2 m³ drv po 15 K.
18. Prodal A. Šebiču, tukaj, na up 1 omaro iz mehkega lesa za 32'50 K.
19. Čevljar P. Rastohar poslal račun za izvršena čevljarska dela za 32'65 K, ki se ni plačal precej.
20. Plačal tapetarju B. Voglariču za tapetarska dela 12'30 K.
21. Kupil za gotovo plačilo za 38'50 K orodja.
21. Plačal pomočnikoma 36 K tednine.
24. Posodil P. Gabriču, tukaj, proti dvomesečnemu akceptu 100 K.
26. Prodal L. Svetcu, tukaj, na up 2 obešali po 3'60 K, 2 lakirani nočni omarici po 10 K, 1 divan za 36 K, 1 omaro iz mehkega lesa za 16 K.
28. Plačal pomočnikoma 36 K tednine.
31. Za manjše potrebščine izdal ta meses 35'34 K.

Poslovni dogodki meseca februarja.

1. Dal za gospodinjstvo 100 K.
1. Prodal J. Furlanu, tukaj, na up 1 kredenčno omaro za 115 K.
2. Prejel od P. Kolarja v Žalcu račun za naročeni les, ki velja 1190 K. Obenem z računom dobil v podpis menico za 200 K, plačno dne 28. februarja. Voznine plačal 36'45 K.

3. L. Svetec, tukaj, plačal na račun 25 K.
4. Plačal pomočnikoma 36 K tednine.
5. Plačal krojaču za izvršeno obleko 42 K.
6. Za izvršena mizarska dela prejel 16'40 K.
8. Prodal za gotovo plačilo 1 kredenčno omaro za 112 K.
10. Prodal za gotovo plačilo 1 omaro za obleko za 48 K, 1 okvir za 30 K, 1 kredenčno omaro za 130 K.
11. Plačal pomočnikoma 36 K tednine.
13. Kupil za 10'55 K lanenega olja, šelaka in steklitega papirja ter poravnal račun takoj.
16. L. Svetec, tukaj, plačal na račun 26'35 K.
18. Vajenec P. Šorl plačal na račun učnine 40 K.
18. Plačal pomočnikoma 36 K tednine.
19. Plačal pri banki „Slaviji“ 68'65 K zavarovalnine.
21. Prodal čevljarju P. Rastoharju, tukaj, na up 3 stole iz hrastovine po 13'20 K.
22. Kupil za 55 K kuriva in ga plačal takoj.
23. Prodal A. Bostiču, tukaj, na up 2 postelji po 70 K, 2 nočni omarici po 24 K, 1 umivalnik z marmornato ploščo in z zrcalom za 120 K, 1 obešalo za brisače za 50 K.
25. A. Bostič, tukaj, poslal rimeso na G. Sokliča v Mariboru za 200 K, plačno dne 1. aprila.
25. Plačal pomočnikoma 36 K tednine.
27. Prodal rimeso na G. Sokliča s 5% diskonta.
27. Plačal v bolniški blagajnici 15'40 K zavarovalnine.
28. Plačal trato po naredbi P. Kolarja za 200 K.
28. Plačal račun za naročene furnirje v znesku 52'50 K.
28. Za manjša popravila prejel ta mesec 18'60 K.
28. Za razne potrebščine izdal ta mesec 25'48 K.

Dne 28. februarja je sklenil svoje knjige. V zalogi je imel za 1462'18 K sirovin in za 963'50 K izdelanega blaga. Pri orodju in strojih je odpisal vsled obrabe 1 %.

III.

Peter Grohar, ključalničar v Novem mestu, je sklenil dne 31. decembra 19. . . svoje knjige (inventarno, dnevniško - blagajniško, glavno in menično knjigo). Iz inventure, ki jo je sestavil ob tej priliki, je razvidno, da je imel:

1. 306'10 K gotovine,
2. dolžno pismo J. Kolarja iz Novega mesta za 400 K, dolžno pismo B. Vrhovca iz Novega mesta za 200 K,
3. oprave v stanovanju po priloženem izkazu za 1260 K,
4. oprave v delavnici po priloženem izkazu za 2450 K,
5. sirovin po priloženem izkazu za 2950 K,
6. izdelanega blaga po priloženem izkazu za 1650 K,
7. terjatev:
 - pri L. Borštniku, tukaj, 60'40 K,
 - „ B. Lavriču v Trebnjem 160'60 K,
 - „ V. Medvedu v Metliki 325'25 K,
 - „ P. Kustru v Črnomlju 140'75 K,
8. dolgovi:
 - pri G. Liscu v Ljubljani 120 K,
 - „ F. Zormanu v Ljubljani 380 K.

Poslovni dogodki meseca januarja:

1. Dal za gospodinjstvo 100 K.
2. Kupil pri B. Zalarju, tukaj, na up:
 - 400 *kg* pločatega železa po 27 h,
 - 100 *kg* jeklene pločevine po 58 h.
3. Kupil pri S. Makovcu, tukaj, na up:
 - 6 *m*³ bukovih drv po 10'75 K,
 - 4 *m*³ smrekovih drv po 8'20 K,
 - 20 *q* oglja po 2'10 K,
 - 30 *q* oglja po 2'30 K.
3. N. Mele, tukaj, prodal na up za 98'60 K raznega blaga.
4. Plačal 29'80 K davka.
4. Železninar F. Zorman v Ljubljani poslal na up:
 - 600 *kg* Bessemerjeve jeklene pločevine po 58 h,
 - 306 *kg* angleške jeklene žice po 3'20 K.
5. Plačal 9'60 K voznine.
5. Prodal za gotovo plačilo 50 zapahov po 1'60 K.
5. Kupil za gotovo plačilo 1 samotežni voziček za 15 K.
5. Poslal R. Legatu, tukaj, na up:
 - 1 ducat francoskih ključalnic za 55 K.

6. Poslal F. Golobu, tukaj, na up 5 ščedilnikov po 32'40 K.
7. Plačal pomočnikom 71'75 K tednine.
8. Plačal S. Makoveu, tukaj, na račun 120 K.
8. B. Lavrič v Trebnjem plačal svoj dolg.
9. Poslal B. Lavriču v Trebnjem železno ograjo, težko 340 *kg*, *kg* po 75 h, ter vknjižil terjatev na njegov račun.
10. F. Golob, tukaj, plačal na račun 90 K.
11. Železninar G. Lisec v Ljubljani poslal na up za 120'64 K železa.
11. Plačal 3'50 K voznine.
12. Poslal C. Česniku, tukaj, na up:
 - 1 ključalnico za 27 K,
 - 32 okenskih okovov po 4'15 K,
 - 2 okova za vežna vrata za 65'20 K.
13. B. Zalar, tukaj, prodal na up za 90'60 K blaga.
14. Plačal pomočnikom 54'80 K tednine.
15. C. Česnik, tukaj, izročil rimeso za 200 K, plačno dne 15. marca.
15. Žiriral menico C. Česnik za 200 K, plačno dne 15. marca na B. Zalarja tukaj (računi se 5% diskonta).
16. Prodal F. Golobu, tukaj, na up:
 - 1 veliko ključalnico za 60 K,
 - 4 križna nasadila po 5'60 K.
16. G. Lončar v Metliki prejel na up:
 - 1 ščedilnik za 156 K; ambalaža se računi 4' K.
19. G. Lončar v Metliki poslal rimeso za 100 K, plačno dne 1. aprila.
20. Žiriral menico G. Lončar za 100 K, plačno dne 1. aprila na S. Makovca, tukaj (računi se 5% diskonta) ter prejel od tega na up:
 - 150 *kg* pločate pločevine po 31 h,
 - 50 *kg* železne žice po 48 h,
 - 30 *kg* valjane pločevine po 75 h.
21. Poslal R. Legatu, tukaj, naročeni strelovod za 115 K ter prejel na račun 55 K.

Za popravila v njegovi hiši računil 12'50 K.
21. Plačal pomočnikom 55'90 K tednine.

23. Prejel od železninarja G. Lisca v Ljubljani na up za 110 K blaga.
Plačal 3'10 K voznine.
24. Izročil C. Česniku, tukaj, na up:
železno vrtno ograjo za 136 K ter prejel od njega na račun 200 K.
25. F. Golob, tukaj, plačal na račun 100 K.
26. Poslal F. Zormanu v Ljubljani na račun 150 K.
27. Plačal v bolniški blagajnici 6'30 K zavarovalnine.
28. Plačal pomočnikom 63'20 K tednine.
30. Poslal G. Lončarju v Metliki na up:
1 železna vrata za 32 K,
1 izvesek iz kovnega železa za 82 K; ambalaža se je računila 2 K.
31. Poslal S. Rebolju, tukaj, na up za 106'80 K raznega blaga.
31. Za razne potreščine izdal ta mesec 111'15 K.

Poslovni dogodki meseca februarja :

1. J. Kolar, tukaj, plačal po dolžnem pismu 400 K.
1. Dal za gospodinjstvo 100 K.
1. Plačal četrtletne stanarine 116'80 K.
3. S. Rebolj, tukaj, poravnal svoj dolg in si odračunil 2 % skonta.
3. Prodal za gotovo plačilo:
3 ducate ključalnic po 35 K,
3 ducate ključalnic po 28 K.
4. Plačal pomočnikom 52'40 K tednine.
6. B. Zalar, tukaj, prodal na up:
80 kg medene žice po 1'40 K.
6. S. Makovec, tukaj, prodal na up:
10 q oglja po 2'25 K.
7. Poslal R. Legatu, tukaj, na up:
20 m železne ograje po 7'60 K,
8'5 m železne ograje po 9'40 K.
8. Plačal N. Meletu, tukaj, na račun 60 K ter prejel od njega na up za 22'45 K raznih vijakov.
9. Poslal železninarju G. Lisca v Ljubljani na račun 120 K.

9. Poslal E. Fajdigu, tukaj, na up:
1 okrašeno vrtno ograjo 12'8 m dolgo, m po 19'20 K,
1 železna vrtna vrata, 35 kg težka, kg po 1'40 K.
Za postavljanje računil 6'85 K.
10. E. Fajdiga, tukaj, plačal na račun 100 K.
11. Plačal pomočnikom 60'80 K tednine.
11. Prodal F. Koželju, tukaj, na up:
3 vzmeti z zvonci po 3'80 K,
3 vrvice z ročnikom po 1'10 K,
3 ključalnice po 4'60 K.
12. Železninar G. Lisec v Ljubljani poslal na up:
40 kg železa v šibikah po 21 h,
30 kg " " po 22 h,
20 kg " " po 24 h,
200 kg črne pločevine po 28 h.
Voznine plačal 2'40 K.
13. R. Legat, tukaj, poslal rimeso za 200 K, plačno dne 20. marca.
13. Žiriral menico R. Legat za 200 K, plačno dne 20. marca na F. Zormana v Ljubljani (računi se 5% diskonta).
13. Za manjša popravila prejel 4'80 K.
14. Kupil raznega orodja ter plačal 65'25 K.
14. V. Medved v Metliki izročil svoj akcept za 200 K, plačen dne 28. februarja.
15. G. Lisec, železninar v Ljubljani, poslal za 72 K blaga. Voznine plačal 1'05 K.
16. Na račun L. Borštnika, tukaj, vknjižil za razna popravila 32'40 K.
18. Plačal pomočnikom 61'40 K tednine.
20. L. Borštnik, tukaj, plačal na račun 80 K.
21. Vrnil železninarju G. Lisecu v Ljubljani za 18 K nerabnega blaga.
22. B. Lavrič v Trebnjem odstopil menico na N. Jenčiča za 210 K, plačno dne 2. marca.
23. Pri C. Česniku, tukaj, pribil na 3 vrata nasadila in ključalnice ter za to računil 9'45 K; tudi izročil na up 1 pečno zaslonilo, težko 22 kg, kg po 1'24 K.

24. A. Jesih, tukaj, prejel na up 2 strelovoda. Droga sta po 2'5 m visoka in veljata 50 K. 102 m bakrene vodilne žice po 1'10 K.
25. Žiriral menico na N. Jenčiča za 210 K, plačno dne 2. marca na G. Lisca v Ljubljani (računi se 5% diskonta).
25. Prodajal za gotovo plačilo za 22'48 K raznega blaga.
25. Plačal pomočnikom 63'60 K tednine.
27. B. Zalar, tukaj, prodal na up:
50 kg jekla po 54 h,
80 kg medene pločevine po 85 h.
27. A. Jesih, tukaj, plačal na račun 100 K.
28. Kasiral menico V. Medved za 200 K.
28. Vajenec A. Lojk plačal na račun učnine 40 K.
28. Za razne potrebščine izdal ta mesec 119'28 K.

Dne 28. februarja je sklenil knjige. V zalogi je imel za 3616'92 K sirovin in za 2348'67 K izdelanega blaga. Opravo v stanovanju, orodje in stroje je cenil vsled obrabe 1% niže.

IV.

Pletarski pomočnik Anton Češnovar je prihranil 600 K. S tem denarjem je začel dne 1. maja 19.. v Ljubljani izvrševati svoj obrt ter rabil inventarno, dnevniško-blagajniško in glavno knjigo.

Poslovni dogodki meseca maja :

1. Dal za gospodinjstvo 100 K.
1. Kupil za gotovo plačilo:
 - 1 pletarsko mizo za 8 K,
 - 1 skobeljnik za 4'60 K,
 - 1 skobelj za šine za 8 K,
 - 1 ozki skobelj za 5 K,
 - 2 kladivi za 3'20 K,
 - 2 noža za 1'80 K,
 - 1 gladilnik za 90 h,
 - 1 klešče ščipalke za 1'30 K,
 - 1 pločate klešče za 1 K,
 - 1 okrogle klešče za 1 K,
 - 1 poševne klešče za 3 K.

- 1 škarje za 2'40 K,
 - 1 razbijač z natega za 2'40 K,
 - 1 razbijač za 1'40 K.
 - 2 šili za 1'20 K,
 - 2 cepilca za 20 h,
 - 10 modelov za 20 K,
 - 1 okovano korito za 10 K,
 - 1 banjo za barvanje za 12 K,
 - 1 zaboj za žvepljenje za 8 K,
 - 2 lonca iz pločevine za lak po 60 h,
 - 3 železne lonce za barve za 7'40 K,
 - 4 čopiče za 4'80 K,
 - 1 ščet za 20 h,
 - 1 merilo za 50 h,
 - 2 deski za pokrove za 5 K,
 - 1 svetiljko za 1 K,
 - 1 žago za 2'20 K,
 - 1 rašpo za 60 h,
 - 1 pilo za 80 h,
 - 2 železna droga za 2 K,
 - 1 oslo za 1'20 K,
 - 2 stola za 4 K,
 - 2 omari za modele za 10 K,
 - 2 lesena muževnika, okovana za 2 K.
1. Kupil pri M. Pakiču, tukaj, za gotovo plačilo:
 - 100 kg debelega protja za vitre po 24 h,
 - 100 kg drobnega protja po 32 h,
 - 100 dveletnih palic po 8 h.
 1. Kupil za gotovo plačilo za 6'48 K raznih desak.
 2. Edmund Wagner na Dunaju (VI. Mariahilferstraße Nr. 127) poslal na 3 mesece časa:
 - 1 kg peddig trsja št. 6 za 1'60 K,
 - 1/2 kg „ „ št. 2 za 1'20 K,
 - 2 kg raznega španskega trsja po 1'20 K,
 - 10 pletenic iz bičja s tremi stremeni po 40 h,
 - 6 „ „ „ s štirimi „ po 45 h,
 - 2 pletenici „ „ s petimi „ po 50 h,

1 gros ključalnic za košare za 4'20 K,
1 gros patentov za košare za 3'60 K,
1 ducat ključalnic za kovčege za 6 K.
Zavoj in vozni list računil 60 h.
Plačal voznine 1'64 K.

2. Kupil 8 zavitkov žeblicev za 2'60 K.

3. Kupil za gotovo plačilo:

5 *kg* kopalnega laka po 1'60 K,
1 *kg* katešu-barve za 1'80 K,
1 *kg* kromovo-kislega kalija za 2 K,
1 *dkg* anilinovega rumenila za 20 h;
1 *dkg* „ rdečila za 20 h,
1 *l* denaturiranega spirita za 1'40 K,
2 knjižici zlate pene po 50 h,
za 1'20 K drugih priprav.

5. Prodal za gotovo plačilo:

4 košarice z dvema ročema po 1'40 K.

5. Plačal pomočnikoma 26 K tednine.

7. Prodal za gotovo plačilo:

2 papirna koša po 3'80 K.

8. Prodal za gotovo plačilo:

6 košev za vozičke po 10'50 K.

8. Plačal za javna naznanila v časopisih 10'50 K.

9. Prodal za gotovo plačilo:

2 kovčega, 65 *cm* dolga, po 8 K.

10. Prodal za gotovo plačilo:

3 košare z dvema pokrovoma št. 26 po 2'80 K

2 Štefanijski košarici št. 3 po 60 h.

12. Prodal za gotovo plačilo:

2 rjava stola po 10 K,

1 rjavo mizo za 10'50 K,

1 mizo za cvetice za 3'80 K,

2 lionski košarici po 1'40 K,

1 štirioglat papirni koš št. 205 za 7'80 K.

12. Plačal pomočnikoma 26'60 tednine.

15. Poslal E. Königu v Zagrebu s povzetjem in z 2% skonta:
6 košaric št. 23 z dvema pokrovoma po 1 05 K,
12 „ št. 24 „ „ po 1 25 K,
4 košarice št. 25 „ „ po 1 75 K,
12 Štefanijskih košaric št. 3 po 50 h,
2 mizi za cvetice, rjave barve, po 4 K,
4 košare z dvema ročema št. 33 po 1 60 K,
3 „ „ „ št. 32 po 1 40 K,
1 kovčeg, 65 cm dolg, s ključalnico za 6 30 K,
1 „ 75 cm „ „ za 7 80 K,
2 okrogla papirna koša št. 200 po 3 K,
1 papirni koš št. 205 za 5 K.
Zaboj in vozni list računil 1 92 K.
Voznine na kolodvor plačal 1 20 K.
16. Prodal 1 pleteno punco za šivilje za 6 K.
16. Kupil pri M. Pakiču, tukaj, na up:
100 kg protja po 30 h.
17. Ant. Čížek v Roudnici na Labi prodal na up:
6 spodnjih delov za otroške vozičke po 9 K,
4 spodnje dele „ „ „ po 7 K,
2 spodnja dela „ „ „ po 12 K,
12 streh po 48 h,
za 14 64 K vzmeti za strehe.
Voznine in dostavnine plačal 7 84 K.
18. Kupil za 10 80 K raznega blaga za vozičke.
19. Prodal za gotovo plačilo:
2 košarici z dvema ročema po 1 80 K.
19. Za manjša popravila prejel 6 60 K.
19. Plačal pomočnikoma 26 60 K tednine
21. Prodal za gotovo plačilo:
2 stenski košarici iz protja po 85 h,
1 mizo za cvetice za 5 K,
1 etažero za knjige s 4 policami za 13 K.
22. Prodal za gotovo plačilo:
2 košarici iz protja po 3 20 K,
1 kovčeg, 45 cm dolg, za 4 80 K.

23. M. Pakič, tukaj, kupil na up:
2 mizi za cvetice št. 400 po 4 K,
3 mize „ „ št. 402 po 7 K,
3 štirioglate papirne koše po 6 K.
24. Kupil na Savi za gotovo plačilo:
800 kg zelenega protja, 100 kg za 2'80 K;
za beljenje plačal od 100 kg 5 K;
voznine do Ljubljane plačal 3'40 K, tehtarine pa 1 K.
Za lubje in zeleno protje dobil 3'20 K.
26. Prodajal za gotovo plačilo:
1 otroški voziček za 32 K.
26. Plačal pomočnikoma 26'80 K tednine.
28. Prodajal A. Krisperju v Kranju na up:
4 Štefanijske košare št. 2 po 40 h,
6 Štefanijskih košar št. 3 po 50 h,
6 košar z dvema ročema št. 31 po 90 h,
4 košare z dvema ročema št. 32 po 1'25 K,
2 koša za otroške vozičke po 6'50 K,
3 esparto-košare št. 333 po 2'60 K,
1 kovčeg, 50 cm dolg, za 4'60 K.
Zaboj in vozni list računil 92 h.
Voznine na kolodvor plačal 50 h.
29. Prodajal za gotovo plačilo:
2 otroška vozička po 40 K,
2 mizi za cvetice po 8 K,
2 košarici za pletivo po 1'20 K,
1 pleteno punco za šivilje za 6 K.
29. Plačal za barve in lak 30'25 K.
30. Plačal četrtletni davek in troške ob zglasitvi pletarskega obrta, skupaj 30'52 K.
30. Za mizarska dela, žeblice in vijake plačal 25'10 K.
30. Plačal tapetniku za izvršena dela 10'25 K.

V inventuri, ki jo je sestavil dne 31. maja, je cenil orodje vsled obrabe 1 % niže, sirovine 162'61 K, izdelano in napol izdelano blago pa 32'10 K.

V.

Katarina Požnel ima v Ljubljani prodajalnico za perilo in toaletne izdelke in vodi v svoji trgovini inventarno, dnevniško-blagajniško in glavno knjigo.

Dne 30. aprila 19... je sklenila knjige in sestavila inventuro, ki izkazuje:

1. gotovine 652 K,
2. raznega blaga po priloženem izkazu za 3740 K,
3. oprave v stanovanju za 472 K, v prodajalnici za 304 K,
4. rimeso na A. Ramovš v dan 16. maja za 260 K,
5. terjatev:
 - pri H. Lapajne v Idriji 125'20 K,
 - pri B. Brencce v Celju 57 K,
 - pri G. Porenta v Mariboru 36'40 K,
 - pri C. Kotnik v Gorici 31'80 K,
6. trat:
 - po naredbi J. Jamnik v dan 20. maja za 252 K,
 - po naredbi F. Bukovec v dan 30. maja za 308 K,
7. dolgov:
 - pri M. Koder, tukaj, 168'40 K,
 - pri K. Zelnik v Kranju 108'60 K,
 - pri D. Toman v Kamniku 232 K.

Poslovni dogodki meseca maja.

1. Dala za gospodinjstvo 80 K.
1. Plačala 284 K četrletne stanarine.
2. Plačala krojiteljici Hren 85 K.
2. Dnevni iztržek 40 K.
3. Kupila za gotovo plačilo;
 - 2 duc. pletenih jopic za otroke po 12'20 K,
 - 3 duc. pletenih avbic po 3'60 K,
 - 3 duc. kvačkanih avbic po 3'80 K,
 - 1 duc. volnenih nogavic za gospode za 12'80 K,
 - 3 duc. nogavic iz sukanca za gospode po 19'20 K.
3. Dnevni iztržek 82 K.
4. Plačala šivilji M. Umek za izvršena dela 36'40 K.

4. F. Gabrovec, tukaj, plačala na račun 250 K in prejela na up:
 - 4 duc. belih spodnjih kril s čipkami in vkladki po 144 K,
 - 6 duc. batistovih robcev po 36 K.
4. Dnevni iztržek 67'48 K.
5. C. Kotnik v Gorici plačala na račun 31'80 K in prejela na en mesec časa:
 - 4 duc. pavolnatih nogavic za gospode po 10'80 K,
 - 3 duc. volnenih nogavic za gospode po 14'60 K,
 - 2 duc. platnenih srajc za gospode po 114 K.
5. Dnevni iztržek 90 K.
6. Dala za gospodinjstvo 100 K.
6. B. Brence v Celju prejela na 1 mesec časa:
 - 4 duc. platnenih robcev za dame po 19 K,
 - 4 duc. poluplatnenih robcev za dame po 10'80 K,
 - 2 duc. srajc za gospode iz belega perkala po 60 K.
6. Dnevni iztržek 90'46 K.
7. Plačala šivilji Razpotnik za izvršena dela 36'80 K.
7. M. Koder, tukaj, prejela na račun 100 K.
7. Dnevni iztržek 65'80 K.
9. Kupila za gotovo plačilo:
 - 12 nočnih avbic po 3 K,
 - 36 nočnih avbic po 1'40 K.
9. Plačala šivilji Eržen za izvršena dela 50 K.
9. Plačala krojiteljici Hren 37 K.
9. K. Zadnikar v Tržiču prejela na up:
 - 1 duc. dvostranski vezenih robcev za 28'80 K,
 - 6 vezenih brisač po 12 K,
 - 2 mizna prta po 24 K.
9. Dnevni iztržek 52'96 K.
10. Kupila za gotovo plačilo:
 - 200 m perkala po 64 h,
 - 18 m širtinga po 1'20 K,
 - 12 m platna po 1'30 K.
10. Kupila 2 m³ drv po 16 K in plačala za žaganje in cepljenje 6 K.

10. K. Vengar v Beljaku prejela na up:
15 *m* rdečih res po 2'80 K,
6 brisač s pločatim vezenjem po 16 K,
2 saga po 30 K.
10. Dnevni iztržek 36'18 K.
11. T. Gabrovec, tukaj, prejela na up:
1 duc. belih spodnjih kril s čipkami za 120 K,
1 duc. batistovih robcev za 153'60 K.
11. Plačala vezilji Kocmur za izvršena dela 100 K.
11. Plačala šivilji Razpotnik za izvršena dela 24 K.
11. Dnevni iztržek 80 K.
12. H. Lapajne v Idriji plačala na račun 100 K ter prejela na 1 mesec časa:
3 srajce iz batista s čipkami po 10 K,
1 duc. nogavic iz sukanca za 28 K,
1 duc. barvastih srajc iz perkala za gospode za 60 K.
12. I. Petelin, tukaj, prejela na up:
20 *m* baršuna po 4'50 K,
10 *m* damasta po 12'40 K.
12. Dnevni iztržek 63'92 K.
13. T. Gabrovec, tukaj, plačala račun 200 K.
13. K. Zelnik v Kranju prejela na račun 108'60 K ter prodala na 1 mesec časa:
5 kosov domačega platna po 80 K,
4 kose širtinga po 50 *m*, *m* po 90 h.
13. Plačala šivilji Umek za izvršena dela 32 K.
13. Dnevni iztržek 20'90 K.
14. K. Zadnikar v Tržiču plačala na račun 100 K.
14. C. Kotnik v Gorici plačala na račun 220 K.
14. D. Toman v Kamniku prejela na račun 220 K.
14. G. Porenta v Mariboru prejela na 1 mesec časa:
20 ovratnikov s čipkami po 2'20 K,
2 duc. volnenih nogavic za gospode po 16'80 K.
14. Dnevni iztržek 20'76 K.
16. Kasirala rimeso A. Ramovš za 260 K.

16. K. Vengar v Beljaku plačala na račun 200 K ter prejela na up:
6 pregrinjal po 24 K,
10 m atlasa po 5'30 K,
15 m kongresa po 5'20 K.
16. Plačala šivilji Razpotnik za izvršena dela 90 K.
16. Plačala krojiteljici Hren 77 K.
16. Dnevni iztržek 26'84 K.
17. K. Zadnikar v Tržiču prejela na up:
2 duc. batistovih robcev po 32 K,
3 duc. volnenih nogavic za gospode po 16'80 K.
17. I. Petelin, tukaj, plačala na račun 100 K.
17. F. Gerstner na Dunaju poslala za gotovo plačilo s 3 % skonta:
3 duc. batistovih robcev, komad po 13 K,
5 duc. robcev z barvastim tiskom po 43'20 K.
Voznine plačala 3'20 K.
17. Dnevni iztržek 50'96 K.
18. H. Lapajne v Idriji prejela na 1 mesec časa:
1 duc. spodnjih kril iz perkala za 129'60 K,
2 duc. platnenih sraje za gospe po 72 K.
18. Dnevni iztržek 34'90 K.
19. Prejela od M. Koder, tukaj, na 1 mesec časa:
300 m platna po 1 K,
300 m poluplatna po 70 h.
19. T. Gabrovec, tukaj, prejela na up:
3 avbice po 7 K,
1 duc. nogavic za 15 K,
1 duc. robcev za gospe, komad po 10'40 K
ter plačala na račun 80 K.
19. Dnevni iztržek 24'76 K.
20. B. Brence v Celju plačala na račun 320 K
ter prejela na 1 mesec časa:
3 duc. platnenih sraje za gospe po 72 K,
5 duc. volnenih nogavic za gospode po 16'80 K.
20. K. Zadnikar v Tržiču plačala na račun 100 K.
20. Plačala šivilji Gruber za izvršena dela 84 K.
20. Plačala vezilji Lavrenčič za izvršena dela 24 K.

20. G. Porenta v Mariboru plačala na račun 100 K. ter prejela na up:
2 duc. srajc za gospe po 70 K.
20. Dnevni iztržek 38'78 K.
21. Plačala trato po naredbi J. Jamnik za 252 K.
21. Dnevni iztržek 36'84 K.
23. Plačala krojiteljici Hren 57 K.
23. Plačala šivilji Burja za izvršena dela 22'40 K.
23. Plačala vezilji Potokar za izvršena dela 27 K.
23. Kupila za gotovo plačilo:
6 duc. platnenih srajc za gospe po 84 K.
23. Dnevni iztržek 65'24 K.
24. K. Zadnikar v Tržiču prodala na up:
2 duc. platnenih robcev za dame po 16'80 K,
1 duc. platnenih srajc za gospe po 104 K.
24. K. Vengar v Beljaku plačala na račun 60 K.
24. T. Gabrovec, tukaj, plačala na račun 80 K in prejela na up:
6 batistovih robcev za gospe po 14'40 K.
24. Dnevni iztržek 93'64 K.
25. I. Petelin, tukaj, prejela na up:
24 m platna po 1 K,
24 m platna po 2 K.
25. Prejela od D. Toman v Kamniku na 1 mesec časa:
2 kosa platna po 50 m, m po 2'20 K,
2 kosa platna po 50 m, m po 1'60 K,
2 kosa poluplatna po 50 m, m po 80 h
ter ji prodala na 1 mesec časa:
1 duc. batistovih robcev, komad po 14'20 K,
1 duc. batistovih robcev, komad po 10 K,
1 duc. batistovih robcev, komad po 9'40 K.
25. Dnevni iztržek 85 K.
26. Plačala šivilji Slama za izvršena dela 21 K.
26. H. Lapajne v Idriji plačala na račun 200 K.
26. M. Koder, tukaj, prejela na račun 478'40 K.
26. Dnevni iztržek 36'68 K.
27. G. Porenta v Mariboru plačala na račun 100 K ter prejela na up:
1 duc. spodnjih kril iz perkala, komad po 11 K,
1 duc. nočnih jopic, komad po 6'20 K.

27. Dnevni iztržek 57'12 K.
28. I. Petelin, tukaj, plačala na račun 140 K ter prejela na up:
2 duc. platnenih srajc za gospode po 72 K,
2 duc. nogavic za gospode po 16'80 K.
28. B. Brenc v Celju plačala na račun 100 K.
28. Kupila za gotovo plačilo 1 dežo masla, N^{to} 34'2 *kg*, *kg* po 1'40 K.
28. Plačala krojiteljici Hren 17 K.
28. Dnevni iztržek 59'24 K.
30. K. Zadnikar v Tržiču prejela na up:
3 brisače s pločatim vezenjem po 12 K.
30. Plačala trato po naredbi F. Bukovec za 308 K.
30. M. Koder, tukaj, prejela na up:
1 duc. platnenih srajc za gospode za 100 K.
30. Dnevni iztržek 58'16 K.
31. K. Vengar v Beljaku prejela na up:
5 *dkg* gladkih zlatih niti po 4 K,
15 *dkg* brilantina po 3'80 K.
31. Plačala šivilji Razpotnik za izvršena dela 28 K.
31. T. Gabrovec, tukaj, plačala na račun 60 K.
31. Dnevni iztržek 63'20 K.

V inventuri, sestavljeni dne 31. maja, je cenila zalogo blaga 2541'92 K. Pri opravi v stanovanju in v prodajalnici je odbila 1 % za obrabo.

VI.

Janez Rogač, strugar v Ljubljani, vodi pri svojem obrtu inventarno, dnevniško-blagajniško, glavno in naročilno knjigo.

Inventura, ki jo je sestavil dne 31. decembra 19.. izkazuje:

1. gotovine 267'48 K;
2. oprave v delavnici:
 - 2 stružnici, cena 100 K in 60 K,
 - 1 stroj za ovale za 190 K,
 - 1 skobeljnik za 22 K,
 - 2 zatolčni patroni po 1 K,
 - 2 vijačni patroni po 1 K,
 - 2 prebijača po 20 h,

- 2 triosta po 20 h,
- 6 dlet, cena 56 h, 60 h, 68 h, 78 h, 88 h, 1 K,
- 4 okrogliče, cena 72 h, 80 h, 88 h, 1 K,
- 2 votlili, cena 72 h, 88 h,
- 4 šilasta dleta, cena 64 h, 72 h, 76 h, 84 h,
- 2 vijačnika, cena 1 K, 1'30 K,
- 1 vrezilo za 62 h,
- 2 klešč ščipalk, cena 84 h, 1'84 K,
- 2 navadni šestili, cena 36 h, 98 h,
- 3 objemna šestila, cena 1'10 K, 1'20 K, 1'25 K,
- 1 votlinsko šestilo za 80 h,
- 12 žličastih svedrov, cena 16 h, 18 h, 20 h, 22 h, 24 h,
26 h, 28 h, 32 h, 54 h, 60 h, 72 h, 84 h,
- 12 osredkarjev, cena 12 h, 15 h, 16 h, 18 h, 20 h, 24 h,
30 h, 35 h, 40 h, 55 h, 60 h, 65 h,
- 3 svedre za biserno matico po 1'20 K,
- 1 gladilnik za morsko peno za 2 K,
- 1 krožno žago za 17 K,
- 2 krožni rašpi po 4'40 K,
- 1 železni kolut za 16 K,
- 12 rezil, cena 3'20 K, 3'60 K, 6 K, 6'80 K, 7'60 K, 8'40 K,
9'40 K, 10'60 K, 13 K, 15'80 K, 16'80 K, 19'60 K,
- 4 pile, cena 40 h, 50 h, 60 h, 1 K,
- 4 rašpe, cena 28 h, 40 h, 76 h, 1'08 K,
- 1 francoski ključ za 10'80 K,
- 2 kladivi po 1'40 K,
- 2 izvijača, cena 52 h, 1 K,
- 2 omeli po 70 h,
- 4 strune po 50 h,
- 12 sklepov za strune po 40 h,
- 4 žage, cena 1'12 K, 1'40 K, 2'10 K, 2'24 K,
- 1 vrtalo za 1'50 K,
- 1 kosmač za 1 K,
- 1 ličnik za 1'20 K,
- 1 dvoreznik za 2'20 K,
- 6 privijal po 1'14 K,
- 1 sekiro za 2 K,

- 1 tnalo za 1'60 K,
- 1 brus s koritom za 13 K,
- 2 osli po 1'50 K,
- 1 kuhalnik za klej za 2 K;

3. izdelanega blaga:

- 8 krožnikov iz bukovine po 1'50 K,
- 6 krožnikov in javorovine po 1'80 K,
- 8 karnis iz lužene bukovine po 4'50 K,
- 4 kadilne mizice iz orehovine po 18 K;

4. sirovin:

- 2250 g ebenovine po 0'2 h,
- 450 dm^3 javorovine po 8 h,
- 650 dm^3 bukovine po 5 h,
- 200 dm^3 orehovine po 12 h,
- 275 dm^3 hruševine po 6 h,
- 1 m^3 bukovine v polenih za 10 K,
- 1 $\frac{1}{2}$ kg obeljenih kosti po 6 K,
- 1 $\frac{1}{4}$ kg slonovine po 48 K,
- 159 g jantarja po 3 h,
- 447 g morske pene po 3 h,
- 3 bivolove rogove pa 1'70 K,
- 1 $\frac{1}{2}$ kg šelaka po 3'80 K,
- 2 $\frac{1}{2}$ kg kleja po 1'10 K,
- 4 kg petroleja po 40 h,
- 1 kg lanenega olja za 95 h,
- 1 l spirita za 1'44 K,
- za 1'40 K apna;

5. terjatev:

- pri A. Lozarju v Kranju 156'48 K,
- pri G. Mostniku v Postojni 238'60 K,
- pri C. Plešku v Kamniku 207'13 K;

6. dolgovi:

- pri M. Suhodolniku na Vrhniku 161'42 K,
- pri G. Jarcu v Ljubljani 105'17 K.

Poslovni dogodki meseca januarja:

- 1. Dal za gospodinjstvo 120 K.

2. Mizar H. Lamovec, tukaj, naročil do konca meseca 8 kredenčnih stebrov iz orehovine po 2'40 K ter mu izročil les in dotični narisek.
2. Prodal za gotovo plačilo:
6 krožnikov iz bukovine po 1'80 K.
4. A. Lozar v Kranju plačal na račun 100 K ter kupil na up:
2 kadilni mizici po 20 K in
6 karnis iz lužene bukovine po 5 K.
5. Plačal M. Suhodolniku na Vrhniki na račun 50 K.
7. Plačal pomočniku 14 K tednine.
7. Gostilničar F. Cedilnik v Sp. Šiški naročil 1 igro kegljev iz bukovine za približno ceno 7—9 K.
Naročilo se mora izvršiti do dne 25. januarja.
10. G. Mostnik v Postojni plačal na račun 100 K ter naročil do dne 20. januarja 32 stolnih nog od orehovine po predloženem narisku. Cena ene noge 40—50 h.
12. Mizar Fr. Kogej v Šent Vidu nad Ljubljano kupil na up:
400 poliranih gumbov iz bukovine po 10 h,
200 poliranih gumbov iz orehovine po 15 h.
13. Mizar P. Grohar, tukaj, naročil štiri črno polirane mizne noge iz hruševine po 6 K. — Po naročilo, ki mora biti izvršeno po predloženem narisku, pošlje dne 30. januarja.
14. Iztržek za manjša naročila in popravila za čas od 2.—14. januarja 47'16 K.
14. Plačal pomočniku 16'80 K tednine.
16. Hišni posestnik B. Klodič v Ljubljani naročil do dne 30. januarja:
1 obešalo iz orehovine po vzorčni knjigi št. 418 za 48 K,
2 obešali iz lužene bukovine po vzorčni knjigi št. 398 po 32 K.
17. Prodal za gotovo plačilo:
1 palico iz ebenovine za 6 K,
4 ročnike za palice iz bivolvega roga po 4'20 K,
2 cevki za smodke iz morske pene po 3 K.
20. G. Mostniku v Postojni poslal naročene stolne noge, komad po 45 h. Zavoj računil 1'40 K.
21. Plačal pomočniku 16'80 K tednine.

23. Dal za gospodinjstvo 80 K.
24. Gostilničarju F. Cedilniku v Sp. Šiški poslal naročene keglje, ki veljajo 8'90 K.
26. Gostilničar F. Cedilnik v Sp. Šiški poravnal svoj dolg.
28. Plačal pomočniku 16'80 K tednine.
29. Izročil mizarju H. Lamovcu, tukaj, za gotovo plačilo naročene kredenčne stebre iz orehovine.
29. Hišnemu posestniku B. Klodiču v Ljubljani poslal naročena obešala.
30. Mizar P. Grohar, tukaj, poslal po naročene mizne noge, ki jih je precej plačal, ter pripeljal les za 16 miznih nog. Od vsake noge, ki se mora stružiti po predloženem narisku, bo plačal 1'60 K. Delo bodi izvršeno do dne 10. februarja.
31. Kavarnar P. Stupar v Kranju naročil dve po 6 *cm* debeli krogli iz slonove kosti za približno ceno 30 K. Delo bodi izvršeno do konca meseca februarja. Na račun plačal 5 K.
31. Iztržek za manjša popravila in naročila za čas od 16. do 31. januarja 53'58 K.

V inventuri z dne 31. januarja je izkazal za 110'28 K izdelanega blaga in za 199'62 K sirovin. Opravo v delavnici je vsled obrabe cenil 1 % niže.

VII.

Jožef Petrič, rezbarski mojster v Ljubljani, rabi pri svojem obrtu inventarno, dnevniško-blagajniško, glavno, naročilno in menično knjigo. Dne 28. februarja 19.. sestavljena inventura izkazuje:

1. gotovine 716'48 K;
2. oprave v stanovanju po priloženem izkazna za 453 K;
3. oprave v delavnici:
 - 1 skobeljnik s sprednjimi kleščami, 175 *cm* dolg, stojalo iz trdega lesa, za 37'60 K,
 - 2 skobeljnika s premakljivimi sprednjimi kleščami, vsak 115 *cm* dolg, po 36 K,
 - 1 kosmač za 1'04 K,
 - 1 ličnik za 1'20 K,
 - 1 dvoreznik za 2'10 K,

- 1 dvoreznik s patentiranim vijačnim zaklepom za 3'60 K,
- 1 dvojni spehalnik z ročnikom za 3'90 K,
- 1 brazdar za 1'60 K,
- 1 venčenjak za 1'10 K,
- 3 žlebničke po 1'50 K,
- 1 črtalnik za 48 h,
- 1 ogelnik za 80 h,
- 1 poševnik za 70 h,
- 1 železno kljuko, 25 *cm* dolgo za 1'60 K,
- 2 leseni kljuki po 24 h,
- 1 merilo iz zelenike za 1'50 K,
- 2 ravnili po 20 h,
- 1 široko žago za 1'70 K,
- 1 zarezilnico za 1'50 K,
- 1 izrezovalko za 1'30 K,
- 1 izvesnico za 1'40 K,
- 1 lok za izrezačo za 2'30 K,
- 10 privijal različne velikosti po 1'20 K,
- 2 dolgi privijali po 2'10 K,
- 1 brus z lesenim stojalom, 45 *cm* v premeru, za 18 K,
- 1 strguljo (angleška znamka „Ward“, 2 1/2" široka) za 56 h,
- 1 ognjilo z ročnikom za 50 h,
- 1 razperilo z ročnikom za 70 h,
- 2 žagarici po 36 h,
- 2 lesni rašpi po 36 h,
- 3 goste pile po 50 h,
- 6 upognjenih rašp za podobarje za 2'80 K,
- 4 bate po 84 h,
- 1 malo kladivo za 54 h,
- 1 mizarsko kladivo za 1 K,
- 1 francoski izvijač za 70 h,
- 1 leseno vrtalo za 1'60 K,
- 4 svedre po 34 h,
- 12 osredkarjev z vstavki za vrtalo (v premeru imajo 4—26 *mm*) za 5'30 K,
- 2 velika svedra za votljenje podob (v premeru imata po 6 *cm*) za 8 K,

- 1 žebnik z ročnikom iz zelenike za 24 h,
 - 1 sekuro s toporiščem za 3 K,
 - 2 navadni šestili, po 28 cm dolgi, za 2'28 K,
 - 2 objemni šestili, prvo 22 cm, drugo 31 cm dolgo, prvo velja 1'24 K, drugo 1'90 K,
 - 1 klešče ščipalke za 1'16 K,
 - 1 kuhalnik za klej za 8 K,
 - 3 omare za orodje po 6 K,
 - 1 zlatarsko blazino za 3'20 K,
 - 1 zlatarski nož za 2 K,
 - za 20 h zlatarskega žvepla,
 - 3 risalne deske po 1'04 K,
 - 2 risarski ravnili po 28 h,
 - 2 trikotnika po 20 h,
 - 2 ravnili, prvo (50 cm dolgo) velja 24 h, drugo (80 cm dolgo) pa 40 h,
 - 1 risala za 10 K,
 - 1 štirioglato oslo (Levantiner) za 1'20 K,
 - 1 štirioglato oslo (Arcansas) za 2 K,
 - 3 osle (Mississippi) po 40 h,
 - 8 različnih modelirnih lesov iz zelenike po 44 h,
 - 3 modelirne zanke iz medí po 90 h,
 - 6 ščetinastih čopičev po 26 h,
 - 4 ščeti po 70 h,
 - 3 omela po 36 h,
 - 3 škatlice za olje po 24 h,
 - 1 stojalo za modeliranje za 5'60 K,
 - 60 podobarskih dlel (osmerorobi ročniki iz gabrovine so po 9 h), povprečno po 84 h,
 - 1 obešalo za 1'30 K,
 - 1 mizo z miznico za 10 K,
 - 3 stole po 3 K,
 - 1 polico za privijala za 1'70 K,
 - 1 veliko omaro za 28 K;
3. izdelanega blaga:
- 6 štirioglatih okvirov iz orehovine s pločatimi rezbami po 32 K,

- 1 kaseto iz zeleno polirane lipovine s pločatimi rezbami za 28 K,
- 2 obešali za brisače iz lipovine po 25 K,
- 2 okvira za ročni zrcali iz hruševine s predrtimi enostranskimi renesančnimi rezbami, cena 16 K in 20 K,
- 1 okvir za ročno zrcalo iz mahagonovine s pločatimi rezbami za 16 K,
- 1 bralni pult iz limbovine s tirolsko gotiko po vzorec iz 15. stoletja, ki ga hrani c. kr. avstrijski muzej za umetnost in obrt, za 32 K,
- 1 razpelo; podoba rezljana iz hruševine, križ poliran iz ebenovine za 110 K,
- 1 hišni oltar, 1'8 m visok, z basreliefom (Marija z božjim detetom), iz lipovine, polihromiran z lazurnimi barvami; podstavek iz orehovine, klečalnik s plišem prevlečen, za 640 K,
- 1 mizo s 4 stoli iz hrastovine. Rezbe na miznem obodu in na naslonilih stolov v nemški renesansi. Miza velja 170 K, stoli so po 24 K.
- 14 okvirov za križev pot iz smrekovine in lipovine, z enostavnimi profili in rezljanimi nasadki, pleskanih z oljnato barvo, komad po 37 K,
- 1 okvir za stensko zrcalo iz orehovine v baročnem slogu za 90 K,
- 1 obešalo za ključe iz lipovine, rdeče polirano in rezljano za 7 K,
- 1 deščico za šteti, rdeče polirano in rezljano za 6 K,
- 1 deščico za toplomer iz hruševine, bogato rezljano za 5 K,
- 1 taburet iz lipovine z mavrskimi ornamentii, rdeč, poliran, za 75 K,
- 1 hišico za toplomer in aueroid iz orehovine v francoski renesansi za 24 K,
- 2 konzoli iz lipovine z amoretami, polihromirani, po 16 K,
- 1 krožnik za kruh iz javorovine, politiran, z napisom in okraski, za 4'20 K,
- 1 kip „Srce Jezusovo“ iz lipovine, 60 cm visok, polihromiran, s pozlačenimi bordurami, za 150 K,

- 1 kip „Srce Marijino“ iz lipovine, 60 *cm* visok, polihromiran, s pozlačenimi bordurami, za 150 K,
- 1 stensko mapo iz lipovine s pločatimi rezbami v laški renesansi, za 25 K,
- 1 Jenkov doprnski kip iz hruševine, 30 *cm* visok, za 42 K,
- 1 stojalo za cvetice iz orehovine v modernem slogu, za 20 K,
- 1 omarico z rezljanim polnilom iz orehovine za 70 K,
- 1 stensko etažero iz lužene lipovine za 28 K;

4. sirovin:

- 7 lipovih desak, 3 *m* dolgih, 24×25 *cm* debelih, dm^3 po 5'6 h,
- 3 lipove deske, 2'5 *m* dolge, 26×4 *cm* debele, dm^3 po 6'4 h,
- 3 lipove plohe, 2'6 *m* dolge, 25×6 *cm* debele, dm^3 po 7 h,
- 5 lipovih hlodov, 4 *m* dolgih, 30 *cm* debelih, dm^3 po 4'8 h,
- 3 orehove deske, 2'7 *m* dolge, 24×25 *cm* debele, dm^3 po 9 h,
- 4 orehove deske, 2'5 *m* dolge, 28×3'5 *cm* debele, dm^3 po 10 h,
- 3 orehove plohe, 3'5 *m* dolge, 30×6 *cm* debele, dm^3 po 13 h,
- 2 hruševi deski, 2'3 *m* dolgi, 31×2'5 *cm* debeli, dm^3 po 6 h,
- 2 hruševi deski, 3 *m* dolgi, 28×3'5 *cm* debeli, dm^3 po 7 h,
- 4 smrekove deske *), 4 *m* dolge, 30×2'5 *cm* debele, dm^3 po 3'5 h,
- 3 jelove deske, 4 *m* dolge, 31×4 *cm* debele, dm^3 po 4 h,
- 3 *kg* ruskega kleja po 1'80 K,
- 25 pol steklitega papirja št. 1 po 4 h,
- 25 „ „ „ št. 0 po 4 h,
- 25 „ „ „ št. 00 po 4 h,
- 4 *kg* plastelina po 8 K,
- 100 *kg* gline za modeliranje po 7 h,
- žebļjev in vijakov za 1'60 K,
- 1 *l* strojnega olja za 1'20 K,
- 1 *kg* pokosta za 1 K,
- 1 *kg* terpentinovnega olja za 1'20 K,
- 1 *l* spirita za 1'44 K,
- 3 *kg* šelaka po 3'80 K,
- 1 *kg* suhega orehovega lužila za 80 h,
- 1 *kg* rjavega brunolina za 2 K;

*) Mehak les rabi podobar samo za podlago.

5. terjatev:

pri G. Makovcu v Sp. Logatcu 216'84 K,

pri P. Novaku v Litiji 107'35 K,

pri B. Grobolšku v Ljubljani 173'82 K;

6. rimes:

A. Slanovic v dan 14. marca za 82'16 K,

G. Brožek v dan 30. aprila za 97'40 K;

7. dolgovi:

pri G. Töniesu v Ljubljani 275'40 K,

pri B. Lubniku v Medvodah 140'72 K;

8. trat:

po naredbi S. Matevžeta v dan 27. marca za 118 K.

Poslovni dogodki meseca marca:

1. Dal za gospodinjstvo 200 K.

1. Mizarski mojster B. Grobolšek v Ljubljani naročil 4 polnila po 8 K, 4 jonska oglavja za pilastre po 1'40 K, 2 šifonierska okraska po 2'30 K. Naročilo se mora izvršiti po predloženih nariskih v 10 dneh; les je dal naročnik sam.

2. Anton Mele, uradnik v Ljubljani, naročil 9'5 cm širok in profilirani okvir iz lipovine; žlebna mera 35×45 cm. Dogovorjena cena 37 K. — Okvir obrisal mojster po naročnikovih podatkih. Na račun prejel 20 K. Po naročilo pošlje Anton Mele dne 10. marca.

4. Cerkevno predstojništvo v Gočah kupilo kip „Srce Jezusovo“ za 170 K ter plačalo na račun 100 K. Ostanek in pa troški za zavoj in voznino v znesku 4'60 K, se poravnajo čez 1 mesec.

5. Plačal G. Töniesu v Ljubljani na račun 200 K.

6. Župnik A. Valentinčič pri Sv. Vidu nad Cerknico naročil kip Matere božje po narisku, ki ga je prejel od mojstra. Kip, 90 cm visok, velja 150 K in ga je dne 17. marca poslati po železnici do Rakeka. Račun s troški za zavoj in voznino na kolodvor v znesku 5 K se poravnava dne 1. maja.

6. Plačal pomočnikoma 44 K tednine.

7. Prodal menico A. Slanovic s 6 % diskonta.

8. Hišni posestnik A. Kurnik v Ljubljani naročil rezljano obešalo za brisače iz lipovine. Narisek se posname iz ilustriranega lista „Das Interieur“. Po obešalo pošlje dne 26. marca ter plača zanje 24 K.
9. Prevzel od mizarskega mojstra Jožefa Lavriča v Ljubljani rezbarska dela za propovednico. Les in nariske mu izročil Jožef Lavrič. Za delo plača 160—170 K; izvršiti se mora do dne 28. marca.
10. Anton Mele poslal po okvir in plačal 17 K.
13. Plačal pomočnikoma 44 K tednine.
14. Mizarskemu mojstru B. Grobolšku v Ljubljani poslal izvršeno naročilo z dne 1. marca. Dotični znesek vknjižil na njegov račun.
15. P. Novak v Litiji plačal na račun 100 K ter kupil na up 2 štirioglata okvira iz orehovine s pločatimi rezbami po 35 K.
15. Za manjša naročila in popravila prejel za čas od 1. do 15. marca 87'46 K.
16. G. Makovec v Sp. Logatecu plačal na račun 150 K ter kupil na up:
 - 1 obešalo za ključe iz lipovine, rdeče polirano in rezljano za 8 K,
 - 1 stensko mapo iz lipovine s pločatimi rezbami v laški renesansi za 30 K,
 - 1 stojalo za cvetice iz orehovine v modernem slogu za 22 K,
 - 1 omarico z rezljanim polnilom iz orehovine za 75 K,
 - 1 stensko etažero iz lužene lipovine za 30 K.
17. Župniku A. Valentinčiču poslal naročeni kip ter dotični znesek vknjižil na njegov račun.
20. Plačal pomočnikoma 44 K tednine.
22. „Kranjska stavbna družba“ naročila model sklepnika iz gline, 45 cm dolg, 30 cm širok, 2'5 cm visok. Cena 25—30 K; delo je izvršiti v 8 dneh.
24. Optik K. Zelnik v Ljubljani kupil za gotovo plačilo s 5% skonta:
 - 1 ročno zrelo iz mahagonovine s pločatimi rezbami za 18 K.

- 1 deščico za toplomer iz hruševine za 6 K,
1 hišico za toplomer in aneroid iz orehovine v francoski renesansi za 26 K.
25. V. Starčič, posestnik v Kranju, naročil okvir v modernem slogu. Narisek izročil naročnik sam. Naročilo je izvršiti v 14 dneh. Dogovorjena cena 35—40 K.
26. Izročil A. Kurniku naročeno obešalo ter prejel 24 K.
26. Poslal župniku A. Lovšinu na Jančem načrt stranskega oltarja, ki ga bode, ako mu župnik poveri to delo, zaračunal 36 K.
27. Plačal pomočnikoma 44 K tednine.
27. Plačal trato po naredbi S. Matevžeta za 118 K.
29. „Kranjski stavbni družbi“ v Ljubljani poslal sklepnik, ki velja 27 K, ter ta znesek vknjižil na njen račun.
29. Poslal mizarskemu mojstru Jožefu Lavriču izvršeno delo za propovednico ter vknjižil na njegov račun 164 K.
29. Žiriral menico G. Brožek na B. Lubnika v Medvodah.
31. Za manjša naročila in popravila prejel za čas od 16. do 31. marca 44'15 K.

V inventuri z dne 31. marca je izkazal poleg drugega za 2207'20 K izdelanega blaga in za 101'46 K sirovin. Opravo v delavnici je cenil vsled obrabe 1 % niže.

VIII.

Peter Orehovec izvršuje v Ljubljani mizarski obrt in vodi inventarno, dnevniško-blagajniško, glavno, naročilno in menično knjigo, mezdnno in blagovno knjigo.

Inventura, ki jo je sestavil dne 28. februarja 19.., izkazuje:

1. gotovine 834'17 K,
2. oprave v stanovanju po priloženem izkazu za 760 K;
3. orodja:
 - a) orodje, ki ga mora imeti vsak pomočnik: *)
 - 1 skobeljnik, 160 cm dolg, za 35'40 K,
 - 2 skobi po 1'10 K,
 - 1 omaro za orodje za 8 K,

*) Ker dela Peter Orehovec s 4 pomočniki, se mora v inventuro postaviti četverna vrednost tega orodja.

- 10 angleških dlet $\frac{3 \text{ mm}}{32 \text{ h}}$, $\frac{4 \text{ mm}}{32 \text{ h}}$, $\frac{6 \text{ mm}}{34 \text{ h}}$, $\frac{8 \text{ mm}}{36 \text{ h}}$,
 $\frac{10 \text{ mm}}{38 \text{ h}}$, $\frac{12 \text{ mm}}{42 \text{ h}}$, $\frac{14 \text{ mm}}{46 \text{ h}}$, $\frac{16 \text{ mm}}{50 \text{ h}}$, $\frac{18 \text{ mm}}{54 \text{ h}}$, $\frac{20 \text{ mm}}{1'04 \text{ K}}$,
 3 dolbila $\frac{5 \text{ mm}}{68 \text{ h}}$, $\frac{8 \text{ mm}}{88 \text{ h}}$, $\frac{20 \text{ mm}}{1'04 \text{ K}}$,
 1 jeran, 21 mm močen, za 60 h,
 1 vajalo, 36 mm močno, za 1'34 K,
 3 angleška žlebila $\frac{5/16''}{52 \text{ h}}$, $\frac{1/4''}{62 \text{ h}}$, $\frac{3/4''}{74 \text{ h}}$,
 1 brazdar za 1'60 K,
 2 dvoreznika po 2'20 K,
 1 kosmač za 1'04 K,
 1 ličnik za 1'20 K,
 1 spehalnik za 3'50 K,
 1 venčenjak za 1'10 K,
 1 črtalnik za 40 h,
 1 črtalnik z medjo okovan za 80 h,
 1 jeralnik za 60 h,
 1 železno kljuko za 1'40 K,
 1 ogelnik za 60 h,
 1 poševnik za 60 h,
 1 zarezilnik za 50 h,
 2 gosti pili, poluokrogla 60 h, pločata 60 h,
 1 okroglo pilo za 40 h,
 2 rašpi, vredni 27 h in 38 h,
 1 angleško trioglato pilo žagarico za 28 h,
 1 šilo za 14 h,
 5 žebnikov razne velikosti s patrono za vrtalo po 28 h,
 1 čepnico za 1'24 K,
 1 grabničarico za 54 h,
 1 izrezovalko za 1'06 K,
 1 lisičji rep za 1'40 K,
 1 podganji rep za 70 h,
 1 veliko žago za 1'70 K,
 1 zarezilnico za 1'36 K,
 2 izvijača, vredna 40 h. in 60 h,

- 1 veliko kladivo za 1 K,
- 1 malo kladivo za 56 h,
- 1 klešče ščipalke za 96 h,
- 1 razperilo za 70 h,
- 1 angleško ognjilo za 50 h,
- 1 omelo za 80 h,
- 1 oslo za 1 K,
- 1 rezilnik za 50 h,
- 1 angleško strguljo za 44 h,
- 1 šestilo za 94 h,
- 1 škatlico za olje za 20 h,
- 1 vrtalo za 1'44 K,
- 1 strgalnik za 92 h,
- 1 prebijač za 50 h,
- 1 gladilnik za 36 h;
- b) orodje, ki služi vsem pomočnikom skupno:
 - 2 poševna venčenjaka po 1'16 K,
 - 1 straničar za 2 K,
 - 2 dnilnika, manjši za 1'12 K, večji za 1'20 K,
 - 2 grabničarja, manjši za 98 h, večji za 1'10 K,
 - 2 žlebnika po 1'10 K,
 - 1 železen žlebnik za 4'40 K,
 - 2 ladjičarja, ožji za 1'40 K, širši z dvojno klino za 2'60 K,
 - 4 žlebičnike različno široke po 1'04 K,
 - 2 okrožičarja po 1'04 K,
 - 2 biserničarja po 1'14 K,
 - 1 vrtalo za 1'70 K,
 - 1 železno zajeralnico z žago za 24 K,
 - 1 spehalnico za 8'70 K,
 - 1 libelo iz medi, 25 cm dolgo, za 3'80 K,
 - 1 grezilo za 1'80 K,
 - 4 mizarske bate različne velikosti po 1'40 K.
 - 12 privijal, notranja mera 9 cm, po 52 h,
 - 12 " " " 12 cm, po 76 h,
 - 24 " " " 19 cm, po 1'14 K,
 - 24 " " " 25 cm, po 1'60 K,
 - 6 " " " 31 cm, po 2'10 K,

- 4 privijala, notranja mera 40 cm, po 1'60 K,
 4 " " " 60 cm, po 1'04 K,
 6 hlapcev, 85 cm visokih, po 2'30 K,
 6 " 115 cm " po 2'80 K,
 6 " 160 cm " po 4'20 K,
 1 primež za 2 K,
 1 brus z železnim stojalom ($r = 25$ cm) za 46 K,
 1 brus z lesenim koritom za 12 K,
 1 oslo (Mississippi) za 4 K,
 1 kuhalnik za klej z bakreno posodo za vodo, ki drži $\frac{1}{2}$ l,
 za 8 K,
 1 kuhalnik za klej z bakreno posodo za vodo, ki drži 1 l,
 za 10 K,
 1 kuhalnik za klej z bakreno posodo za vodo, ki drži $1\frac{1}{2}$ l,
 za 13 K,
 1 peč za klej iz močne železne pločevine s cevmi za 90 K,
 1 lesen lok za izrezačo za 2'70 K,
 1 durgelj za 1'04 K,
 1 vgrezilo za ključalniške zapaha za 1 K,
 1 majhno vgrezilo za nasadila za 78 h,
 1 veliko vgrezilo za nasadila za 1 K,
 1 dolbilo, 18 mm močno, za 1'60 K,
 1 dolbilo, 24 mm močno, za 2'20 K,
 24 osredkarjev za 9'08 K,
 7 Jeningovih spiralnih svedrov s štirirobotnim betom
$\frac{1}{4}''$	$\frac{5}{16}''$	$\frac{3}{8}''$	$\frac{7}{16}''$	$\frac{1}{2}''$
1'44 K'	1'48 K'	1'52 K'	1'56 K'	1'60 K'
$\frac{9}{16}''$	$\frac{5}{8}''$			
1'66 K'	1'74 K'			
- 1 gladilnik za les za 36 h,
 1 pločat gladilnik za železo za 32 h,
 1 okrogel gladilnik za železo za 32 h,
 1 razperilne klešče za 2'60 K,
 6 rašp zarezalic razne velikosti po 58 h,
 6 pil drzalic razne velikosti po 58 h,
 1 pločate klešče za 60 h;

4. zaloge lesa :

- 12000 dm^3 smrekovine po 4 h,
- 1800 dm^3 borovine po 6 h,
- 1500 dm^3 macesnovine po 6 h,
- 4000 dm^3 bukovine po 4 h,
- 220 dm^3 gabrovine po 8 h,
- 2000 dm^3 lipovine po 4 h,
- 3500 dm^3 hrastovine po 7 h,
- 5800 dm^3 orehovine po 12 h,
- 2200 dm^3 javorovine po 10 h,
- 800 dm^3 limbovine po 9 h,
- 1600 dm^3 brestovine po 6 h;

5. zaloge furnirjev :

- 13140 dm^2 rezanega orehovega furnirja po 1 h,
- 3050 dm^2 žaganega „ „ po 2 h,
- 1020 dm^2 dvojnega „ „ po 3 h,
- 5076 dm^2 rezanega hrastovega „ po 1 h,
- 2116 dm^2 žaganega „ „ po 2 h,
- 3048 dm^2 rezanega lipovega „ po 0'5 h,
- 2156 dm^2 „ javorovega „ po 1 h,
- 2583 dm^2 žaganega „ „ po 2 h,
- 1126 dm^2 žaganega črno luženega hrusevega furnirja po 6 h,
- 866 dm^2 žaganega očesastega javorovega furnirja po 3 h,
- 693 dm^2 žaganega ogrskega jesenovega furnirja po 4 h;

6. drugih sirovin :

- 152 kg kleja po 72 h,
- 4 l politure po 1'20 K,
- 2 kg pokosta po 1 K,
- 2 kg laka po 3'60 K,
- 6 $\frac{1}{2}$ kg lesnega temnila po 3'20 K,
- 1 $\frac{3}{4}$ kg terpentina po 1'20 K,
- 1 $\frac{1}{2}$ kg lanenega olja po 80 h,
- raznih lužil za 5'40 K,
- 400 pol steklitega papirja po 4 h,
- vijakov in žičnih žebļjev za 37'20 K;

7. izvršenega pohištva iz orehovine :
- 6 postelj po 26 K,
 - 6 nočnih omaric po 13 K,
 - 3 umivalnike po 23 K,
 - 8 dvojnih šifonierjev po 42 K,
 - 8 predalnikov po 34 K,
 - 4 omare za knjige po 39 K,
 - 8 pisalnih miz po 45 K,
 - 7 toaletnih mizic po 24 K,
 - 36 stolov po 7 K,
 - 4 divane po 26 K;
 - 1 garnituro za spalno sobo (2 dvojna šifonierja, 2 postelji,
2 nočni omarici in 1 umivalnik) za 560 K,
 - 1 garnituro za spalno sobo (2 dvojna šifonierja, 2 postelji,
2 nočni omarici in 1 umivalnik) za 440 K;
8. terjatev :
- pri A. Smolnikarju v Celju 480'16 K,
 - pri G. Laharnarju v Novem mestu 361'54 K,
 - pri S. Marušiču v Mariboru 541'27 K,
 - pri M. Spoljariču v Trstu 953'60 K,
 - pri N. Žirovcu v Beljaku 692'92 K;
9. rimes :
- na G. Slivarja v dan 18. marca 260 K,
 - na J. Vrhovca v dan 22. marca 156 K,
 - na B. Nosana v dan 1. aprila 430 K,
 - na G. Ramovša v dan 5. aprila 346'80 K,
 - na V. Zalokarja v dan 18. aprila 264'70 K;
10. dolgovi :
- pri M. Novaku v Ljubljani 653'20 K,
 - pri S. Podgorniku v Ljubljani 560'42 K,
 - pri B. Rastoharju v Međvodah 487'15 K,
 - pri J. Povodniku v Škofji Loki 392'80 K;
11. trat :
- po naredbi A. Ločnika v dan 4. marca 400 K,
 - „ „ M. Brodnika v dan 21. marca 264'70 K,
 - „ „ B. Lipovška v dan 7. aprila 960 K,
 - „ „ G. Razpotnika v dan 20. aprila 210'80 K.

Poslovni dogodki meseca marca :

1. Dal za gospodinjstvo 200 K.
2. G. Laharnar v Novem mestu plačal na račun 150 K ter kupil na 3 mesece časa garnituro za spalno sobo za 640 K.
2. Zidarski mojster P. Sever v Ljubljani naročil dvoje križatih vrat z oboji iz smrekovine. Po predloženem narisku so vrata po 210 *cm* visoka in po 90 *cm* široka ter morajo biti izvršena do 15. marca. Cena za vsaka vrata 16—20 K. Na račun plačal 20 K.
3. A. Jamšek v Domžalah kupil na up :
 - 1 posteljo za 32 K,
 - 1 nočno omarico za 16 K,
 - 1 predalničnik za 42 K,
 - 1 pisalno mizo za 52 K,
 - 2 stola po 9 K.
4. Plačal trato po naredbi A. Ločnika za 400 K.
4. Tapetar G. Lamovec v Ljubljani naročil 2 divanskih stojal iz smrekovine, noge iz bukovine. Naročilo je izvršiti do 16. marca. Dogovorjena cena za obe stojali 40 K.
4. Prejel iz delavnice :
 - 2 dvojna šifonierja po 42 K,
 - 1 pisalno mizo za 45 K.
4. Plačal tednino :

Antonu Slamnikarju 6 dni po 3 K,
Andreju Košarju 6 dni po 2'80 K,
Simonu Kladvarju 6 dni po 2'80,
Jožefu Ramovšu 6 dni po 2'70 K.
6. N. Žirovec v Beljaku plačal na račun 500 K ter kupil na up :
 - 1 pisalno mizo za 52 K,
 - 1 divan za 32 K,
 - 12 stolov po 9 K.
7. Plačal M. Novaku v Ljubljani na račun 300 K.
8. Prodal G. Lovšinu v Ljubljani proti enomesečnemu akceptu :
 - 2 postelji po 32 K,
 - 2 nočni omarici po 16 K,

- 1 umivalnik za 28 K,
1 toaletno mizico za 30 K.
9. Kupil pri steklarju N. Kolarju v Ljubljani za gotovo plačilo z 2 % skonta:
6 zreal 60×160 cm po 36 K.
10. I. Povodnik v Škofji Loki poslal raznih desak, ki veljajo po fakturi 468 K.
Plačal mu v gotovini 100 K ter sprejel menico za 400 K, plačno dne 31. maja po naredbi A. Torkarja.
11. Prejel iz delavnice:
2 postelji po 26 K,
2 nočni omarici po 13 K,
1 umivalnik za 23 K.
11. Plačal tednino.
Delali so vsi pomočniki prejšnjega tedna; vstopil je Silvester Rendič ter prejel mezdo za 5 dni po 2'60 K.
14. Odposlal naročilo G. Lamoveca in vknjižil ta dolg.
14. S. Vedrnjak na Vrhniki naročil garderobno omaro iz smrekovine po vzorčni knjigi št. 167. Naročilo je izvršiti do 2. aprila. Dogovorjena cena 56 K; na račun prejel 30 K. Po omaro pride voznik Anton Srakar z Vrhnike.
14. S. Marušič v Mariboru plačal na račun 400 K.
15. Poslal zidarskemu mojstru Petru Severju v Ljubljani naročena vrata, ki veljajo 36 K, ter vknjižil ta znesek na njegov račun.
16. Kupil za gotovo plačilo z 2 % skonta:
4 marmornate plošče za umivalnike 100×65 cm po 20 K,
10 marmornatih plošč za nočne omarice 50×35 cm po 3'50 K.
17. Potegnel rimeso G. Slivar za 260 K.
18. P. Sertič v Ljubljani kupil za gotovo plačilo s 3 % skonta:
1 omaro za knjige za 48 K,
1 pisalno mizo za 52 K,
2 stola po 9 K,
1 divan za 32 K.
18. Prejel iz delavnici:
12 stolov po 7 K,

2 divana po 26 K,
2 toaletni mizici po 24 K.

18. Plačal tednino.

Poleg prejšnjih delavcev je delal Peter Burja 4 dni ter prejel po 2'80 K na dan.

20. K. Logar v Kamniku kupil garnituro za spalno sobo za 500 K in dal rimeso na G. Šiškarja v dan 21. maja za 300 K; ostanek plačal v gotovini.

21. Plačal trato po naredbi M. Brodnika za 264'70 K.

22. Ker J. Vrhovec svoje menice za 156 K, ki se mu je predložila v plačilo, ni plačal, izročil menico notarju, da jo je protestiral. Protestnih troškov plačal 4'60 K. Menico s protestom vred poslal B. Nosanu v Idriji ter ta znesek vknjižil na njegov račun.

23. Prodal s 6 % diskonta menico na G. Ramovša za 346'80 K.

25. Plačal B. Rastoharju v Medvodah na račun 200 K.

25. Prejel iz delavnice:

2 postelji po 26 K,
2 nočni omarici po 13 K,
2 umivalnika po 23 K,
1 divan za 26 K,
1 toaletno mizico za 24 K.

25. Plačal tednino.

A. Slamnikar je delal samo 3 dni. Vstopil je G. Cedilnik ter delal 5 dni; dnevna mezda 2'90 K.

28. M. Spoljarič v Trstu plačal na račun 500 K ter mu žiriral menico na K. Salmiča v Gorici za 400 K, plačno dne 30. junija.

28. G. Lastnik v Ljubljani naročil predsobno steno z zrcalom in stojalom za dežnike. Naročilo, ki se mora izvršiti po mojstrovem narisku do 15. aprila, ne sme veljati nad 200 K.

29. Plačal B. Rastoharju v Medvodah 200 K.

29. Prodal menico na K. Salmiča s 6 % diskonta.

31. Tapetar G. Lamovec v Ljubljani plačal svoj dolg v znesku 40 K.

V inventuri, sestavljeni dne 31. marca, je izkazal poleg drugega za 3228 K sirovin (lesa, furnirjev itd.). Orodje je cenil vsled obrabe 1 % niže.

IX.

Ključalničar Gregor Vovk v Ljubljani vodi pri svojem obrtu inventarno, dnevniško-blagajniško in glavno knjigo, mezдно, naročilno in menično knjigo.

Dne 30. aprila 19.. je sklenil svoje knjige in sestavil inventuro, ki izkazuje:

1. gotovine 845'73 K;
2. oprave v stanovanju po priloženem izkazu za 1600 K;
3. oprave v delavnici po priloženem izkazu, in sicer:
 - a) manjšega orodja za 576 K,
 - b) večjega orodja in strojev za 1782;
4. sirovin:
 - 685 kg pločatega železa po 25 h,
 - 1743 kg železa v šibikah po 24 h,
 - 335 kg železne čice po 36 h,
 - 745 kg jekla po 30 h,
 - 519 kg pločevine za ključalnice po 29 h,
 - 654 kg jeklene pločevine po 60 h,
 - 1345 kg raznih sirovin za 516'32 K,
 - 1670 kg kovaškega oglja po 2'6 h;
5. terjatev:
 - pri A. Cebinu, tukaj, 324'30 K,
 - pri S. Čopiču v Litiji 420 K,
 - pri L. Mikužu, tukaj, 1140'30 K;
6. rimes:
 - na A. Godca v dan 6. maja za 246'80 K,
 - na S. Hrena v dan 28. maja za 354'60 K,
 - na M. Prevca v dan 17. junija za 268 K;
7. nepremičnin:
 - hišo, cenjeno 20.000 K;
8. dolgov:
 - pri B. Gorniku, tukaj, 568'90 K,
 - pri F. Sirniku, tukaj, 940'40 K;
9. trat:
 - po naredbi F. Bregarja v dan 5. maja 240 K,
 - ” ” B. Lebna v dan 19. maja 180 K,
 - ” ” L. Nosana v dan 26. junija 270 K.

Poslovni dogodki meseca maja.

1. Dal za gospodinjstvo 130 K.
1. G. Brinar, tukaj, plačal četrletne stanarine 86 K.
4. Tedenski iztržek 346'30 K.
4. Plačal tednino:
 - G. Bitencu 6 dni po 3'90 K,
 - M. Lamovecu 6 dni po 3'40 K,
 - M. Kosu 6 dni po 3'40 K,
 - R. Petelinu 6 dni po 3'20 K,
 - G. Hrastu 6 dni po 3'20 K.
5. Plačal trato po naredbi F. Bregarja za 240 K.
6. Kasiral rimeso A. Godec za 246'40 K.
8. Prodal B. Hrastu, tukaj, na up:
 - 1 dvokrilna vrata, 2 m visoka, 3 m široka, 280 kg težka,
 - kg po 1'10 K.
9. Prodal M. Turšiču v Št. Vidu nad Ljubljano na up:
 - 1 gros ključalnic, vsaka po 75 h,
 - 3 ducate zapahov, vsak po 3 K,
 - 6 ducatov majhnih zapahov z lesenimi gumbi, vsak po 18 h.
10. F. Sirknik, tukaj, mu prodal na up:
 - 600 kg pločatega železa po 26 h,
 - 440 kg železa v šibikah po 25 h,
 - 450 kg jekla po 30 h.
10. Plačal F. Sirkniku, tukaj, na račun 200 K.
11. Tedenski iztržek 352'47 K.
11. Plačal tednino.
 - Po 6 dni so delali G. Bitenc, M. Lamovec, R. Petelin in
 - G. Hrast; M. Kos in G. Fister, ki služi na dan 3'60 K,
 - sta delala po 3 dni.
11. M. Trnovec v Kranju plačal na račun 150 K.
13. Prodal F. Sirkniku, tukaj, na up raznega blaga za 750 K.
13. Kupil za gotovo plačilo z 2 % skonta:
 - 80 kg križnih nasadil, 100 kg za 115 K,
 - 120 parov vratnih zapahov, 35 cm dolgih, po 1'20 K,
 - 80 prečnih zapahov štev. 3 po 26 h.
15. L. Mikuž, tukaj, plačal na račun 1000 K.

17. Kupil za gotovo plačilo z 2 % skonta:
880 *kg* železa v šibikah po 24 h.
17. S. Čopič v Litiji plačal na račun 200 K.
18. Tedenski iztržek 370'36 K.
18. Plačal tednino.
Zaradi praznika se je delalo samo 5 dni. Manjkalo ni nikogar.
19. Plačal trato po naredbi B. Lebna za 180 K.
20. Kupil pri B. Gorniku, tukaj, na up:
520 *kg* pločatega železa po 27 h,
480 *kg* jeklene pločevine po 58 h,
360 *kg* pločevine iz litega jekla po 1'50 K,
180 *kg* angleške jeklene pločevine po 3 K ter mu plačal na račun 500 K.
22. Poslal M. Trnovcu v Kranju na up:
1 ograjo iz kovnega železa za 707'40 K.
23. Poslal S. Čopiču v Litiji:
1 železna podstrešna vrata za 45 K.
456 *kg* kljuk za odre po 28 h.
23. Na račun D. Ferjana, tukaj, vknjižil:
6 okovov za vrata po 8 K,
12 okovov za okna po 1'40 K.
24. M. Trmovec v Kranju plačal na račun 300 K ter sprejel menico po naredbi B. Gornika za 257'40 K, plačno dne 15. junija.
Menično vsoto 257'40 K vknjižil tudi na račun B. Gornika.
25. L. Mikuž, tukaj, plačal na račun 664 K.
25. Tedenski iztržek 397'97 K
25. Plačal tednino:
Po 6 dni so delali G. Bitenc, M. Lamovec in G. Fister;
G. Hrast je delal 4 dni, B. Likar pa samo 1 dan; na mesto tega je vstopil A. Bostič, ki je delal 6 dni ter prejel, kakor Likar, na dan po 3'80 K.
28. Kasiral rimeso S. Hren za 354'60 K.
29. Kupil za gotovo plačilo z 2 % skonta:
680 *kg* pločevine za ključalnice po 29 h,
1560 *kg* pločatega železa po 26 h.

30. Kupil za gotovo plačilo:

50 vreč oglja po 50 *kg*, *kg* po 2'6 h.

31. Iztržek do dne 31. maja 266'42 K.

31. Dal za gospodinjstvo 180 K.

31. Raznih troškov bilo ta mesec za 344'36 K.

Dne 31. maja je sklenil svoje knjige ter sestavil inventuro.

Izdelanega blaga je imel za 330'81 K, sirovin pa za 2608'24 K.

Orodje je cenil vsled obrabe 1 % niže.

X.

Andrej Petkovec, krojač v Ljubljani, vodi pri svojem obrtu inventarno, dnevniško - blagajniško in glavno knjigo, mezдно, plačilno in naročilno knjigo, dalje blagovno knjigo za izdelano blago in menično knjigo.

Dne 31. decembra 19... sestavljena inventura izkazuje:

1. gotovine 1500 K;

2. vrednostnih papirjev:

300 gl. enotne državne rente po 101'85 K (4'2 % obresti se plačujejo aprila in oktobra),

2 državni srečki leta 1864 po 100 gl. v kurzu po 246'25 K,

6 ljubljanskih srečk po 77 K;

3. sirovin:

sukna po priloženem izkazu za 1597'20 K,

podlog po priloženem izkazu za 739'68 K,

gumbov, sukanca, svile itd. za 100 K;

4. izdelanega blaga:

20 sukenj po 32 K,

4 površnike po 36 K,

6 zimskih sukenj po 50 K,

14 hlač po 12 K,

12 telovnikov po 6 K,

5 spalnih sukenj po 25 K,

4 pare kamašen po 5 K;

5. napol izdelanega blaga:

2 suknji za 20 K,

1 hlače za 10'20 K,

1 frak za 30 K;

6. orodja in strojev:
- 2 šivalna stroja po 160 K,
 - 2 velikih škarij po 12 K,
 - 4 majhne škarje po 4 K,
 - 4 likalnike po 6 K,
 - 2 deski za prikrojevanje po 15 K,
 - 2 obešali po 10 K,
 - 2 omari za obleko po 30 K,
 - 2 deski za likanje po 2'40 K,
 - 5 ščeti po 2'40 K,
 - za 2'40 K šivank in naprstnikov;
7. terjatev:
- pri G. Podobniku v Kranju 46'40 K,
 - pri J. Moharju v Litiji 40'26 K,
 - pri V. Matejčiču, tukaj, 80 K,
 - pri P. Nosanu v Radovljici 60'52 K,
 - pri K. Staretu, tukaj, 54 K,
 - pri V. Vidmarju v Postojni 90 K,
 - pri G. Beravsu v Vipavi 12 K;
8. rimes:
- na B. Povšeta v dan 25. februarja za 200 K,
 - na J. Trnovca v dan 14. marca za 600 K;
9. hišo v Trnovem za 13.780 K;
10. dolgovi:
- pri S. Souvanu, tukaj, 100 K,
 - pri K. Turnerju na Dunaju 150 K,
 - pri P. Hartmanu, tukaj, 200'50 K,
 - pri G. Krenerju v Škofji Loki 200 K,
 - pri H. Grilcu v Zapužah 174 K;
11. trat:
- po naredbi C. Klinarja v dan 27. februarja 200 K,
 - „ „ F. Poljanca v dan 15. maja 300 K.

V naročilni knjigi stoji zapisano, da je G. Beravs iz Vipave dne 27. decembra naročil suknjo iz črnega sukna št. 713 z rjavo podlogo za 70 K, mera 49, 84, 20, 24, 50, 85, in hlače iz črnega peruviena št. 56 za 20 K, mera 110, 86, 33, 22, 21.

Poslovni dogodki meseca januarja :

1. Dal za gospodinjstvo 126 K.
1. S. Souvan, tukaj, mu prodal na 4 mesece časa :
 - 18⁵/₁₀ m črnega peruviena po 12⁸⁰/₁₀ K,
 - 16³/₁₀ m temnovišnjavega peruviena po 14 K,
 - 15⁵/₁₀ m sivega sukna po 12⁸⁰/₁₀ K,
 - 16³/₁₀ m rjavega sukna po 12⁸⁰/₁₀ K,
 - 31 m črnega toskina po 6²⁰/₁₀ K.
2. P. Nosan v Radovljici naročil :
 - suknjo iz temnovišnjavega peruviena št. 9114 za 80 K,
mera 48, 83, 19, 24, 49, 82;
 - hlače iz sivega sukna št. 103 za 24 K,
mera 105, 80, 31, 22, 20.
2. Poslal G. Beravs v Vipavi naročeno sukunjo in naročene hlače ter vknjižil na njegov račun 90 K.
2. J. Mohar v Litiji naročil do dne 6. januarja :
 - 1 hlače iz sivega sukna št. 560 za 24 K,
 - 1 hlače iz črnega toskina št. 9114 za 20 K ;
mera 104, 79, 32, 21, 19.
2. V. Matejčič, tukaj, naročil do 7 t. m.
 - 1 sukunjo iz višnjavega peruviena št. 746 za 60 K,
mera 48, 76, 18, 23, 49, 79;
 - 1 hlače iz sivega sukna št. 11733 za 24 K,
mera 104, 79, 30, 21, 20.
3. Za manjše potrebščine izdal 11⁶⁰/₁₀ K.
4. V. Matejčič, tukaj, plačal na račun 40 K.
4. Poslal P. Nosanu v Radovljici naročeno sukunjo in naročene hlače ter vknjižil na njegov račun 104 K.
5. G. Podobnik v Kranju naročil do 12. t. m.
 - 1 sukunjo iz črnega sukna št. 101 za 70 K,
mera 48, 82, 19, 23, 48, 80;
 - 1 telovnik iz črnega sukna št. 101 za 18 K,
mera 65, 55.
5. B. Brožek v Ljubljani mu prodal na 3 mesece časa :
 - 89⁴/₁₀ m črnega croissea po 6 K,
 - 62²/₁₀ m črne grebenaste tkanine po 5²⁰/₁₀ K,
 - 3⁹/₁₀ m črnega sukna po 15⁴⁰/₁₀ K.

5. V. Vidmar v Postojni plačal na račun 90 K.
7. Kupil in plačal takoj:
 - 1 gros velikih gumbov za 2 K,
 - 1 gros malih gumbov za 1'50 K.
7. Poslal J. Moharju v Litiji naročene hlače in vknjižil na njegov račun 44 K.
7. K. Turner na Dunaju mu prodal na 3 mesece časa:
 - 100 m belega širtinga po 77 h,
 - 35 m kotenine po 64 h,
 - 60 m sivega kanafasa po 64 h.Voznine in drugih troškov plačal 3'20 K.
7. Izročil pomočniku Antonu Kremžarju sukno, podlogo in gumbe za 4 hlače.
 - Mera: 104, 79, 32, 21, 19.
 - Od vsakih hlač plača 2'40 K, sukanec in svilo daje Anton Kremžar.
7. Poslal V. Matejčiču, tukaj, naročeno suknjo in naročene hlače in vknjižil na njegov račun 84 K.
7. Plačal tednine:
 - S. Ferjanu 5 dni po 4 K,
 - J. Pokorniku 5 dni po 3'60 K,
 - P. Mesarju 5 dni po 3 K.
8. Plačal K. Turnerju na Dunaju račun z dne 7. t. m. z 2 % skonta.
9. P. Nosan v Radovljici plačal na račun 100 K.
10. G. Kralj, tukaj, kupil iz zaloge na up:
 - 1 suknjo za 38 K,
 - 1 zimsko suknjo za 60 K,
 - 1 hlače za 14 K. (Nestalen naročnik.)
10. Prejel od A. Kremžarja 4 hlače in mu plačal 9'60 K.
 - Hlače po 12 K vknjižil v blagovno knjigo.
11. Prejel 129 K zastale najemnine v svoji hiši v Trnovem.
12. Poslal G. Podobniku v Kranju naročeno suknjo in naročeni telovnik ter vknjižil na njegov račun 88 K.
13. G. Kralj, tukaj, plačal na račun 97 K.

14. P. Hartman, tukaj, naročil do 19. t. m. paletot s sivo podlogo in baršunastim ovratnikom za 80 K. Mera 48, 88, 20, 24, 49, 81.
Tudi si omislil telovnik iz sukna št. 101 za 18 K; mera 66, 55.
14. Poslal G. Krenerju v Škofji Loki na račun 100 K.
14. Plačal tednine:
S. Ferjanu 6 dni po 4 K,
J. Pokorniku 6 dni po 3'60 K,
P. Mesarju 6 dni po 3 K.
15. G. Podobnik v Kranju plačal na račun 90 K.
16. Za manjše potrebščine izdal od 1.—16. januarja 18 K.
17. F. Kosec v Trebnjem kupil iz zaloge na up:
2 površnika po 42 K,
1 telovnik za 7 K,
1 hlače za 14 K. (Nestalen naročnik.)
18. Iz delavnice prejel za zalogo:
2 površnika po 36 K,
3 suknje po 32 K,
4 hlače po 12 K,
19. Poslal P. Hartmanu, tukaj, naročeni paletot in telovnik ter vknjižil na njegov račun 98 K.
19. Izročil pomočniku Antonu Kremžarju blago, podlogo in gumbe za 3 suknje.
Mera 48, 82, 19, 23, 48, 80.
Od vsake suknje plača 10 K; sukanec in svilo daje Anton Kremžar.
20. Plačal za zidarska popravila pri svoji hiši v Trnovem 61 K.
21. K. Stare, tukaj, kupil iz zaloge na up:
1 suknjo za 38 K.
21. Plačal tednine:
S. Ferjanu 6 dni po 4 K,
J. Pokorniku 6 dni po 3'60 K,
P. Mesarju 6 dni po 3 K.
23. K. Stare, tukaj, plačal na račun 40 K.
25. Plačal S. Souvanu, tukaj, na račun 250 K.

26. B. Klinar v Borovnici kupil iz zaloge na up:
1 površnik za 42 K,
1 suknjo za 38 K,
1 hlače za 14 K. (Nestalen naročnik.)
27. J. Mohar v Litiji plačal na račun 100 K ter prejel iz zaloge 1 zimsko suknjo za 60 K.
28. Plačal tednine:
S. Ferjanu 6 dni po 4 K,
J. Pokorniku 6 dni po 3'60 K,
P. Mesarju 6 dni po 3 K.
28. Poslal H. Grilecu v Zapužah na račun 100 gl. enotne državne rente po 101'85 K.
(4'2 % obresti od dne 1. oktobra).
29. P. Hartman, tukaj, prodal na 3 mesece časa:
15 m sivega batista po 9 K,
17'5 m rjavega batista po 8 K.
30. Prejel od Antona Kremžarja za zalogo:
3 suknje po 32 K ter mu plačal 30 K.
31. Za manjše potrebščine izdal od 17.—31. januarja 17'60 K.
Dne 31. januarja je sklenil svoje knjige.
V inventuro je vzel poleg aktivnega in pasivnega imetja, ki ga izkazujejo njegove knjige, za 4154'32 K sirovin in za 260'60 K napol izdelanega blaga.
Pri orodju in strojih je odračunil 1 % za obrabo.

XI.

Mizarski pomočnik Anton Petelin v Ljubljani je prevzel od mizarskega mojstra Jožefa Goričnika njegov obrt v Kolodvorskih ulicah št. 7.

V inventuri, ki jo je sestavil dne 1. januarja l. 19.. je izkazal 2400 K gotovine. Izdelano blago je cenil 316 K, zalogo lesa 150'64 K (326 dm^3 bukovine po 4 h, 764 dm^3 jelovine po 4 h, 654 dm^3 orehovine po 8 h in 608 dm^3 hruševine po 9 h), sirovine 387'72 K, opravo v delavnici pa 460 K.

Pri svojem obrtu je vodil inventarno, dnevniško-blagajniško in glavno knjigo, naročilno in menično knjigo, mezдно in blagovno knjigo.

Že meseca decembra je zglasil pristojnemu oblastvu izvrševanje svojega obrta in po časopisih objavil, kje ima svojo delavnico in kakšna dela prevzema.

Meseca januarja je vknjižil nastopne poslovne dogodke:

1. Plačal 140 K stanarine.

1. Kupil proti dvomesečnemu akceptu pri S. Kordiku v Medvodah:

240 bukovih desak, po 4 m dolgih, 32×3 cm močnih, dm^3
po 4 h;

600 smrekovih desak, po 4 m dolgih, 32×3 cm močnih,
 dm^3 po 3'8 h;

340 jelovih desak, po 4 m dolgih, 32×3 cm močnih, dm^3
po 4 h.

1. Od tega lesa oddal delavnici:

600 dm^3 bukovine,

2618 dm^3 smrekovine,

2416 dm^3 jelovine.

1. Kupil za 582'94 K raznega orodja.

1. Kupil za 24'72 K sirovin.

1. Kupil voziček za 120 K.

2. Izdal za druge potrebščine 108'80 K.

2. Dal za gospodinjstvo 100 K.

3. Jožef Gornik, tukaj, naročil vrata s 4 polnili, 2 m visoka,
0'9 m široka. Polnila iz hrastovine. Cena 26 K.

4. Prejel za razna popravila 4'50 K.

5. Prodal K. Lamovcu, tukaj, na up:

150 smrekovih desak, po 4 m dolgih, 32×3 cm močnih,
 dm^3 po 7'6 h.

6. Karol Hostnik, tukaj, naročil iztežno mizo, ki jo je izvršiti
v 14 dneh. Narisek. Cena 65 K. Predplačilo 20 K.

7. Poslal Jožefu Gorniku naročena vrata in prejel zanje 26 K.

7. Prodal za gotovo plačilo 1 kuhinjsko omaro za 45 K.

7. Prodal K. Lamovcu, tukaj, na up:

80 smrekovih desak, po 4 m dolgih, 32×3 cm močnih, dm^3
po 4'8 h;

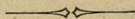
278 bukovih desak, po 4 m dolgih, 32×3 cm močnih, dm^3
po 4'5 h.

7. Avgust Firm, tukaj, naročil 10 kaset iz orehovine po 35 K. Znotraj morajo biti furnirane z mahagonovino; 4 izvodi morajo biti gotovi meseca februarja.
8. Prejel za manjša popravila 3'50 K.
8. Kupil pri A. Fistru z 2 % skonta: 231 dm^3 lipovine po 8 h, 370 dm^3 hruševine po 10 h, 238 dm^3 orehovine po 7 h.
9. Juri Strel, tukaj, naročil za sobo, ki je 6'1 m dolga in 4'1 m široka, lesen oboj iz smrekovine za 115—125 K. Dalje naročil pod za sobo, ki je 6'3 m dolga in 4'1 m široka. Cena za 1 m^2 brez blazin 3'50 K. Oboje do 20. februarja.
9. Prejel za manjša popravila 12'50 K.
9. Plačal strugarju Fr. Pavšku, tukaj, 5'60 K.
9. Plačal pomočnikoma Antonu Beliču in Jerneju Kosu tednino; 6 dni po 3'40 K, oziroma 6 dni po 3'30 K.
10. Kupil pri P. Gostišarju v Medvodah na menico po naredbi g. A. Koširja, plačno 4 mesece a dato:
72 lipovih plohov, po 4 m dolgih, 72 cm širokih, 8 cm močnih, m^3 po 78 K;
24 orehovih plohov, po 4 m dolgih, 68 cm širokih, 7 cm močnih, m^3 po 72 K.
10. Alojzij Orel, tukaj, naročil za predsobo moderno steno z zrcalom in poliranimi medenimi okovi. Cena 90 K. Izvršiti jo je v 8 dneh.
11. Karol Hostnik, tukaj, dobil naročeno iztežno mizo za 65 K in plačal na račun 20 K.
11. Kupil za gotovo plačilo 4 garniture okovov za kasete za 43'20 K.
12. Prodal Antonu Meletu, tukaj, na up:
100 smrekovih desak, po 4 m dolgih, 32×3 cm močnih, dm^3 po 5 h,
50 jelovih desak, po 4 m dolgih, 32×3'5 cm močnih, dm^3 po 5 h,
15 bukovih desak, po 4 m dolgih, 32×3 cm močnih, dm^3 po 6 h.
13. Avgust Firm žiriral nanj menico na Antona Pretnarja, tukaj, za 200 K, izdano 15. decembra na 2 meseca časa.

14. Dal za gospodinjstvo 25 K.
15. Teodor Hrovat, tukaj, naročil omaro za knjige iz brestovine in 1 predalničnik. Narisek. Cena 125 K. Oddati se mora v 14 dneh. Na račun plačal 40 K.
15. Oddal delavnici:
4651 dm^3 smrekovine,
1016 dm^3 jelovine,
108 dm^3 bukovine.
16. Plačal tednine Antonu Beliču 6 dni po 3'40 K, Avgustu Lužarja 4 dni po 3'60 K.
17. Kupil za gotovo plačilo s 5 % skonta ogledalo za 18 K.
18. Prodal Andreju Nušiču, tukaj, na up:
2618 dm^3 smrekovine po 4'5 h.
19. Izročil Al. Orlu, tukaj, naročeno moderno steno za pred-sobo. Cena 90 K se vknjiži.
19. Kupil za gotovo plačilo z 2 % skonta:
0'2592 m^3 brestovine po 90 K.
20. Izročil Juriju Strelu račun za izvršena dela in vknjižil ta znesek.
21. Juri Strel plačal po čeku na račun 90 K.
22. Andrej Nušič, tukaj, poravnal svoj dolg. (Poštna nakaznica).
22. Plačal strugarju za izvršeno delo 9'50 K.
23. Jožef Koritnik v Polhovem gradu pripeljal 8 oreh-ovih hlodov, po 3 m dolgih, 38 cm širokih, m^3 po 78 K. Znesek vknjižil.
23. Plačal pomočnikom tednine: Antonu Beliču 6 dni po 3'40 K, Avgustu Lužarju 6 dni po 3'60 K in Boštjanu Premku 4 dni po 3'50 K.
24. Dal za gospodinjstvo 40 K.
25. Plačal Jožefu Koritniku orehovino.
25. Avgust Firm prejel 2 naročeni kaseti po 35 K. Na račun plačal 50 K.
26. Plačal krojaču 77'50 K.
27. Lesni trgovec Jakob Požar v Medvodah mu prodal proti štirimesečnemu akceptu 4'41 m^3 raznega lesa po 62 K. (Menica je udomljena v banki J. C. Mayr v Ljubljani).

27. Poslal Teod. Hrovatu naročeno omaro za knjige in prejel na račun 45 K.
28. Plačal bolniščino za tekoči mesec.
29. Prejel za manjša popravila 15³/₄ K.
29. Prejel pri Jožefu Simončiču, tukaj, na menico, izdano na 3 mesece časa, 1000 K v gotovini.
30. Kupil in plačal takoj z 2 % skonta:
- 16 orehovitih plohov, po 4 m dolgih, 56×6 cm močnih, m^3 po 62 K,
 - 92 orehovitih plohov, po 4 m dolgih, 58×6⁵/₅ cm močnih m^3 po 60 K,
 - 76 hrastovitih plohov, po 4 m dolgih, 55×5 cm močnih, m^3 po 60 K.
30. Prodal A. Poljancu, tukaj, 24 orehovitih plohov, po 4 m dolgih, 56×6 cm močnih, m^3 po 70 K,
- 40 hrastovitih plohov, po 4 m dolgih, 55×5 cm močnih, m^3 po 68 K;
- 2 orehova hloda, po 3 m dolga, 38 cm široka, m^3 po 88 K; za to prejel po poštni nakaznici 180 K, za ostanek napravil dolžnik dolžno pismo.
30. Plačal pomočnikom tednino. (Delali so vsi pomočniki minulega tedna.)
30. Oddal delavnici:
- 6872 dm^3 orehovine,
 - 1756 dm^3 hrastovine,
 - 112 dm^3 hruševine,
 - 150 dm^3 brestovine.

Dne 31. januarja je sklenil svoje knjige in sestavil inventuro, v kateri je cenil opravo v delavnici vsled obrabe za 1 % niže; za izdelano blago je postavil vanjo 1585 K, za sirovine pa 108 K.

Vsebina.

Prvi del.

Nauk o menicah.

	Na strani
Uvod	3
I. O sposobnosti izdajati menice	3
II. Vrste menic	4
III. O zahtevkih menice	5
IV. Menični prevod ali žiro	11
V. O plačevanju menic	18
VI. Menični protest ali menični oglas	19
VII. Regres ali odškodba	22
VIII. Posredovanje ali intervencija	28
IX. Menično poroštvo ali aval	30
X. Menični dvojniki in menični prepiski	31
XI. Izgubljene menice	37
XII. Ponarejene in prenarejene menice	38
XIII. Kdaj ugasnejo menične pravice	39
XIV. O kolkovanju menic	40
XV. O diskontiranju tozemskih menic	42
XVI. Kako se preračunajajo inozemske menice (devize)	44

Drugi del.

Obrtno knjigovodstvo.

I. O knjigovodstvu sploh	49
II. Najvažnejši trgovinski pojmi	49
III. Zakonita določila	56
IV. O kolkovanju obrtnih knjig	57
V. Kdo je dolžnik, kdo je upnik	59
VI. Kako so urejene knjige obrtnega knjigovodstva	59
VII. Konto ali račun	60
VIII. Prenos ali transport	62
IX. Knjige obrtnega knjigovodstva	65
A. Bistvene knjige	66
1. Inventarna knjiga ali inventura (popis)	66
2. Dnevniško-blagajniška knjiga	72
3. Glavna knjiga	87
4. Dnevnik in blagajniška knjiga	105
B. Postranske ali pomožne knjige	114
1. Pisemski prepisnik	114
2. Naročilna knjiga	114
3. Mezdna knjiga	116
4. Plačilna knjiga	116
5. Menična knjiga	117
6. Založna knjiga	120
7. Blagovna knjiga	124
8. Kalkulacijska ali preračunska knjiga	130
Naloge	132

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000511731

654 : 66/69 (09/11)

